

LAHDEN KAUPUNGIN LUONNONSUOJELUOHJELMA

Esa Lammi, Pekka Routasuo & Marko Vauhkonen

Lahden ympäristöpalvelut

18.12.2025/26.3.2026

SISÄLLYS

SISÄLLYS	2
1 JOHDANTO	4
2 LAINSÄÄDÄNTÖ JA SOPIMUKSET	5
2.1 Luonnonsuojelulaki	5
2.2 Luonto- ja lintudirektiivit	6
2.3 Natura 2000 -verkosto	8
2.4 Suojeluohjelmat.....	8
2.5 Metsälaki.....	8
2.6 Vesilaki	9
2.7 Muut luonnonsuojeluun liittyvät lait.....	9
2.8 Uhanalaiset lajit	9
2.9 Uhanalaiset luontotyytit	10
2.10 Luonnonmuistomerkit	11
3 OHJELMAN TOTEUTUS	12
3.1 Tavoitteet.....	12
3.2 Ohjelman laatiminen ja vuorovaikutus	13
3.3 Lähtöaineistot ja selvitettävien kohteiden valinta.....	14
3.4 Kohteiden arviointi ja priorisointi	16
4 LAHDENNYKYINEN LUONNONSUOJELUVERKOSTO	18
4.1 Luonnonsuojelualueet	18
4.2 Natura 2000 -alueet	21
4.3 Luonnonsuojelulainsuojellut luontotyytit	21
4.4 Luonnonmuistomerkit	22
4.5 Erityisesti suojeltavat lajit	24
4.6 Luonnonsuojelu Lahden kaupungin omistamilla mailla muissa kunnissa.....	24
4.7 Toteutumattomat kaavojen luonnonsuojelualueet.....	24
4.8 Maakuntakaavan viheryhteydet	24
5 SUOJELTAVAKSI ESITETTÄVÄT ALUEET	26
5.1 Vaikutus suojelualueiden määrään ja pinta-alaan.....	26
5.2 Rauhoituksen toteuttaminen kaupungin omistamilla alueilla.....	27
5.3 Alueiden hoito ja seuranta	27
5.4 Suojelun taloudelliset ym. vaikutukset	28

5.5	Suojelun lisäalueet	30
6	LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	31
LIITE 1.	Lahden kaupungin mailla olevien luonnonsuojeluohjelman kohteiden kuvaukset	32
1.	Mukkulan saaret (Mukkula)	33
2.	Sikoniitun lehtoalue (Pirttiharju)	33
3.	Kukonkoski (Hennala)	38
4.	Alvojärven rantametsä (Villähde)	40
5.	Rälssinkallion metsä (Jokimaa).....	41
6.	Kiilläisvuori (Kytölä)	43
7.	Vanhankartanon rantalehto (Villähde).....	45
8.	Luhdanjoen metsä (Jokimaa)	47
9.	Ristikangas–Kuohunkallio (Koiskala)	49
10.	Villähteen Kukkasen rantakosteikot (Villähde).....	51
11.	Pesärinne (Pesäkallio).....	53
12.	Hevossuonmäki (Villähde).....	55
13.	Tammelan lähteikkömetsät (Uusikylä)	57
14.	Jokimaan metsä (Jokimaa)	60
15.	Myllyojan metsä (Ämmälä)	62
16.	Ripistön metsä (Kytölä, Myllypohja).....	64
17.	Herrasmannin rantametsät (Ahtiala).....	66
18.	Syväoja (Jokimaa).....	69
19.	Kartanonmaan metsä (Ahtiala, Kunnas)	71
20.	Härhönjoen rantametsät (Villähde).....	73
21.	Kilpanen (Nastola)	75
22.	Turransuo (Nastola, Uusikylä).....	77
23.	Kompunmäki (Uusikylä)	79
24.	Oksasenalueen jokivarsimetsä (Laune)	81
25.	Sipurin rantalehto (Ahtiala)	83
26.	Vappulan metsä (Kolava).....	85
27.	Tapanilan suppamaasto (Jalkaranta)	87
28.	Enonsaaren metsä (Kilpiäinen).....	89
29.	Rekolanmäki (Myllypohja)	91
30.	Kaukkarinmäki (Myllypohja)	93
31.	Hevosniemi (Nastola)	95
32.	Kurenojan metsä (Uusikylä).....	97
33.	Hautaanmäki (Uusikylä)	99
LIITE 2.	Luonnonsuojeluohjelman kohteet kartalla	100

Kansikuva: Uudeksi suojelualueeksi ehdotettua Okeroisten Rälssinkallion metsäaluetta. Raportin valokuvat © Esa Lammi.

Pohjakartat © Maanmittauslaitos.

1 JOHDANTO

Lahden kaupungin ympäristöohjelma hyväksyttiin vuonna 2018. Ympäristöohjelman yhdeksi tavoitteeksi asetettiin luonnonsuojeluohjelma, joka linjaa suojelutoimet tulevaisuuden vuosikymmeneksi ja on linjassa EU:n ja kansallisten ohjelmien kanssa. Lisäksi ympäristöohjelmaan kirjattiin 5 % suojelutavoite vuoteen 2030 mennessä. Suojeluohjelmaa tarvitaan luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja ihmisten viihtymiselle tärkeiden luontoalueiden säilyttämiseen.

Luonnon monimuotoisuuteen kuuluu koko elämän kirjo lajien perinnöllisestä muuntelusta lajimäärien ja erilaisten elinympäristöjen runsauteen. Luonnon monimuotoisuus on Suomessa vähentynyt nopeasti viime vuosikymmeninä. Monet aiemmin yleiset eläin- ja kasvilajit ovat taantuneet uhanalaisiksi ja huomattava osa luontotyypeistäkin on uhanalaisia. Muutoksen taustalla on ihminen, joka kaventaa lajien elintilaa ja heikentää niiden elinympäristöjä.

Luonnonsuojeluohjelmalla pyritään säilyttämään Lahden luonnon tyypillisiä ja harvinaisia piirteitä sekä täydentämään olemassa olevaa suojelualueverkostoa. Ohjelman toteutumisesta on hyötyä myös ihmiselle, sillä monimuotoinen luonto antaa viihtyisyyteen ja terveyteen liittyviä hyötyjä.

Tähän luonnonsuojeluohjelmaan on koottu tärkeimmät tavoitteet ja toimenpiteet, joiden avulla kaupunki voi turvata luonnon monimuotoisuutta. Ohjelmassa esitetään luontokohteita, joiden suojeleminen takaa osaltaan luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Ohjelman tavoitteena on keskittyä luonnonsuojeluverkoston laajentamiseen. Tämä tarkoittaa, että esitetyistä alueista on tarkoitus perustaa lakisääteinen luonnonsuojelualue, mikäli Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että alueella on riittävät luontoarvot.

Luonnon monimuotoisuus ei rajoitu ainoastaan luonnontilaisiin metsiin tai muihin parhaiten säilyneisiin, luonnonsuojeluohjelmassa esiteltäviin luontokohteisiin. Säilyttämisen arvoista monimuotoisuutta on myös taajamametsillä, virkistysalueilla ja monilla muillakin hoidetuilla alueilla. Myös suojelukeinot vaihtelevat kohteelta toiselle. Hyvällä maankäytön suunnittelulla ja oikein toteutetulla viheralueiden hoidolla voidaan turvata monia luontoalueita. Luonnonsuojeluohjelman ulkopuolella oleville alueille voidaan tulevaisuudessa laatia erillinen luonnon monimuotoisuusohjelma.

2 LAINSÄÄDÄNTÖ JA SOPIMUKSET

Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta kuuluu Suomen perustuslain (1999/731) mukaan kaikille. Luonnonsuojeluun liittyviä asioita käsitellään useassa laissa ja Suomen ratifioimissa kansainvälisissä sopimuksissa.

2.1 Luonnonsuojelulaki

Luonnonsuojelulaki tuli Suomessa voimaan vuonna 1923. Lakia on sen jälkeen uudistettu vuosina 1996 ja 2023. Uusimmalla, 1.6.2023 voimaan tulleella luonnonsuojelulailla pyritään turvaamaan entistä paremmin Suomen luontoa ja sen monimuotoisuutta. Tavoitteena (1 §) on

- 1) luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen;
- 2) luonnonkauneuden ja maisema-arvojen vaaliminen;
- 3) luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävä käytön tukeminen;
- 4) luonnontuntemuksen ja yleisen luonnonharrastuksen lisääminen; sekä
- 5) luonnontutkimuksen edistäminen.

Luonnonsuojelulain keskeisimpänä tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen. Kunnat edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja maisemansuojelua alueellaan (11 §).

Luonnonsuojelulaissa määritellään luonnonsuojelualueiden perustamisedellytykset (43 §) sekä alueiden hallintaan ja hoitoon liittyvät asiat. Lain 64 §:ssä luetellaan **13 suojeltavaa luontotyyppiä**, joihin kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyyppin ominaispiirteiden säilyminen alueella vaarantuu. Muuttamiskielto tulee voimaan, kun alueellinen lupa- ja valvontavirasto (LVV) on määrittänyt suojeltavan alueen rajat ja antanut rajauspäätöksen maanomistajalle tiedoksi. Asianosaisia kuullaan ennen rajauspäätöksen tekemistä, jollei kuuleminen vaaranna suojelun tarkoitusta.

Luonnonsuojelulaissa suojellut luontotyypit:

- 1) hiekkarannat
- 2) jalopuumetsät
- 3) pähkinäpensaikot
- 4) tervaleppämetsät
- 5) merenrantaniityt
- 6) lehdesniityt
- 7) kedot
- 8) rannikot metsäiset dyynit
- 9) sisämaan tulvametsät
- 10) harjumetsien valorinteet
- 11) meriajokaspohjat
- 12) suojaisat näkinpartaispohjat
- 13) kalkkikalliot

Luonnonsuojelulaissa säädetään myös eläin- ja kasvilajien suojelusta lukuun ottamatta riistaeläimiä ja rauhoittamattomia eläimiä, joita koskee metsästyslaki. Luonnonsuojelulain asetuksella voidaan säätää **erityisesti suojeltavaksi lajiksi** sellainen uhanalainen eliölaji, jonka häviämishuolto on ilmeinen. Erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty (77 §). Kielto tulee voimaan, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille. Lahdessa ei ole tehty erityisesti suojeltavien lajien rajauspäätöksiä.

2.2 Luonto- ja lintudirektiivit

Luonto- ja lintudirektiivi ovat Euroopan unionin tärkeimmät luonnonsuojelusäädökset. Direktiivien päävelvoitteina ovat Euroopan laajuisten suojelualueverkoston (Natura 2000) perustaminen ja kehittäminen sekä eräiden nimettyjen eläin- ja kasvilajien yksilötason suojelu. Direktiivien tuomista velvoitteista säädetään Suomen luonnonsuojelulaissa.

Luontodirektiivi (1992/43/ETY) koskee luonnonvaraista eläimistöä, kasvistoa ja luontotyyppisiä. Sen tavoitteena on

- säilyttää tiettyjen lajien ja luontotyyppien suojelun taso suotuisana
- säilyttää laji luontaisessa ympäristössään niin, ettei sen luontainen levinneisyysalue supistu
- säilyttää riittävä määrä lajin elinympäristöjä, jotta kannan säilyminen voidaan turvata myös tulevaisuudessa.

Luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittujen eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulaissa kielletty ilman erillistä suojelupäätöstä. Luontodirektiivin liitteessä IV(b) mainittujen kasvien hävittäminen on vastaavasti kielletty.

Luontodirektiivissä mainitut, Lahden kaupungin alueella esiintyvät tiukasti suojellut lajit. Tiukasti suojeltavia kasvilajeja Lahdessa ei tiedetä olevan.

Ilves *Lynx lynx*

Liito-orava *Pteromys volans*

Saukko *Lutra lutra*

Viiksi- ja isoviiksisiihippa *Myotis mystanicus*, *M. brandtii*

Korvayökkö *Plecotus auritus*

Pohjanlepakko *Eptesicus nilssonii*

Vesisiippa *Myotis daubentonii*

Pikkulepakko *Pipistrellus nathusii*

Koivuhiiri *Sicista betulina*

Viitasammakko *Rana arvalis*

Isolampisukeltaja *Graphoderus bilineatus*

Jättisukeltaja *Dytiscus latissimus*

Kirjoverkkoperhonen *Euphydryas maturna*

Lummelampikorento *Leucorrhinia caudalis*

Sirolampikorento *Leucorrhinia albifrons*

Täplälampikorento *Leucorrhinia pectoralis*

Lintudirektiivi (2009/147/EC) koskee Euroopan luonnonvaraisia lintuja. Direktiivin yleistavoite on ylläpitää tietyt lintukannat sellaisella tasolla, joka vastaa ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia. Lintudirektiivi pyrkii kaikkien Euroopan yhteisön alueella esiintyvien luonnonvaraisten lintulajien suojeluun. Lintudirektiivin liitteessä I luetellaan erityisiä suojelutoimia vaativat lajit, joita varten on osoitettava erityissuojelualueita (Natura 2000 -verkosto).

Lahdessa pesii säännöllisesti 28 lintudirektiivin liitteen I lajia. Noin puolet lajeista pesii kaupungin metsäisissä osissa ja niiden kanta on elinvoimainen. Hyvin niukkoja, yksittäisten parien varassa sinnitteleviä lajeja ovat ampuhaukka, helmipöllö, huuhkaja, kalasääski, kaulushaikara, luhtahuitti, mehiläishaukka, ruskosuohaukka sekä valkoselkätikka. Lintudirektiivin lajeista kuningaskalastaja, lapinpöllö ja mustakurkku-uikku ovat pesineet kaupungin alueella satunnaisesti. Koko Suomessa erittäin uhanalainen peltosirkku on todennäköisesti hävinnyt kaupungin linnustosta 2000-luvun puolella.

Lahdessa pesivät lintudirektiivin liitteen I lajit.

Ampuhaukka *Falco columbarius*
 Helmipöllö *Aegolius funereus*
 Harmaapäätikka *Picus canus*
 Huuhkaja *Bubo bubo*
 Kaakkuri *Gavia stellata*
 Kalasääski *Pandion haliaetus*
 Kalatiira *Sterna hirundo*
 Kangaskiuru *Lullula arborea*
 Kaulushaikara *Botaurus stellaris*
 Kehräjä *Caprimulgus europaeus*
 Kuikka *Gavia arctica*
 Kurki *Grus grus*
 Laulujoutsen *Cygnus cygnus*
 Luhtahuitti *Porzana porzana*

Mehiläishaukka *Pernis apivorus*
 Metso *Tetrao urogallus*
 Palokärki *Dryocopus martius*
 Pikkulepinkäinen *Lanius collurio*
 Pikkusieppo *Ficedula parva*
 Pohjantikka *Picoides tridactylus*
 Pyy *Tetrastes bonasia*
 Ruisrääkkä *Crex crex*
 Ruskosuohaukka *Circus aeruginosus*
 Teeri *Lyrurus tetrix*
 Valkoposkihanhi *Branta leucopsis*
 Valkoselkätikka *Dendrocopos leucotos*
 Varpuspöllö *Glaucidium passerinum*
 Viirupöllö *Strix uralensis*

Monet lintudirektiivin suojaamista lajeista ovat vähentyneet Suomessa viime vuosikymmeninä. Laulujoutsen on ilahduttava poikkeus – joutsenperhe Vesijärvellä.

2.3 Natura 2000 -verkosto

Euroopan unioni pyrkii pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden kadon alueellaan. Yksi tärkeimmistä keinoista on Natura 2000 -suojelualueverkosto. Verkosto turvaa luontodirektiivissä määriteltyjen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjä sekä lintudirektiivin mukaisten linnustonsuojelualueiden suojelua. Verkostoon kuuluvilla alueilla luonnonarvojen suojelu tapahtuu yleensä luonnonsuojelulain keinoin. Luonnonsuojelulain 35 §:n mukaan hankkeilla ja suunnitelmilla ei saa heikentää niitä luontoarvoja, joiden vuoksi alue on sisällytetty Naturaan.

Lahdessa on kaksi Natura-aluetta, Linnaistensuo ja Pesäkallio, jotka molemmat on suojeltu luonnonsuojelulla luontodirektiivin mukaisina kohteina.

2.4 Suojeluohjelmat

Ympäristöministeriön johdolla valmisteltiin pääosin 1980-luvulla useita valtakunnallisia luonnonsuojeluohjelmia. Näitä ovat:

- 1) Soidensuojeluohjelma (1979 ja 1981)
- 2) Lintuvesiensuojeluohjelma (1982)
- 3) Harjijensuojeluohjelma (1984)
- 4) Lehtojensuojeluohjelma (1989)
- 5) Rantojensuojeluohjelma (1990).

Suojeluohjelmien kohteet ”kiersivät” Lahden hyvin, sillä Lahden ja silloisen Nas-tolan alueelta mukaan valikoitui vain Linnaistensuo, joka on mukana soidensuoje-luohjelmassa. Linnaistensuo kuuluu myös Natura-verkostoon ja se on miltei koko-naan rauhoitettu luonnonsuojelualueeksi.

2.5 Metsälaki

Metsälain tavoitteena on edistää metsien hoitoa ja käyttöä kestäväällä tavalla. Myös metsien monimuotoisuus ja suojelu on otettava huomioon. Metsälaki ei ole voimassa asemakaavoitetuilla alueilla lukuun ottamatta maa- ja metsätalouteen osoitettuja alueita (kaavamerkintä M) ja virkistysalueita.

1.1.2014 voimaan tulleen metsälain 3. luvun 10 §:ssä luetellaan metsien moni-muotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä elinympäristöjä, joita ovat:

- Lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä pienten lampien välittömät lähiympäristöt
- Ruoho- ja heinäkorvet, saniaiskorvet sekä lehtokorvet ja Lapin läänin eteläpuo-llella sijaitsevat letot
- Rehevät lehtolaikut
- Pienet kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla
- Rotkot ja kurut
- Jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät; sekä
- Karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivi-kot, louhikot, vähäpuustoiset suot ja rantaluhdut.

Lahden kaupungin omistamista metsistä metsälain tarkoittamia arvokkaita elinym-päristöjä on selvitetty metsäkuvioinventointien yhteydessä. Metsälain mukaisia elinympäristöjä on rajattu melko paljon, mutta niiden merkitys luonnonsuojelun

kokonaisuudessa on verraten vähäinen, sillä kohteet ovat hyvin pieniä ja toisistaan erillisiä. Metsälakikohteita ei ole mainittu tämän luonnonsuojeluohjelman kohdekuvauksissa. Myös muita arvokkaita elinympäristöjä on inventoitu kaupungin omissa metsissä. Kohteet on luokiteltu ns. arvometsiksi, joiden ominaispiirteiden säilyminen otetaan huomioon puustoa mahdollisesti käsiteltäessä. Arvometsiksi rajattuja kuvioita oli kaupungin metsäsuunnitelmassa vuoden 2017 lopussa kaikkiaan 1963 hehtaaria.

2.6 Vesilaki

Vesilaki on vesiin kohdistuvia oikeuksia ja vesien käyttöä määrittävä laki. Sen tavoitteena on varmistaa vesien käytön kestävyys, ehkäistä ja vähentää vesiin kohdistuvia haittoja sekä parantaa vesien tilaa.

Vesilaki uudistettiin vuonna 2011. Vesilain 2. luvun 11 §:n mukaan luonnontilaisen enintään kymmenen hehtaarin suuruisen fladan, kluuvijärven tai lähteen taikka muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitsevan noron tai enintään yhden hehtaarin suuruisen lammen tai järven luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Lahden kaupunki on rajannut arvokohteiksi monia puroja ja vesilain tarkoittamia lähteitä. Kohteet on tarkoitettu ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa ja mahdollisessa metsienhoidossa.

2.7 Muut luonnonsuojeluun liittyvät lait

Luonnon- ja ympäristönsuojeluun liittyviä tavoitteita on myös muissa laeissa. **Ympäristönsuojelulain** (527/2014) tavoitteena on turvata terveellinen ja viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö.

Maa-aineislain (555/1981) 3 §:n mukaan laissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu kauniin maisemakuvan turmeltumista tai luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista. Maa-ainelain ansiosta mm. Salpausselän rinteiltä tapahtunut soranotto on päättynyt.

Laki kuntien ympäristönsuojelusta (64/1986) ohjaa kuntien ympäristönsuojelun hallintoa ja tehtäviä. Kunnan tehtäväksi (3 §) on asetettu luonnon ja muun ympäristön suojeleminen, hoitaminen ja kehittäminen, että turvataan kunnan asukkaille terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava sekä luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö. Kunnan tulee huolehtia myös ympäristön tilan seurannasta sekä siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista (6 §).

2.8 Uhanalaiset lajit

Uhanalaiset lajit ovat eläin- tai kasvilajeja, jotka ovat vaarassa hävitä, ellei kannan pieneneminen pysähdy. Lajien uhanalaisuutta on arvioitu Suomessa kymmenen vuoden välein. Arvioinnin tuloksena on julkaistu ns. punainen lista, joka on luettelo kaikista hävinneistä, uhanalaisista, silmälläpidettävistä ja puutteellisesti tunnetuista lajeista. Uhanalaiset lajit jaettu äärimmäisen uhanalaiseihin (CR), erittäin uhanalaiseihin (EN) ja vaarantuneisiin (VU) lajeihin. Silmälläpidettävät (NT) ovat lajeja, joista saattaa nopeastikin tulla uhanalaisia, jos niiden kanta pienenee. Tuorein uhanalaisuusarviointi on vuodelta 2019.

Luonnonsuojelulain mukaan laji voidaan säätää uhanalaiseksi, jos sen luontainen säilyminen Suomessa on vaarantunut. Luonnonsuojeluasetuksessa on liite, jossa uhanalaiset lajit luetellaan. Osa uhanalaisista lajeista on määritelty erityisesti suojeltaviksi (ks. luku 2.1). Lainsäädäntö suojaa erityisesti suojeltavia lajeja, mutta muiden uhanalaisten lajien säilyttämiseen ei liity juridista velvoitetta.

Monet uhanalaiset lajit ovat erikoistuneita tiettyyn ympäristöön. Uhanalaisten lajien esiintyminen jollakin alueella kuvastaa yleensä kohteen monimuotoisuutta ja korkeaa suojeluarvoa. Uhanalaiset lajit ovat käyttökelpoisia arvioitaessa eri kohteiden suojelumerkitystä.

2.9 Uhanalaiset luontotyypit

Luontotyypit ovat maa- tai vesialueita, joilla on tietynlaiset ympäristöolot ja sille tyypillinen kasvi- ja eläinlajisto. Luontotyypin syntyyn ovat vaikuttaneet muun muassa maa- ja kallioperä sekä vesiolot ja pienilmasto. Luontotyyppinä ja niissä tapahtuneita muutoksia on tarkasteltu vuonna 2018 valmistuneessa Suomen luontotyyppien toisessa uhanalaisuusarvioinnissa. Luontotyypit on jaettu julkaisussa useaan pääryhmään, joista Lahdessa ovat edustettuina sisävedet ja rannat, suot, metsät, kalliot sekä perinnebiotoopit. Kaikista luontotyypeistä peräti 59 % on Etelä-Suomessa uhanalaisia.

Luontotyyppinä suojellaan lainsäädännöllä sekä kansainvälisten sopimusten kautta. Suomen luonnonsuojelulaissa mainitaan yhdeksän suojeltavaa luontotyyppiä (luku 2.1). Euroopan unionin luontodirektiivissä on lueteltu 69 Suomessa esiintyvää luontotyyppiä, joita suojellaan Natura 2000 -verkostolla. Metsälakiin sisältyy seitsemän erityisen tärkeää elinympäristöä ja vesilakiin neljä pienvesityyppiä, joiden ominaispiirteet vaarantavat toimet on kielletty.

Luontotyyppinä voidaan säilyttää suojelualueiden lisäksi ottamalla luontotyypit huomioon maankäytön suunnittelussa ja käyttämällä luonnonvaroja kestävästi.

Luonnonsuojeluohjelmassa on mukana useita vanhan metsän alueita. Kuva Latomäen rinteestä.

Uhanalaisten luontotyyppien esiintymistä ei ole Lahdessa vielä kattavasti selvitetty. Suojeltavaksi esitettävien kohteiden valinnassa uhanalaiset luontotyypit tulee ehdottomasti ottaa huomioon.

2.10 Luonnonmuistomerkit

Luonnonsuojelulain mukaan yksittäinen luonnonmuodostuma, kuten puu, puuryhmä tai siirtolohkare on mahdollista suojella luonnonmuistomerkkinä. Suojelun perusteena voi olla harvinaisuus, maisemallinen merkitys, tieteellinen arvo, kauneus tai muu vastaava merkitys. Rauhoitetun luonnonmuistomerkin vahingoittaminen tai turmelu on kielletty. Rauhoittamisesta päättää se viranomainen, jonka alueella luonnonmuistomerkki sijaitsee. Yksityismaalla sijaitsevan luonnonmuistomerkin rauhoittamisesta päättää kunta maanomistajan hakemuksesta tai suostumuksella.

Lahdessa oli vuoden 2025 toukokuussa yhteensä 34 luonnonmuistomerkkiä. Kaupunki vastaa luonnonmuistomerkkien suojelusta.

Majavat ylläpitävät omalta osaltaan luonnon monimuotoisuutta. Lahden itäosassa elää muutamia kanadanmajavia. Majavanpato Kilpasen laskupuron suulla.

3 OHJELMAN TOTEUTUS

Luonnonsuojeluohjelma on valmisteltu yhteistyössä Lahden ympäristöpalvelujen kanssa. Suunnitelmassa esitetään ehdotuksia uusiksi luonnonsuojelualueiksi. Luonnonsuojeluohjelma ohjaa kaupungin työtä luonnonsuojelualueiden perustamisesitysten laadinnassa sekä hoidon ja käytön suunnittelussa.

Luonnonsuojelulain mukaisia keinoja ovat luonnonsuojelun rauhoittaminen, luonnonmuistomerkin rauhoittaminen, luonnonsuojelulla suojellun luontotyypin rajaaminen sekä erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajaaminen. Alueellinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus, tuleva elinvoimakeskus) tekee luonnonsuojelualueita koskevat rauhoituspäätökset sen jälkeen, kun maanomistaja on tehnyt rauhoitushakemuksen.

Tässä ohjelmassa esitellään kaupungin omistamilla mailla olevia luonnonsuojelualueiksi sopivia kohteita. Luontoa tulee lisäksi suojella kaavoituksen ja luonnonhoidon keinoin. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeintä on alueen luonnonolojen säilyminen mahdollisimman häiriöttömänä.

3.1 Tavoitteet

Luonnonsuojeluohjelman tavoitteena on

- säilyttää Lahden luonnon tyypillisiä ja harvinaisia piirteitä, kuten lajeja ja luontotyyppisiä
- täydentää olemassa olevaa luonnonsuojelualueverkostoa
- ylläpitää eläinten ja kasvien liikkumiselle tärkeitä ekologisia yhteyksiä ja suojelualueiden kytkeytyneisyyttä
- priorisoida kohteet ja niiden suojelujärjestys.

Kohteiden valinnassa pyritään alueelliseen tasapuolisuuteen ja siihen, että mukaan saadaan erityyppisiä elinympäristöjä ja kohteita. Tarkasteltuja ympäristötyyppejä ovat

- Salpausselän metsät ja harjumuodostumat
- lehdot
- kallioalueet
- rämeet ja korvet
- tulvametsät ja metsäluhdat
- vanhat metsät
- muut uhanalaiset luontotyypit
- Porvoonjoki ja puronvarret
- järviluonto
- maatalousympäristöt, erityisesti perinnebiotoopit.

Luonnonsuojeluohjelman yksi suojelubiologinen tavoite on, että ohjelmassa rauhoitettavaksi ehdotettavat alueet tukevat osin kaupungin luonnon suuria ydinalueita. Näistä keskeisin on Salpausselkä.

Liittyminen muihin ohjelmiin

Luonnonsuojeluohjelma 2026–2030 liittyy ja täydentää seuraavia ohjelmia:

- Lahden kaupungin strategia 2030 (KV 28.10.2025): tehty kestäväksi: vahvistamme monimuotoista, puhdasta luontoa, joka on hyvinvoinnin perusta. Luontoposiitivinen Lahti 2030.
- Luontoposiitivinen Lahti 2030 (KH 7.10.2024): Lahti saavuttaa luontoposiitivisuuden vuoteen 2030 mennessä
- Lahden kaupungin viheralueohjelma 2035 (KV 9.12.2024)
- Lahden kaupungin ympäristöohjelma (KH 18.6.2018): laaditaan luonnonsuojeluohjelma, jonka tavoitteena 5 %:n suojelupinta-ala vuoteen 2030 mennessä
- Lahden kaupungin omistamien metsien hoidon ja käytön periaatteet osana vuosiksi 2013–2025 valmistunutta Lahden viheralueohjelmaa (päivitetään 2026)
- Euroopan Unionin uusi biodiversiteettistrategia (maa- ja merialasta tiukasti suojeltua 10 % vuoteen 2030 mennessä)
- Euroopan Unionin Natura 2000 -verkosto
- valtakunnalliset luonnonsuojeluohjelmat, jotka ovat toteutuneet Lahdessa.

3.2 Ohjelman laatiminen ja vuorovaikutus

Lahden rakennus- ja ympäristövalvonnan kaupunkiympäristön palvelualue valitsi keväällä 2018 tarjouskilpailun perusteella luonnonsuojeluohjelman konsultiksi Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:n. Ohjelmaan laatineen työryhmään jäseninä olivat kaupunkiympäristön palvelualueelta ympäristönsuojelusuunnittelija Timo Permanto ja luonnonsuojeluvalvoja Asko Riihelä sekä vuodesta 2021 alkaen luonnonsuojeluvalvoja Mia Honkanen. Konsultin puolelta työstä vastasivat biologit Esa Lammi, Pekka Routasuo ja Marko Vauhkonen.

Työn käyttöön saatiin Päijät-Hämeen lintutieteellisen yhdistyksen kokoamia lintuhavaintoaineistoja (mm. Lahden kaupunkilintuatlas ja maakunnallisesti tärkeiden lintualueiden kartoitusaineisto). Nastolan puoleisten kohteiden paikantamiseen saatiin apua alueen hyvin tuntevilta lintu- ja luontoharrastajilta.

Työryhmä kokoontui kolme kertaa vuosien 2018 ja 2019 aikana. Työtä jatkettiin vuonna 2022 uusilla maastokartoituksilla, joilla täydennettiin vuonna 2019 laadittua suunnitelmaluonnosta.

Luonnonsuojeluohjelmaluonnoksen valmistuttua 2023, ohjelmasta pidettiin kaupungin sisäinen työpaja, lisäksi ohjelmaan sisällytettävistä kohteista on käyty neuvotteluja kaupunkisuunnittelun ja metsätoimen kanssa.

Ohjelman esiteltiin laajemmin syksyllä 2024. Ohjelmasta kerrottiin Palvelutorin luontoasukasillassa, kaupunkiympäristölautakunnan kokouksessa ja valtuustoseminaarissa. Loppuvuodesta ohjelma oli käsittelyssä kaupunkiympäristölautakunnan iltakoulussa. Iltakoulussa linjattiin, että asutuksen ja teiden reunoihin tulee jättää ns. suojelun ulkopuoliset leveydeltään noin 30 metrin ”vaihtumisvyöhykkeet”. Vaihtumisvyöhykkeitä ei ole huomioitu tämän raportin kartoilla, vaan niitä tarkastellaan lähemmin jokaisen kohteen kohdalla LVV:lle toimitettavan suojeluhakemuksen yhteydessä. Vaihtumisvyöhykkeillä pyritään turvaamaan mm. etteivät lahoavat puut kaadu kaduille tai tonteille aiheuttaen vahinkoa tai terveydellistä

vaaraa. Samalla ne suoraviivaistavat alueiden hoitoa ja kohtuullistavat hoidon kustannuksia.

3.3 Lähtöaineistot ja selvitettävien kohteiden valinta

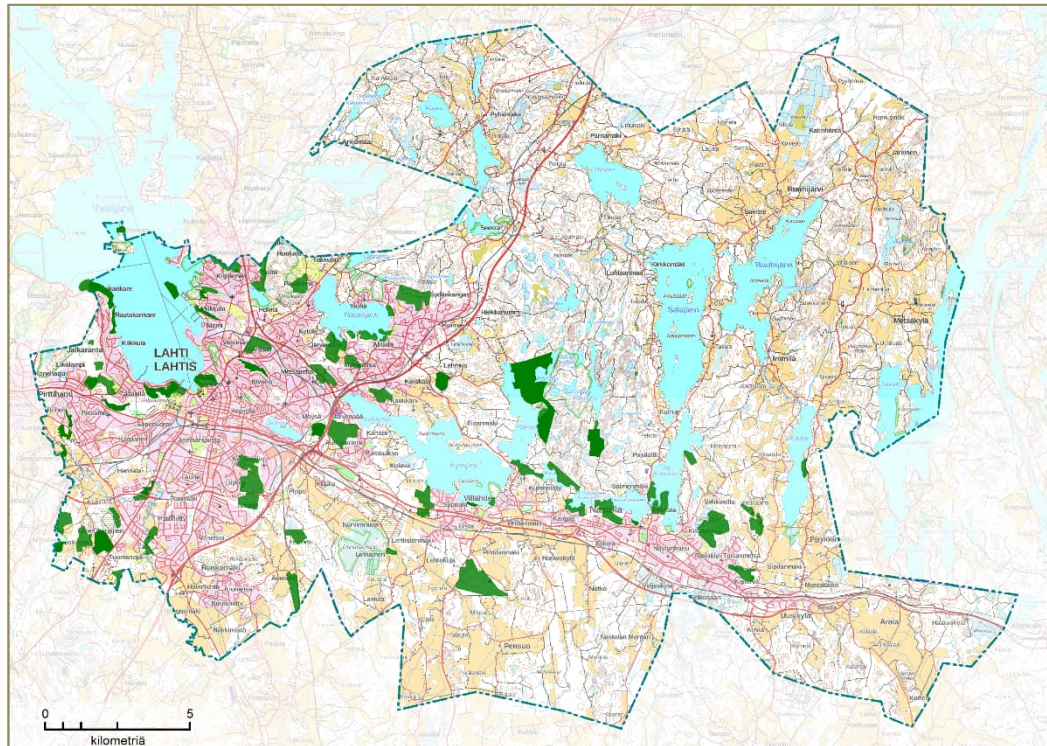
Luonnonsuojeluohjelman valmistelussa käytettiin olemassa olevia aineistoja. Lähtöaineistot koottiin koko kaupungin käsittäväksi tietokannaksi, jota käsiteltiin paikkatieto-ohjelmalla. Työhön sisältyi rauhoitettaviksi sopivien alueiden maastokatselmuksia, joissa määriteltiin kohteiden rajat ja tarkennettiin kohteiden luontotietoja. Alueiden valinta ja rajaukset perustuvat tässä työssä tehtyyn luontoaineistojen analyysiin sekä maastokatselmuksiin.

Suojeltaviksi esitettyjen kohteiden valinnassa käytettiin luonnontieteellisiä valintakriteereitä. Tavoitteena oli määritellä ne alueet, jotka hyödyttävät parhaiten luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä. Kohteiden valinnassa on käytetty hyväksi mm. lajien ja luontotyyppien harvinaisuutta sekä edustavuutta Lahden alueella tai laajemmalla alueella. Luonnontilaisia, häiriöttömästi kehittyneitä luontokohteita on hyvin vähän, joten kohteiden valinnassa annettiin arvoa myös alueen kehityskelpoisuudelle ja sijainnille muihin arvokkaisiin luontokohteisiin nähden.

Lahden ja Nastolan kuntaliitos astui voimaan vuoden 2016 alussa. ”Vanhan” Lahden luonnonolot tunnetaan melko hyvin. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kohteita (ns. Lumo-kohteet) on 1990-luvulta alkaen kartoitettu mm. osana metsäkuviokartoitusta. Kaikki aineistot on viety paikkatietomuotoon, josta ilmenevät kohteiden rajaukset, rajausperusteet ja arvoluokat. Aineisto käsitti vuoden 2018 lopussa kaikkiaan 650 kohdetta, joista osa on lähekkäisiä samaan kokonaisuuteen kuuluvia kohteita (esimeriksi puronvarret). Kohteiden pinta-ala on lähes 2000 hehtaaria. LUMO-kohteiden määrittämisen periaatteet eivät ole olleet yhdenmukaisia ja kartoitustiedoissa esiintyy suurta vaihtelua. Lumo-kohteiden päivitystyö aloitettiin vuonna 2022 osana yleiskaavaan liittyvän luontotiedon päivitystä. Päivitykseen sisältyi vanhojen lumo-kohteiden tarkastuksia ja uusia luontokartoituksia etenkin uhanalaisten luontotyyppien osalta.

Kaupungin alueelta on tehty myös kattavia liito-oravaselvityksiä ja lintuatlaskartoitusta, jotka olivat apuna suojeltavaksi esitettäviä kohteita valittaessa.

Nastolan puolelta lähtötiedot olivat huomattavasti niukempia ja perustuivat lähinnä alueella tehtyihin luontoselvityksiin ja suojeluohjelmien taustatietoihin. Lumo-kohteita on lähinnä kirkonkylän tuntumassa ja Nastolan länsiosassa, jossa on kaupungin omistamia metsäalueita (kuva 1).

Kuva 1. Tarkastelussa mukana olleet aiemmin luonnonsuojelun merkittäviksi arvioitavat kohteet, jotka eivät sisälly olemassa oleviin suojelualueisiin. Alkuperäisestä aineistosta on karsittu hyvin pienet kohteet. Kohteet painottuvat Lahden kaupunkialueelle ja Nastolan keskustan lähiympäristöön. Kaikki kohteet ovat kaupungin omistamilla mailla.

Tärkeimmät lähtöaineistot olivat

- Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden kohteiden aineistot (tarkastelussa aineiston yhdistelyn ja pienkohteiden karsinnan jälkeen n. 390 kohdetta)
- METSO-kartoitusten aineistot (vapaaehtoinen metsiensuojeluohjelma, mukana parhaaksi tiedettyjä kaupungin omistamia metsäkuvioita)
- kaupungin omistamien metsien puustokuviotiedot (tiedot puutteelliset Nastolan puolelta)
- uhanalaisten lajien esiintymistiedot (Hämeen ELY-keskus, Lahden ympäristöpalvelut)
- linnusto- ja liito-oravatiedot (ympäristöpalveluiden vuosina 2013–2024 teettämät selvitykset)
- maakunnallisesti arvokkaiden lintualueiden inventointitiedot (Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry 2018)
- muut selvitysraportit (mm. perinneympäristöt)
- ilmakuva-aineistot (Lahden kaupunki, maanmittauslaitoksen avoimesti käytettävät kuva-aineistot).

Lähtöaineistoina käytetyt julkaisut on koottu ohjelman lähdeluetteloon.

Lähtöaineistoista valittiin maastossa tarkistettavat kohteet siten, että ne muodostaisivat suojelun kannalta mielekkäitä kokonaisuuksia. Hyvin pienet kohteet (esim. yksittäiset maisemapuut, puukujanteet ja yksittäiset siirtolohkareet) rajattiin pois ja lähekkäisiä kohteita yhdisteltiin. Kohteiden maastotarkistukset tehtiin elokuussa 2018 ja kesä–heinäkuussa 2022. Joitakin tarkistuksia tehtiin myös heinäkuussa 2019. Maastotarkistuksissa painotettuja kohteita olivat laajimmat vanhan metsän kuviot, Porvoonjoen varsi, Salpausselän alue, luonnontilaiset suot ja

pienvedet sekä nykyisten suojelualueiden lähellä olevat kohteet. Tarkistuksiin osallistuivat Esa Lammi, Pekka Routasuo ja Marko Vauhkonen.

Tarkistettuja kohteita oli kaikkiaan 65, joista 29 tarkistettiin 2018–19 ja loput 36 kesällä 2022. Kuusi tarkastelun alla olevista kohteista (Hirvilampi, Sietikka, Komonkallio, Villähteen lehto, Ritämäki 2 ja Haapalanmäki) perustettiin luonnonsuojelualueeksi ohjelman valmisteluajana. Nämä olivat kohteita, joilla oli yleiskaavassa suojeluvaraus (SL). Mukkulan saarien suojelupäätöksen valmistelu oli joulukuussa 2025 Ely-keskuksessa vielä kesken.

3.4 Kohteiden arviointi ja priorisointi

Suojeluohjelmaan valittiin yhteensä 33 kohdetta. Kohteet pisteytettiin käyttämällä seuraavia kriteerejä:

- uhanalaisten luontotyyppien määrä (1 piste / luontotyyppi)
- luontotyyppien uhanalaisuusaste (CR 3, EN 2, VU 1 piste; lyhenteet ks. 11)
- lahoppuuston määrä (kohtalaisesti 1, runsaasti 2 pistettä)
- kohteen lajistollinen arvo (liito-orava 1 piste, valkoselkätikka 1 piste, muu uhanalainen laji 1 piste)
- muut suojeluarvot (kohteella vesilain suojaamia pienvesiä (1 piste), luonnonsuojelulain suojaama luontotyyppi (1 piste))
- kohteen sijainti
- kohteen muut erityispiirteet.

Työn yhtenä tavoitteena on luontoalueiden yhtenäisyyden ja kytkeytyneisyyden parantaminen. Kohteiden sijainti pisteytettiin sen mukaan, mikä on niiden kytkeytyneisyys muihin suojelualueisiin. Olemassa olevaa suojelualueetta laajentavaa kohdetta (2 pistettä) voidaan pitää suojelun kannalta tärkeämpänä kuin saman kohteesta, muista arvokkaista luontoalueista erillään sijaitsevaa kohdetta (0 pistettä) tai niiden lähellä olevaa kohdetta (1 piste). Kohteen erityispiirteissä painotettiin omaleimaisuutta Lahden alueella. Pisteytettäviä ominaisuuksia olivat mm. suppamaasto ja vesiluonto.

Käytetyt kriteerit korostavat suuria alueita, joissa luontotyyppisiä ja eläin- ja kasvilajeja on yleensä pieniä alueita enemmän. Tämän vuoksi pinta-alaa ei käytetty pisteytyskriteerinä. Pienten kohteiden valinnassa painottuivat enemmän alueen erityispiirteet ja luontotyyppien harvinaisuus.

Kohteet saivat pisteytyksessä 1–17 pistettä. Muutama tutkituista kohteista jätettiin pois suojeluohjelmasta vähäisten luontoarvojen vuoksi.

Suojeluohjelmaan mukaan valitut kohteet on lueteltu taulukossa 1. Pienimmän suojelukohteen pinta-ala on 1,8 hehtaaria, suurimman 197 hehtaaria. Kohteita on tavoite suojella vuosittain 1–3 kappaletta resursseista riippuen. Uusien suojelukohteiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 850 hehtaaria. Ohjelma-alueiden rajaukset ja pinta-alat ovat ohjeellisia. Lopulliset rajaukset vahvistuvat LVV:n luonnonsuojelualueen perustamispäätöksessä.

Taulukko 1. Luonnonsuojeluohjelmassa esitetyt uudet luonnonsuojelualueet priorisoituna toteutusjärjestykseen. Alvojärvi on kaavoituksen pilottikompensaatiokohde, jonka toteutus on suora suojelu. Kohteiden numerointi on sama kuin ohjelman liitteenä olevassa kohdekuvauksessa.

Nro	Kohteen nimi	Pinta-ala ha
1	Mukkulan saaret (SL)	15,2
2	Sikoniitun lehtoalue (SL)	11,9
3	Kukonkoski (SL)	6,5
4	Alvojärvi (kompensaatio)	20,1
5	Rälssinkallion metsä	39,7
6	Kiiliäisvuori	35,1
7	Vanhankartanon rantalehto	1,8
8	Luhdanjoen rantametsä	19,4
9	Ristikangas-Kuohunkallio	196,5
10	Villähteen Kukkasen rantakosteikot	8
11	Pesärinne	18
12	Hevossuonmäki	92,4
13	Tammelan lähteikkömetsät	21,5
14	Jokimaan metsä	22,2
15	Myllyjoen metsä	16
16	Ripistön metsä	10,7
17	Herrasmannin rantametsät	14,5
18	Syväoja	5,7
19	Kartanonmaan metsä	56,1
20	Härhönjoen rantametsä	11,9
21	Kipanen	41,6
22	Turransuo	68
23	Kompunmäki	4,9
24	Oksasenalueen jokivarsimetsä	8,3
25	Sipurin rantalehto	3,7
26	Vappulan metsä	18,4
27	Tapanilan suppamaasto	11,1
28	Enonsaaren metsä	2,3
29	Rekolanmäki	18,9
30	Kaukkarinmäki	16
31	Hevosniemi	13,5
32	Kurenojan metsä	14,8
33	Hautaanmäki	5,3
Yhteensä		850,2 ha

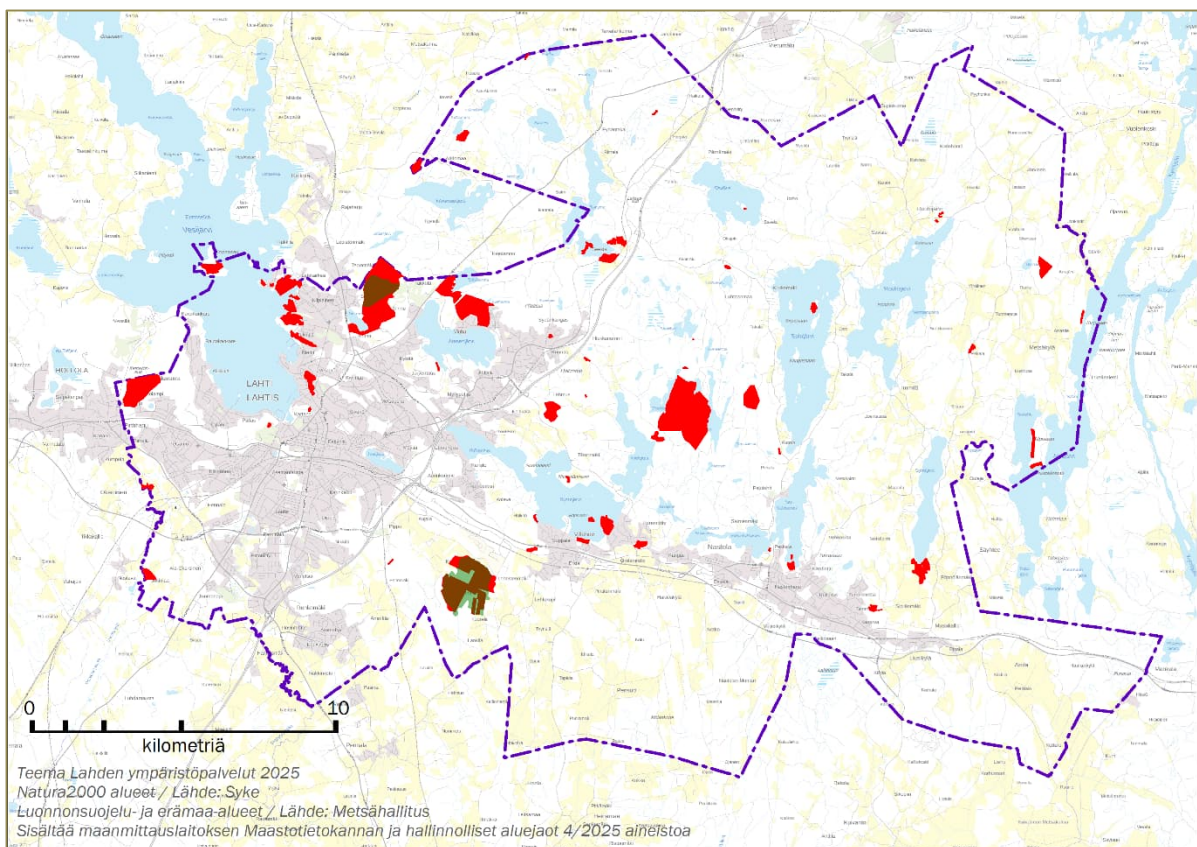
4 LAHDEN NYKYINEN LUONNONSUOJELUVERKOSTO

4.1 Luonnonsuojelualueet

Lahteen oli vuoden 2025 joulukuuhun mennessä tehty 44 luonnonsuojelualuepäätöstä (taulukko 2, kuva 2). Lisäksi oli tehty 28 luonnonsuojelulain mukaisen luontotyypin rajauspäätöstä (taulukko 3, kuva 2). Yhtenäisten luonnonsuojelualueina suojeltujen kohteiden määrä oli hieman pienempi (34), sillä osa kohteista koostuu useasta (Linnaistensuo peräti seitsemästä) eri aikoina rauhoitettua luonnonsuojelualueesta. Suojeltuja luontotyyppikohteita on 20 kappaletta. Yhteensä Lahdessa voidaan sanoa olevan 54 suojelualuetta.

Luonnonsuojelualueita on koko kaupungissa yhteensä 1030,93 ha ja suojeltuja luontotyyppejä noin 35,9 ha. Luonnonsuojelulla suojeltujen kohteiden yhteispinta-ala on 1066,8 ha. Tämä on 2,06 % kaupungin kokonaispinta-alasta (51 763 ha). Kaupungin omistamia alueita suojeltu yhteensä 940,55 hehtaaria, tämä on 7,12 % kaupungin omistamasta kokonaisalasta (kaupungin omistus v. 2025 yht. 13 208 ha, josta vesialaa 1968 ha).

Vanhin luonnonsuojelualue on vuonna 1963 perustettu Ritämäen luonnonsuojelualue. Tuorein perustamispäätös on vuodelta 2025 (taulukko 2). Uusia suojelupäätöksiä on tehty 2000-luvun puolella kaikkiaan 26 kappaletta.

Kuva 2. Luonnonsuojelualueet ja luontotyyppeinä rajatut kohteet Lahdessa (punaiset alueet). Natura 2000 -alueet on varjostettu vihreällä.

Taulukko 2. Lahden luonnonsuojelualueet perustamisjärjestyksessä.

Tunnus	Nimi	Omistus	Perustamis- päivä	Pinta-ala ha
YSA040616	Ritamäen luonnonsuojelualue	Kaupunki	8.5.1962	12,57
YSA041198	Rauhaniemen ja Puukkolansaaren luonnonsuojelualue	Seurakunta	29.12.1967	4,65
YSA041199	Pieni-Kukkasen luonnonsuojelualue	Seurakunta	29.12.1967	0,28
YSA041345	Rättärin luonnonsuojelualue	Yksityinen	9.1.1970	0,80
YSA041575	Seestaan luonnonsuojelualue	Yksityinen	27.3.1973	23,60
YSA041980	Sydänkankaan luonnonsuojelualue	Kaupunki	2.6.1980	0,85
YSA042151	Linnaistensuon luonnonsuojelualue 1	Kaupunki	10.3.1982	95,70
YSA042306	Häräsilmän luonnonsuojelualue	Kaupunki	20.12.1983	1,05
YSA042520	Kilpiäistenpohjan luonnonsuojelualue 1	Yksityinen	1.1.1986	9,31
YSA042726	Kilpiäistenpohjan luonnonsuojelualue 2	Kaupunki	19.2.1988	10,19
YSA042742	Linnaistensuon luonnonsuojelualue 2	Kaupunki	30.3.1988	13,36
YSA042833	Pesäkallion luonnonsuojelualue	Kaupunki	17.2.1989	68,55
YSA043112	Linnaistenmetsän luonnonsuojelualue	Yksityinen	21.2.1992	10,13
YSA034429	Kilpiäistenpohjan luonnonsuojelualue 3	Yksityinen	16.12.1994	1,47
YSA043507	Kilpiäisten tikkametsän luonnonsuojelualue	Kaupunki	29.9.1995	10,29
YSA045103	Luhdanjoen luonnonsuojelualue	Kaupunki	3.7.1998	8,77
YSA045102	Linnaistensuon luonnonsuojelualue 3	Kaupunki	3.7.1998	37,64
YSA045111	Linnaisten luonnonsuojelualue 4	Yksityinen	29.10.1999	2,42
YSA045114	Sammalsuon luonnonsuojelualue	Yksityinen	28.2.2000	6,32
YSA045126	Linnaistensuon luonnonsuojelualue 5	Yksityinen	19.1.2001	3,30
YSA045150	Linnaistensuon luonnonsuojelualue 6	Yksityinen	14.5.2002	4,08
YSA202324	Kuraston luonnonsuojelualue	Yksityinen	12.11.2002	1,16
YSA200372	Haikkarinniemen luonnonsuojelualue	Kaupunki	4.3.2004	17,76
YSA203967	Aarnihaan luonnonsuojelualue	Yksityinen	8.4.2008	1,69
YSA204151	Enonsaaren luonnonsuojelualue	Kaupunki	21.8.2008	15,05
YSA204880	Kilpisaaren luonnonsuojelualue	Yksityinen	7.7.2009	9,97
YSA205841	Hautasaarten luonnonsuojelualue	Yksityinen	22.10.2010	4,02
YSA207127	Lapakiston luonnonsuojelualue	Kaupunki	10.9.2012	231,68
YSA207889	Pesäkallion luonnonsuojelualue 2	Kaupunki	2.12.2013	127,46
YSA235719	Viuhan luonnonsuojelualue	Kaupunki	4.5.2016	98,52
YSA239245	Helvin ja Yrjön muistosuo	Yksityinen	22.11.2017	0,43
YSA230515	Kintterön luonnonsuojelualue	Kaupunki	5.1.2018	72,14
YSA242004	Sammalsillansuon luonnonsuojelualue	Kaupunki	23.5.2018	22,23
YSA242024	Aarnihaan luonnonsuojelualue 2	Yksityinen	17.8.2018	0,78
YSA245531	Ukonvuoren luonnonsuojelualue	Yksityinen	8.1.2020	15,08
YSA259511	Hirvilammin luonnonsuojelualue	Kaupunki	17.2.2022	27,60
YSA261456	Uutelan luonnonsuojelualue	Yksityinen	21.11.2022	7,9
YSA265016	Sietikan luonnonsuojelualue	Kaupunki	8.4.2024	21,2
YSA264014	Komonkallion luonnonsuojelualue	Kaupunki	8.4.2024	1,93
YSA264533	Villähteen lehdon luonnonsuojelualue	Kaupunki	8.4.2024	3,7
YSA265455	Kalkkusenjärven luonnonsuojelualue	Yksityinen	8.5.2024	8,3
YSA265135	Ritamäen luonnonsuojelualue 2	Kaupunki	17.6.2024	5

YSA266155	Haapalanmäen luonnonsuojelualue	Kaupunki	14.8.2024	8,3
YSA269537	Kuuluvaisen luonnonsuojelualue	Yksityinen	27.1.2025	3,6
		Yhteensä		1030,93

4.2 Natura 2000 -alueet

Lahdessa on kaksi Natura 2000 -aluetta (vihreät alueet kuvassa 2): Linnaistensuo (FI0324001) ja Pesäkallio (FI0324002). Natura-alueiden toteuttamiskeinona on luonnonsuojelulaki. Linnaistensuo on keidassuo, josta osa alueesta odottaa vielä luonnonsuojelualueen perustamista. Natura-alueen pinta-ala on 201 ha.

Pesäkallio on vanhan metsän alue, joka on kokonaan perustettu suojelualueeksi. Suojellun alueen pinta-ala on 68,55 ha, josta Natura-alueen osuus on 68,2 hehtaaria.

4.3 Luonnonsuojelulain suojellut luontotyypit

Luonnonsuojelulaissa luetellaan 13 suojeltua luontotyyppiä (s. 6), joita suojellaan luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja lajien elinympäristöjen säilyttämiseksi. Suojellut luontotyypit voidaan jakaa kolmeen pääryhmään: metsäisiin luontotyyppisiin, rantojen luontotyyppisiin ja perinneluontotyyppisiin.

Lahdessa on tehty 28 suojellun luontotyyppin rajauspäästöstä. Suojellut kohteet (taulukko 3) ovat lähes kaikki kooltaan hyvin pieniä. Suurin osa kohteista on lehmusmetsiköitä tai jalopuulehtoja, joissa kasvaa yleisesti vaahteraa. Pähkinäpensaslehtoina on suojeltu neljä kohdetta, yksi kohteista on rantojen tervaleppäkorpi. Perinneluontotyyppisiä, kuten ketoja, ei Lahdessa ole suojeltu luonnonsuojelulain mukaisin päätöksin.

Lähes kaikki luontotyyppipäätökset on tehty luonnonsuojelulain uudistuksen jälkeen vuosina 2000–2009. Sittenmin on rajattu vain yksi luontotyyppikohde vuodelta 2013.

Taulukko 3. Luonnonsuojelulain mukaisina luontotyyppinä suojellut alueet Lahdessa.

Tunnus	Nimi	Omistus	Rajauspäivä	Pinta-ala ha
LTA300044	Konnilanjalopuumetsä	Kaupunki	3.11.2000	2,68
LTA300061	Kärkjärven lehmuslehto	Kaupunki ja yksityinen	3.4.2002	5,98
LTA300114	Kankaanpähkinälehdot	Yksityinen	4.9.2002	1,16
LTA300315	Kiiliäisvuoren lehmuslehto	Kaupunki	9.12.2003	0,93
LTA300320	Korpinkallion lehmuslehto	Yksityinen	11.12.2003	0,63
LTA300319	Särkijärven lehmusrinne	Yksityinen	11.12.2003	0,11
LTA200360 LTA200678	Niemenkallion jalopuumetsä	Kaupunki	27.2.2004	12,73
LTA200302	Karjusaaren lehmusmetsikkö	Kaupunki ja yksityinen	10.3.2004	1,24
LTA201015 LTA201016	Arrastienvuoren pähkinä- ja lehmusalue	Yksityinen	18.2.2005	1,72
LTA203054 LTA203055	Kariniemen jalopuulehto	Kaupunki	21.3.2007	0,63
LTA203058 LTA203057	Mukkulan pähkinäpensaslehto	Kaupunki	21.3.2007	1,11
LTA202869	Oksjärven lehmuslehto	Yksityinen	21.3.2007	0,17
LTA203188	Koivukummun lehmuslehto	Valtio	27.7.2007	0,68

LTA203165				
LTA202835	Huhdinpohjan tervaleppäkorpi	Kaupunki ja yksityinen	27.7.2007	1,03
LTA202836				
LTA203553	Riihikallion lehmuslehto	Yksityinen	5.12.2007	0,63
LTA203584	Niemenmäen jalopuulehdot	Kaupunki yksityinen	11.12.2007	1,68
LTA203585				
LTA204940				
LTA204941	Vuokkomäen lehmusmetsä	Kaupunki ja yksityinen	13.8.2009	0,66
LTA205030	Vahteristonmäen lehmusalue	Yksityinen	22.9.2009	0,67
LTA205262	Holonsuonmäen lehmusmetsikkö	Kaupunki	5.11.2009	0,18
LTA207807	Sepänkoskenvuoren lehmuslehto	Yksityinen	5.11.2013	1,29
			Yhteensä	35,9

4.4 Luonnonmuistomerkit

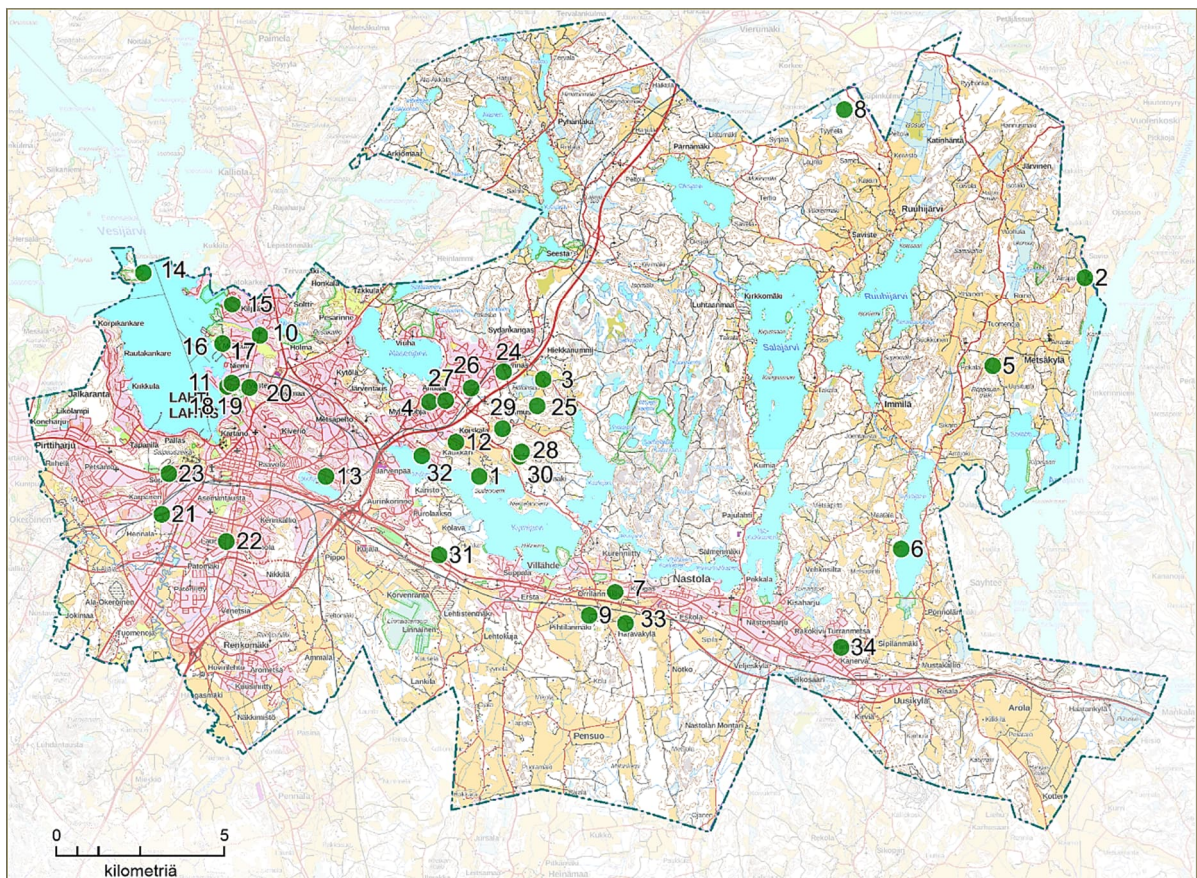
Luonnonsuojelulain mukaan yksittäinen luonnonmuodostuma, kuten puu, puuryhmä tai siirtolohkare on mahdollista suojella luonnonmuistomerkinä. Suojelun perusteena voi olla harvinaisuus, maisemallinen merkitys, tieteellinen arvo, kauneus tai muu vastaava merkitys. Rauhoitetun luonnonmuistomerkin vahingoittaminen tai turmelu on kielletty. Rauhoittamisesta päättää se viranomainen, jonka alueella luonnonmuistomerkki sijaitsee. Yksityismaalla sijaitsevan luonnonmuistomerkin rauhoittamisesta päättää kunta maanomistajan hakemuksesta tai suostumuksella.

Lahdessa on 34 luonnonmuistomerkkiä, joista 20 suojelupäätös tehtiin alkuvuodesta 2022. Luonnonmuistomerkeistä 24 on kaupungin mailla ja 10 yksityismailla. Suurin osa luonnonmuistomerkeistä on näyttäviä puita tai puuryhmiä. Eniten on mäntyjä, joita on suojeltu 29 kappaletta. Luonnonmuistomerkinä on suojeltu myös lähde, siirtolohkare, hiidenkirnu sekä yksi uhanalaisen kasvilajin kasvupaikka.

Taulukko 4. Lahden kaupungin alueella olevat luonnonmuistomerkit perustamisjärjestyksessä. Kohteiden numerointi on sama kuin kuvassa 3.

Nro	Nimi	Kaupunginosa	Päätöspäivä	Omistus
1	Siperian mänty	Myllypohja	7.7.1962	Yksityinen
2	Nastolan Arrajärven mänty	Immilä	16.9.1963	Yksityinen
3	Rättärin puut	Kunnas	19.1.1970	Yksityinen
4	Kissamäen kultakuusi	Ahtiala	3.8.1971	Kaupunki
5	Nastolan mukurakuusi	Immilä	14.12.1973	Yksityinen
6	Nastolan Toivonojan mänty	Immilä	14.12.1973	Yksityinen
7	Nastolan Villähteen tammet	Villähde	2.2.1978	Yksityinen
8	Nastolan Lassin-Nestorin kuusi	Ruuhijärvi	18.7.1985	Yksityinen
9	Nastolan Haravakylän kuusi	Villähde	10.1.1986	Yksityinen
10	Mukkulan ikimänty	Mukkula	18.9.1991	Kaupunki
11	Niemen siirtolohkare	Niemi	18.9.1991	Kaupunki
12	Ketonukin kasvupaikka	Koiskala	18.9.1991	Kaupunki
13	Möysän hiidenkirnu	Möysä	18.9.1991	Yksityinen
14	Enonsaaren ritarihoivu	Kilpiäinen	31.10.1991	Yksityinen
15	Kilpiäisen tammi	Kilpiäinen	22.2.2022	Kaupunki

16	Mukkulan mänty	Mukkula	22.2.2022	Kaupunki
17	Tanssimänty	Mukkula	22.2.2022	Kaupunki
18	Niemen vuorijalava	Niemi	22.2.2022	Kaupunki
19	Kaarlon jättilehmus	Niemi	22.2.2022	Kaupunki
20	Ruotsinkadun lehmus	Niemi	22.2.2022	Kaupunki
21	Hennalan mänty	Hennala	22.2.2022	Kaupunki
22	Launeenkadun mänty	Laune	22.2.2022	Kaupunki
23	Vuohtiankadun mänty	Sopenkorpi	22.2.2022	Kaupunki
24	Alaniitynkadun mänty	Kunnas	22.2.2022	Kaupunki
25	Holonsuon mänty	Kunnas	22.2.2022	Kaupunki
26	Kuoppamäen kuusi	Ahtiala	22.2.2022	Kaupunki
27	Kukonharjun männyt	Ahtiala	22.2.2022	Kaupunki
28	Mustankorventien ikimännyt	Koiskala	22.2.2022	Kaupunki
29	Sietikan kuusi	Koiskala	22.2.2022	Kaupunki
30	Koiskalan iso kuusi	Koiskala	22.2.2022	Kaupunki
31	Kolavan pallolatvamänty	Kolava	22.2.2022	Kaupunki
32	Kaukkarin mänty	Myllypohja	22.2.2022	Kaupunki
33	Nastolan Haravakylän mänty	Villähde	22.2.2022	Kaupunki
34	Nastolan Kuninkaanlähde	Ususkylä	22.2.2022	Kaupunki

Kuva 3. Lahden suojellut luonnonmuistomerkit.

4.5 Erityisesti suojeltavat lajit

Valtioneuvoston asetukseen luonnonsuojelusta (1066/2023) on listattu Suomen uhanalaiset ja erityisesti suojeltavat lajit. Lahdessa esiintyviin erityisesti suojeltavia lajeihin lukeutuvat hentonäkinruoho (EN), ketonukki (EN), kangasraunikki (EN), saunionoidanlukko (EN), korpichohtosammal (VU), siloruutusammal (EN), palosirkka (VU), tuulenlentopussikoi (EN), maitekiiltokääriäinen (EN) ja kuningaskalastaja (CR). Näiden esiintymistä ei ole Lahdessa erityisesti suojeltavien lajien rajauspäätöksiä. Ketonukin kasvupaikka on suojeltu luonnonmuistomerkkinä.

4.6 Luonnonsuojelu Lahden kaupungin omistamilla mailla muissa kunnissa

Hollolan puolella oleva Kintterönsuon aarnimetsä (YSA042923) on Lahden ja Hollon yhteisomistuksessa. Aarnimetsän pinta-ala on 2,54 hehtaaria. Kohde rajautuu Lahden puolella olevaa Kintterön luonnonsuojelualueeseen sekä Hollolan puolella olevaan Kintterönsuon ja Hakalaukunsuon luonnonsuojelualueeseen (YSA263654), joka perustettiin vuonna 2023. Myös Hollolan puolella oleva Pirunpesän luonnonsuojelualue (YSA 201928; 34 ha) ja Soisalmensuon luonnonsuojelualue (YSA201974; 33 ha) ovat Hollolan ja Lahden yhteisomistuksessa. Molemmat luonnonsuojelualueet kuuluvat Naturaan. Lisäksi kuntien yhteisomistuksessa on Tiirismaan puronvarsilehdon luonnonsuojelualue (YSA 201927; 4,5 ha). Kilpiäistenpohja 1:n suojelualueesta (YSA 04252) osa (7,3 ha) on Hollolan puolella, mutta Lahden kaupungin omistama.

4.7 Toteutumattomat kaavojen luonnonsuojelualueet

Päijät-Hämeen maakuntakaavassa 2014 (lainvoima 14.5.2019) on suojelualueeksi merkitty kaksi Lahdessa olevaa pientä, maakunnallisesti merkittävää latvavesistön järveä. Kohteet ovat Ventus (13 ha) ja Hirvilammi (6,2 ha). Hirvilammi on kaupungin omistuksessa ja se suojeltiin vuonna 2022. Ventuksen aluetta, joka on yksityisomistuksessa, ei ole toistaiseksi suojeltu. Maakuntakaavan suojelumääräysten mukaan alueilla ei saa ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja.

Luonnonsuojelutarkoituksiin on maakuntakaavassa lisäksi varattu kaksi Metsähallituksen hallinnassa olevaa, maakuntakaavaan merkittyä kohdetta: Kumian alue (39 ha) ja Suonperän tila (19 ha). Vesijärven Enonsaaren luoteispuolelta on merkitty luonnonsuojelualueeksi Koskio-niminen kohde (14 ha), joka on kokonaan vesi-alueita. Kohteiden suojelua ei ole toimeenpantu. Maakuntakaava 2060 on parhailaan valmistelussa.

4.8 Maakuntakaavan viheryhteydet

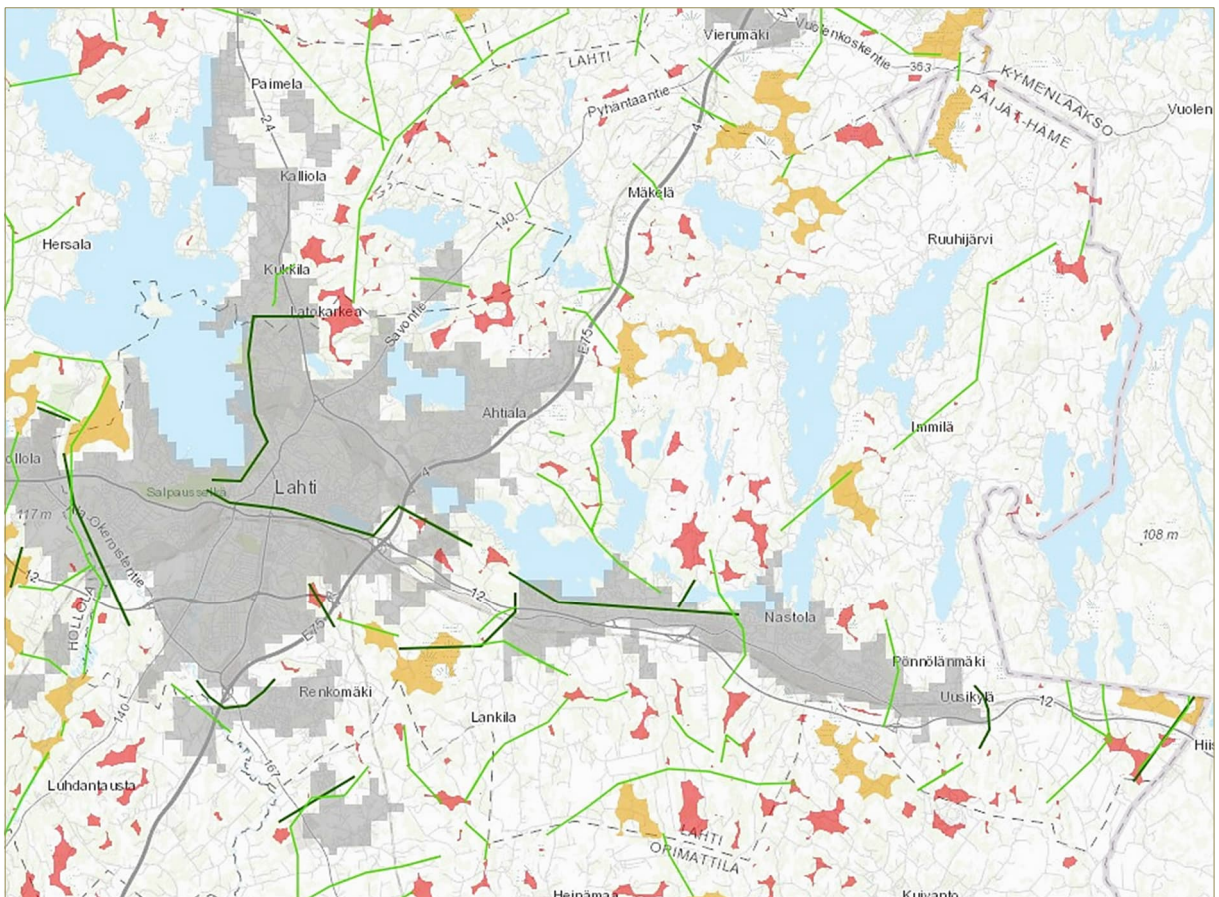
Maakuntakaavaan on merkitty Lahden alueelle kaikkiaan 10 tärkeää viheryhteyttä. Viheryhteydet ovat tärkeitä sekä ekologisen verkoston että virkistykseen kannalta. Viheryhteydet yhdistävät taajama-alueilla ympäristön laajimpia metsä-alueita. Osa yhteyksistä sijoittuu rakennettujen alueiden lomaan nykyisille viher-alueille. Viheryhteyksien säilymistä on mahdollista tukea suojelemalla

viheryhteysverkoston keskeisiä osia.

Maakuntakaavan viheryhteydet (kuva 4) ovat:

- Salpausselkä–Okeroinen
- Jokimaa–Renkomäki
- Salpausselkä–Karisto
- Salpausselkä–Kilpiäinen–Pesäkallio
- Pippon viheryhteys
- Kujala–Karisto
- Uudenkylän viheryhteydet 1 ja 2.

Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huolehdittava siitä, että viheryhteysmerkinnällä osoitettu yhteys säilyy tai toteutuu tavalla, joka turvaa virkistys- ja ulkoilumahdollisuudet sekä lajiston liikkumismahdollisuudet.

Kuva 4. Ote Pääjt-Hämeen maakuntakaavan 2014 ekologista verkostoa tarkastelevasta teemakartasta. Lahden keskeiset viheryhteydet on merkitty tummanvihreällä viivalla. Vaaleanvihreällä viivalla on osoitettu muita ekologia yhteyksiä. Punaiset alueet ovat alle 100 ha:n ja oranssit alueet yli 100 ha:n laajuisia luonnon ydinalueita. Kaupungin taajama-alue on varjostettu harmaalla värillä.

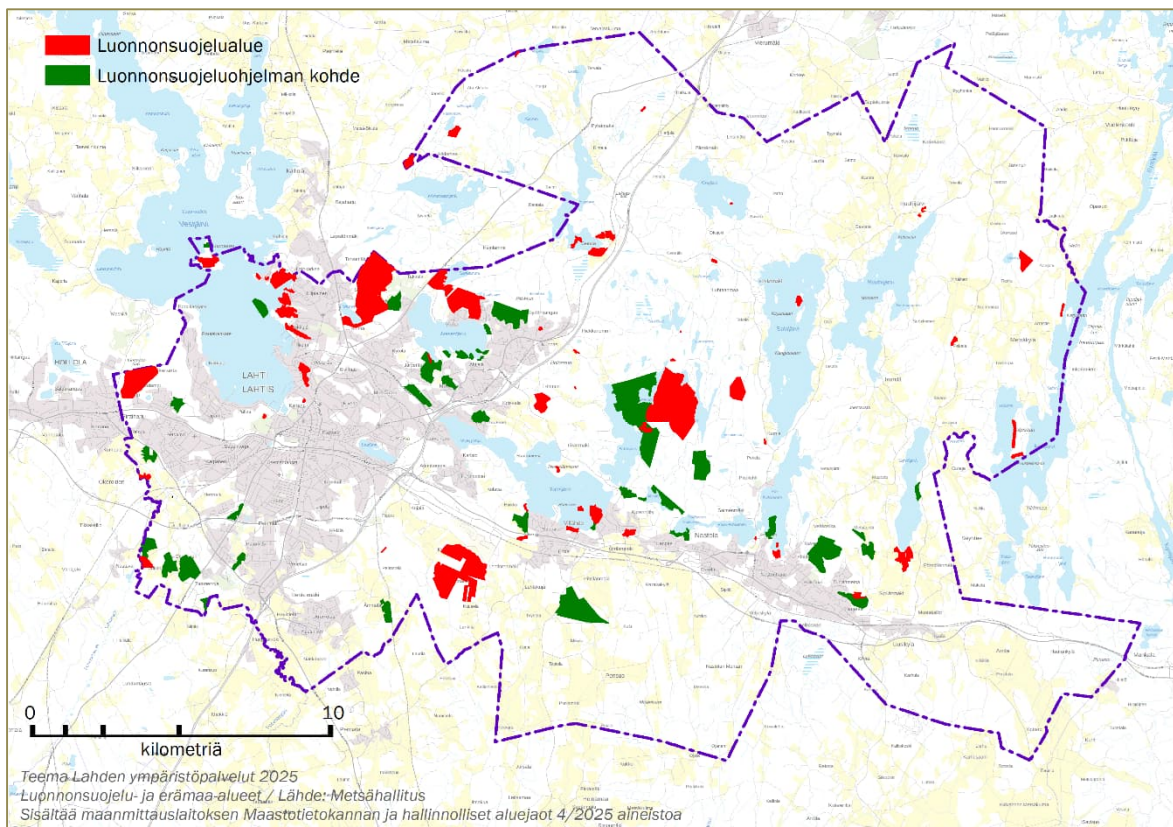
5 SUOJELTAVAKSI ESITETTÄVÄT ALUEET

Suojeluohjelmassa on mukana 33 kohdetta, jotka on esitetty kuvassa 5 ja taulukossa 1. Tarkempi kartta kohdenumeroineen on liitteessä 2. Kohteiden kuvaukset löytyvät liitteestä 1.

5.1 Vaikutussojelualueiden määrään ja pinta-alaan

Kaupungin omistamille maille esitettyjen uusien suojelualueiden pinta-ala on noin 850 hehtaaria, josta noin 23 hehtaaria on vesialuetta. Kohteiden perustaminen luonnonsuojelualueiksi kasvattaa suojelualueiden pinta-alaa noin 1917 hehtaariin, joka on noin 3,7 % kaupungin kokonaispinta-alasta ja noin 25 % kaupungin omistamasta metsäpinta-alasta. Luonnonsuojelualueiden määrä on tuolloin 87 (vuonna 2025: 54).

Suojeluprosentti jää alle ympäristöohjelmassa esitetyn 5 % tavoitteen. Mikäli viiden prosentin tavoite saavutetaan, tulisi suojelualueiden pinta-ala olla vuonna 2030 yhteensä 2588 hehtaaria. Pinta-ala tavoitteesta jäädään täten noin 671 hehtaaria. Puuttuvat hehtaarit voidaan saada kokoon yksityismaiden suojelupanostuksella, esimerkiksi Metso-ohjelman kautta tai valtion maiden suojelulla. Valtion suojelu on Lahdessa hyvin pientä (1,89 % suojelualueista). Yksityisten maanomistajien kohdalla uusia suojelualueita on perustettu parin viime vuoden aikana kolme kappaletta. Suojelualueet painottuvat vanhan Lahden alueelle, jossa kaupunki omistaa maata huomattavasti enemmän kuin entisen Nastolan kunnan puolella.

Kuva 5. Kaupungin mailla olevat luonnonsuojeluohjelman kohteet ja nykyiset luonnonsuojelualueet.

5.2 Rauhoituksen toteuttaminen kaupungin omistamilla alueilla

Lahden ympäristöpalvelut laatii kullekin luonnonsuojelualueena toteuttavalle kohteelle rauhoitusesityksen yhdessä kaupungin muiden toimijoiden kanssa. Rauhoitusesitykseen sisältyy aina myös alueella kielletyt ja sallitut toimenpiteet.

Rauhoitusesityksiä valmisteltaessa noudatetaan voimassa olevaa luonnonsuojelulainsäädäntöä. Rauhoitusesitykseen lisätään LVV:ltä pyydetty laskelma mahdollisesta suojelukorvauksesta (Metso-ohjelma). Mikäli rauhoitusesitysten valmistelua LVV:lle ei ole delegoitu alaspäin esimerkiksi pelkästään lautakunnalle, rauhoitusesitys viedään kaupunkiympäristölautakunnan jälkeen kaupunginhallitukseen hyväksyttäväksi ja edelleen kaupunginvaltuustoon. Kaupungin päätös suojelusta (ote pöytäkirjasta), suojeluhakemus ja sen liitteenä mahdollisesti oleva hoito- ja käyttösuunnitelma toimitetaan LVV:lle, joka tekee lopullisen päätöksen suojelualueenrajoista ja sallituista sekä kielletyistä toimenpiteistä. Ennen LVV:n luonnonsuojelualueen perustamis- päätöstä alueiden rajat ovat ohjeellisia.

Hoito- ja käyttösuunnitelma voidaan laatia myös rauhoituspäätöksen jälkeen, ellei sitä ole erityistä syytä kiirehtiä. Hoito- ja käyttösuunnitelmat laaditaan kohteille, joilla on syytä tehdä luonnonhoidollisia toimenpiteitä, kuten ojien tukkimista tai lehtokasvillisuutta heikentävää kuusen raivausta. Suunnitelma on myös tarpeellinen niille kohteille, jotka ovat keskeisiä virkistyskäytön kannalta ja sijaitsevat lähellä asutusta. Näille kohteille määritetään virkistystä palvelevat rakenteet ja niiden toteuttamisaikataulu.

Hoito- ja käyttösuunnitelmille tarvitaan aina LVV:n hyväksyntä. Suunnitelmat pyritään tarkistamaan ja tarvittaessa uusimaan noin kymmenen vuoden välein. Suunnitelman mahdollinen tarve on mainittu kohteiden esittelyosiossa (liite 1).

5.3 Alueiden hoito ja seuranta

Lahden ympäristöpalvelut huolehtii kaupungin omistamien luonnonsuojelualueiden hoidon suunnittelusta ja toteuttamisesta. Luonnonsuojelualueita hoidetaan alueille laadittavien hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti. Ensisijainen työ on alueiden merkitseminen maastoon rajatolpilla.

Hoitotoimien ja rakenteiden toteuttamisesta vastaa kaupunki. Luonnonsuojelualueiden hoitoon on käytetty viime vuosina huomattavasti resursseja, sillä vanhat rakenteet ovat tulleet elinkaarensa päähän. Viime vuosina on uusittu kokonaan mm. Linnaistensuon ja Sammalsillansuon pitkospuureitit. Lisäksi uudet suojelualueet vaativat rajatolppien pystyttämistä ja vanhat rajatolpat huoltoa. Kohteille on uusittu myös infotauluja.

Jotkut luontotyytit, kuten kuusetuvat lehdot, umpeen kasvamassa olevat kosteikot sekä perinnebiotoopit saattavat tarvita hoitotoimia. Mahdollisiin hoitotoimiin voidaan hakea ulkopuolista rahoitusta, kuten esimerkiksi Kilpiästenpohjan luonnonsuojelualueen lintukosteikon ennallistamisessa. Riippuen tilanteesta hoitotoimiin voidaan käyttää myös luonnonsuojelun omaa rahoitusta.

Seuranta

Luonnonsuojelualueiden tilaa on seurattava. Seurannan avulla alueiden hoitoa ja käyttöä on mahdollista ohjata ja suunnitella pitkällä aikavälillä ja reagoida ajoissa muutoksiin ja uhkiin. Etenkin alueen rauhoittamisen perusteina olevien tärkeimpien luontoarvojen säilymistä tulisi seurata. Seurannan toteutustapa kirjataan myös hoito- ja käyttösuunnitelmaan. Maaston kulumista on syytä seurata varsinkin eniten käytetyillä alueilla. Opasteet ja kulkureitit pidetään kunnossa, jolloin alueen käyttö ohjautuu merkityille reiteille.

Tiedotus ja valistus

Eniten käytössä olevista luonnonsuojelualueista tuotetaan opaslehtisiä ja muita alueella liikkumista, retkeilyä ja harrastamista tukevia materiaaleja. Luontokohteita esitellään myös kaupungin verkkosivustolla.

5.4 Suojelun taloudelliset ym. vaikutukset

Valtaosa uusista suojelukohteista (33 kpl) on yleiskaavassa 2035 (Y-205) retkeily- ja ulkoilualueita (VR, VR/S, 10 kpl) sekä lähivirkistysalueita (VL, 12 kpl). Maa- ja metsätalousmerkinnällä (M, MU, MY) on yleiskaavassa 8 kohdetta. Loput 3 kohteista ovat yleiskaavassa suojelumerkinnällä SL. Kohteilla ei ole ristiriitaintressejä kaavoituksen kanssa. Lisäksi valtaosa kohteista on ns. lumo-alueita, jotka on jo jätetty metsätaloustoimien ulkopuolelle niiden luontoarvojen vuoksi.

Suojeluohjelmassa mukana olevista 33 kohteesta kahdeksan on osoitettu yleiskaavassa metsätaloukseen (M, MU). Näitä ovat

- *Luhdanjoen metsä (19,4 ha)*
- *Jokimaan metsä (22,2 ha)*
- *Myllyjoen metsä (16 ha)*
- *Alvojärven rantametsä (20,2 ha)*
- *Syväoja (5,7 ha)*
- *Kompunmäki (4,9 ha)*
- *Kurenjoen metsä (14,8 ha) sekä*
- *Hautaanmäki (5,3 ha).*

Kohteiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 109 hehtaaria. Osalla näistäkin kohteista on ollut jo aiemmin tunnistettuja luonnonarvoja. Alvojärven rantametsä on asemakaavoituksen kompensatiokohde, jolla kompensatio toteutetaan suoralla suojelulla.

Metsätaloukseen osoitettujen kohteiden suojelusta koituvia metsätaloudellisia menetyksiä lieventää kohteiden suojelun mahdollistava Metso-korvaus, joka on ollut kunnille noin 30 puuston käyvästä arvosta. Metsakorvauksen tulevaisuudesta kunnille ei valtio ole tehnyt päätöstä.

Lahden kaupungin omistama metsäpinta-ala on yhteensä 6800 hehtaaria. Metsäomaisuutta hoidetaan virkistys- ja monimuotoisuusarvot huomioiden.

Pienaukkohakkuita tehdään esimerkiksi kirjanpainajatuhojen yhteydessä. Kaupungin metsien hoidon tavoitteita ja toimenpiteitä on tarkasteltu lähemmin kaupungin metsien hoidon ja käytön periaatteissa vuosille 2013–2025. Periaatteiden päivitystyö on aloitettu 2025.

Luonnonsuojeluohjelman myötä metsäpinta-alasta siirtyy suojelualueiksi noin 25 %. Taloudelliset vaikutukset muodostuvat alueiden tila-arvion mukaisesta arvosta ja maankäyttömuodon muutoksesta alueen poistuessa metsänhoidosta, jolla on vaikutuksia metsätoimen tuotto-odotukseen. Taloudellisia vaikutuksia aiheutuu myös metsänhoidon tuotto-kustannusrakenteeseen hoitoluokkajakautaan muuttuessa. Kun tuotto-kustannusrakenteeltaan edullisemmat laajat virkistysalueet muuttuvat suojelualueiksi, metsäpinta-alassa painottuvat pienialaisemmat ja sirpaleisemmat lähi- ja suojametsät, joiden tuotto-kustannussuhde on heikompi ja hoitokustannukset suuremmat.

Metsien eri käytön vaikutuksia vuosittaiseen tuottotavoitteeseen on selvitetty vuonna 2024 (*Lahden kaupungin strategisten metsälaskentojen keskeiset tulokset, Tapio 9.9.2024*). Selvityksessä todettiin, ettei suojelualueiden lisääminen vaikuta oleellisesti metsätoimen tulostavoitteeseen, vaan tulostavoite voi pysyä ennallaan.

Kustannuksia syntyy 5000 - 10.000 € / kohde hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimisesta. Näitä ei kuitenkaan ole tarpeen laatia kaikille kohteille. Kohdekuvauksissa hoito- ja käyttösuunnitelman laatiminen on ehdotettu tehtäväksi 12 kohteelle.

Lisäksi kustannuksia syntyy alueiden ennallistamis- ja hoitotoimista sekä virkistyskäyttörakenteista. Toimet eivät kuitenkaan ole pakollisia, ja ne voivat olla tarpeen, vaikka aluetta ei suojeltaisikaan. Hoitosuunnitelmien ja alueiden hoidon kustannukset maksetaan nykyisin luonnonsuojelun määrärahoista.

Luonnonsuojeluohjelman vaikutuksia talouteen ja muihin osa-alueisiin on arvioitu ohjelman yhteydessä teetetyssä vaikutusten ennakoarvioinnissa (EVA) (*Sitowise 2025*). Selvityksessä arvioitiin kuntalaisvaikutuksia, organisaatio- ja henkilövaikutuksia, talousvaikutuksia sekä ympäristövaikutuksia. Vaikutusten arvioinnin perusteella luonnonsuojeluohjelman toteuttamisesta on enemmän hyötyä kuin sen toteuttamatta jättämisestä

Tärkeää on myös muistaa, että suojeluverkoston kasvattaminen on tärkeä osa luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämistä, johon myös Suomi on sitoutunut. Lisäksi se tukee ilmastonmuutoksen torjumista turvaamalla hiilivarastojen säilymistä. Suojelualueilla on suuri merkitys eläimistön, kasvillisuuden ja luontotyyppien suojelussa, mutta myös kaupunkilaisille mm. virkistykseen näkökulmasta. Näitä arvoja on vaikea mitata rahassa.

5.5 Suojelun lisäalueet

Suojeluohjelma ei sisällä kaupungin omistamien maiden kaikkia suojeluun soveltuvia kohteita, mutta laajimmat ja arvokkaimmat kohteet on sisällytetty suojeluohjelmaan. Suojelun alueen määrää Lahdessa on jatkossa tavoite kasvattaa myös yksityisillä luonnonsuojelualueilla ja kaupungin mahdollisesti hankkimilla uusilla luontoarvoiltaan arvokkailla alueilla. Kaikkia kaupungin omistamia luontoarvoiltaan arvokkaita alueita ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää luonnonsuojeluohjelmaan esim. niiden kokonsa vuoksi vaan niiden luontoarvot säilytetään kaavan ja kohdentettujen metsänhoitotoimenpiteiden avulla.

6 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. – Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Kekki, I., Kuhno, P., Lammi, E. & Metsänen, T. (toim.) 2019: Päijät-Hämeen lintupaikkaopas. – Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry, Lahti. 240 s.
- Kekki, I. & Muuronen, A. 2012: Hollolan, Lahden ja Nastolan kunnanmaiden METSO-inventointi 2011. – Lahden seudun ympäristöpalvelut ja Luontoselvitys Metsänen. 67 s.
- Päijät-Hämeen liitto 2017: Päijät-Hämeen maakuntakaava 2014. Kaavaselostuksen liiteosa. – Päijät-Hämeen liiton julkaisu A 233 * 2017. 163 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018a: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja. Osa 1 – tulokset ja arvioinnin perusteet. – Suomen ympäristö 5/2018:1–388.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018b: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja. Osa 2 – luontotyyppien kuvaukset. – Suomen ympäristö 5/2018:1–925.
- Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016–2025. – Ympäristöministeriön raportteja 17/2016:1–75.
- Vauhkonen, M. 2003: Päijät-Hämeen uhanalaiset ja silmälläpidettävät putkilokasvit. Esiintymät ja niiden suojelu. – Alueelliset ympäristöjulkaisut 326:1–98.

Muita lähtöaineistoja on lueteltu ohjelman luvussa 3.3.

LIITE 1. Lahden kaupungin mailla olevien luonnonsuojeluohjelman kohteiden kuvaukset

Luonnonsuojeluohjelmaan valikoituneista kohteista esitetään seuraavassa tiiviit kohdekohtaiset kuvaukset. Niissä kerrotaan kohteen luonnonolojen yleispiirteet ja tärkeimmät suojeluarvot. Tarvittaessa annetaan suosituksia alueen hoitoa tai ulkoilukäyttöä varten.

Kuvauksen lopussa on "tiivistelmäkortti", jossa on mm. kohteen ohjeellinen pinta-ala, alueen maankäyttösuunnitelmat, alueella elävät uhanalaiset ja muut huomionarvoiset lajit sekä maastokäynnillä todetut uhanalaiset luontotyytit. Tiivistelmäkortin tiedot uhanalaisista lajeista ovat puutteellisia, sillä tiedot perustuvat lähinnä linnuista, liito-oravasta ja putkilokasveista aiemmin kertyneisiin tietoihin. Muita eliöryhmiä ei ole useimmilla alueilla tutkittu.

Uhanalaisten lajien (Hyvärinen ym. 2019) ja uhanalaisisten luontotyyppien (Kontula & Raunio 2018) uhanalaisuus esitetään vakiintuneilla kirjainlyhenteillä:

- CR = äärimmäisen uhanalainen
- EN = erittäin uhanalainen
- VU = vaarantunut
- NT = silmälläpidettävä.

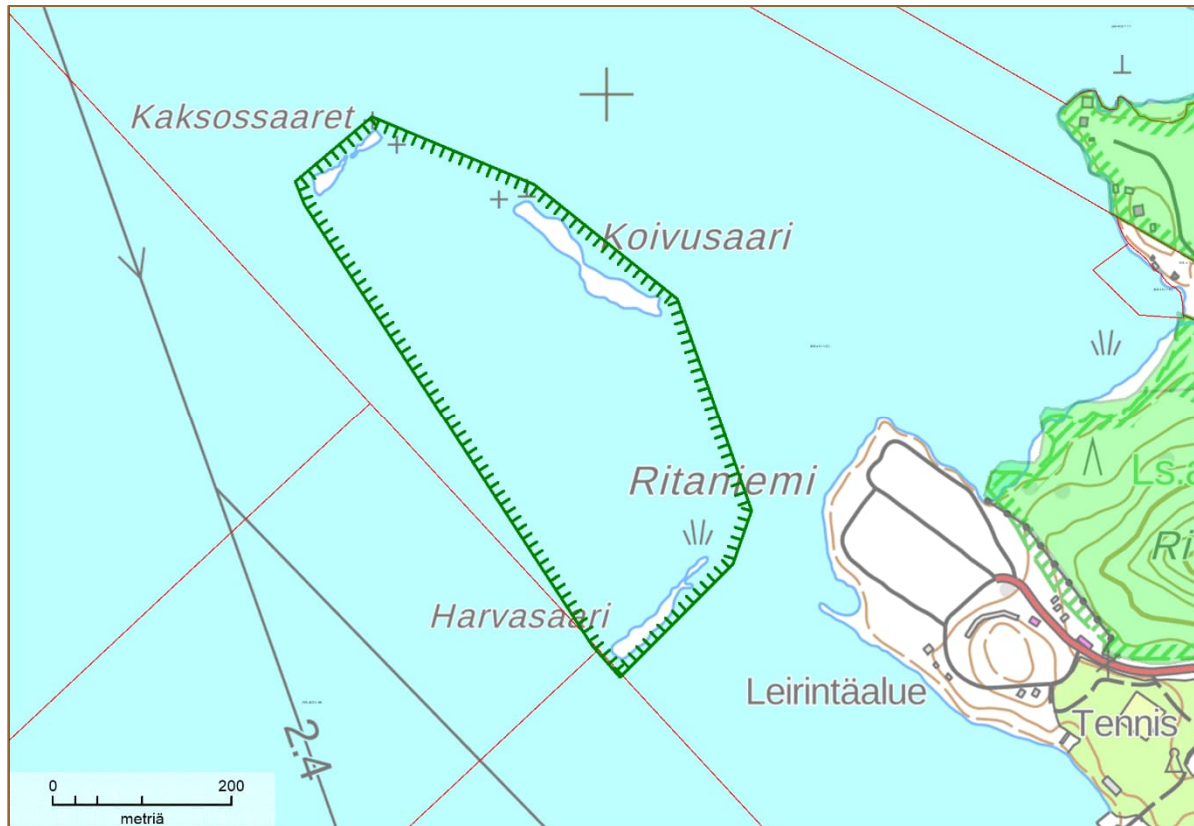
Luontotyyppien uhanalaisuus on esitetty Etelä-Suomen tilanteen mukaan. EU:n luontodirektiivissä ja lintudirektiivissä mainitut lajit on merkitty lyhteellä "dir".

Kohteiden sijainti käy ilmi liitteen 2 kartasta.

Villähteen rantalehtoa

1. Mukkulan saaret (Mukkula)

Vesijärvellä Lahden kaupungin alueella on kaikkiaan yhdeksän saarta, joista viisi on säilynyt rakentamattomana. Rakentamattomat saaret ovat tärkeitä selkävesilintujen pesimäpaikkoja, sillä kaupungin rakennetut rannat eivät tarjoa sopivaa ympäristöä selkävesilajeille. Linnusto on edustavin Kilpiäistenpohjan suulla olevilla pikkusaarilla. Harvasaari, Koivusaari ja Kaksossaaret ovat matalia, vain metrin verran vedenpinnan yläpuolelle nousevia saaria, joiden puusto koostuu lähinnä koivusta, tervalepystä ja pihlajasta. Koivusaarella on myös jokunen mänty. Puusto ja pensaskerros ovat pikkusaarille tyypillisesti aukkoisia, joskin rantojen pihamailta levinnyttä pensaskanukkaa kasvaa pikku tiheikköinä kaikilla saarilla. Kalliopintoja ja kivi-koita saarissa ei ole.

Saarten pesimälinnustoon kuuluvat mm. äärimmäisen uhanalainen (CR) punasotka sekä muista uhanalaisiksi taantuneista lajeista haapana (VU), harmaalokki (VU) ja joinakin vuosina selkälokki (EN). Sisämaassa harvinaisia meriharakoita on pesinyt saarissa pitkään, monina kesinä "oma" pari kaikilla saarilla. Saarten pesimälinnustoon kuuluu myös kottarainen. Satunnaisempia pesimälintuja ovat mm. kyhmyjoutsen, tukkakoskelo (NT), isokoskelo (NT) sekä pikkuvarpunen.

Saarissa ei ole rakennuksia tai virkistyskäyttöä palvelevia rakenteita, mutta saaria on aiemmin käytetty telttailuun. Varsinkin Koivusaari oli kesäisin telttailijoiden ja illanviettäjien suosiossa. Ulkoilijoiden tekemät rakennelmat ja nuotiopaikat on nyttemmin purettu, mutta roskaantumista, nuotiopohjia, polttopuiksi kaadettuja puita ja muita käytön jälkiä ilmaantuu saariin edelleen. Maihinnousukielto lintujen pesimäajaksi turvaisi lintujen pesimärauhan ja vähentäisi saarien käytöstä aiheutuvia lieveilmiöitä.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistö 398-410-1-83.

Pinta-ala 15,2 ha vesialue mukaan lukien.

Kaavat ja suunnitelmat: Yleiskaavavassa2035 (Y-205, 12.2.2025) suojeluvaraus (SL).

Ympäristötyyppi: Järviluonto.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Arvokas linnusto, mm. punasotka (CR), haapana (VU), selkälokki (EN), harmaalokki (VU), meriharakka, kottarainen.

Uhanalaiset luontotyypit: -.

Rauhoituksen tarkoitus: Arvokkaan selkävesilinnuston ja rakentamattomien saarten suojelu, maisema-arvojen säilyttäminen.

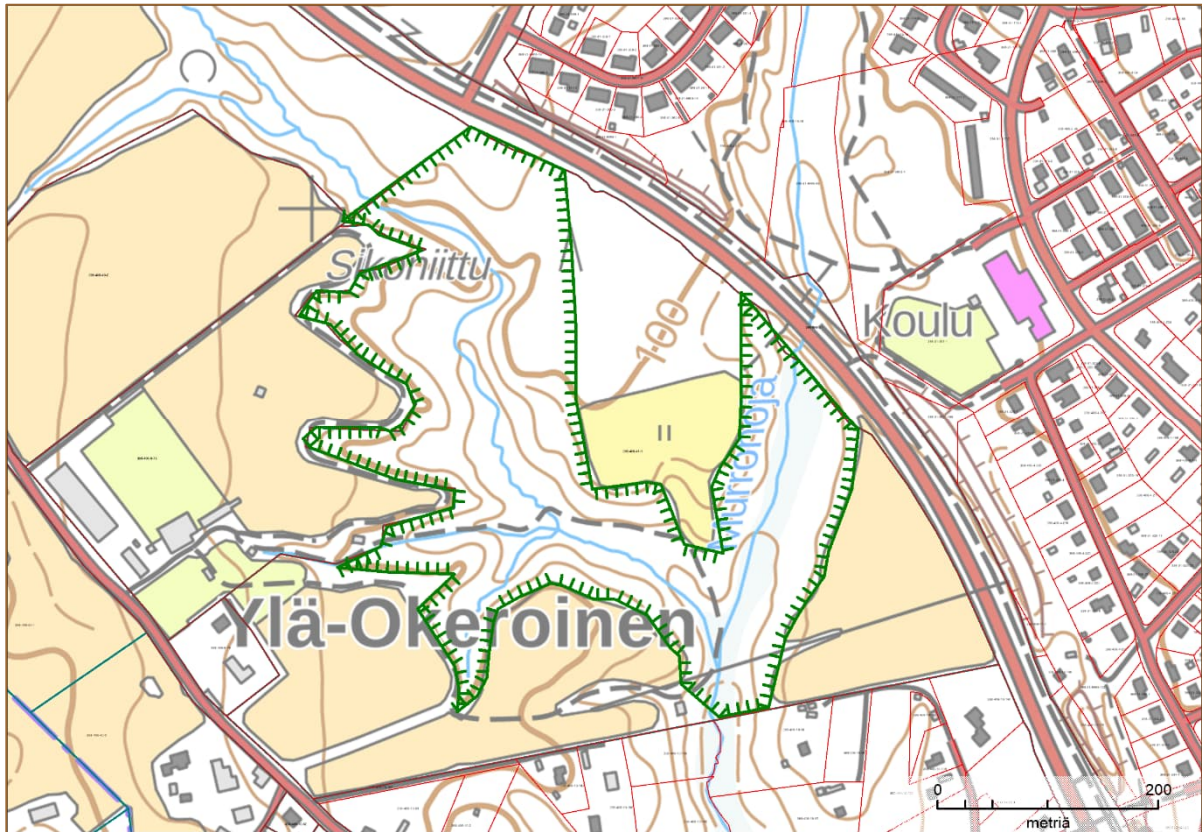
Hoito ja käyttö: Harvasaaren eteläpäässä on Ritaniemen leirintäalueen rannassa toimineen vesihiihtolaitteen perustuksissa käytettyjä isokokoisia sementtipainoja, jotka on jätetty saareen. Rakenteet tulisi poistaa. Harvasaarella on myös Polttimo Oy:n vedenottamo, jonka käyttö mahdollistetaan suojelumääräyksissä. Lisäksi Harvasaarella on tuulimittari.

Lisätietoja: Maihinnousukiellon asettaminen lintujen pesimäajaksi (1.4.–31.7.) turvaisi lintujen pesintää. Vesialueella liikkumista tai kalastamista ei ole linnuston vuoksi tarpeen rajoittaa.

Kaksossaaret. Taustalla hämöttää Enonsaari.

2. Sikoniitun lehtoalue (Pirttiharju)

Topografialtaan vaihteleva rehevä puroympäristö, jossa purouomakin on pääosan matkaa luonnontilainen. Alueella yhtyy kaksi melko kirkasvetistä, Salpausselän pohjavesialueelta alkavaa puroa. Molemmat purot ovat uurtuneet syvälle savimaahan. Niitä reunustaa vaihtelevan levyinen kostea tulvatasanne, jonka kasvilajisto on edustava näyte kosteiden lehtojen lajeista. Suursaniaisista lajistoon kuuluvat kotkansiipi, hiirenporras ja metsäalvejuuri. Muita runsaita kasveja ovat lehtotähtimö, kevätlinnunsilmä, mesiangervo, rentukka, kullero, purolitukka, suokelto ja mätässara. Kasvupaikkansa suhteen vaateliasta korpinurmikkaa (NT) kasvaa useassa kohdassa.

Kauempana purouomasta maasto muuttuu lehtometsäksi, jonka puusto on lehtipuuvaltaista, vaihtelevan korkuista ja paikoin aukkoista. Valtapuina ovat tuomi, harmaaleppä, pihlaja ja vaahtera. Aluskasvillisuus on monipuolista. Lehtokasveista tavataan mm. mustakannonmarjaa, sudenmarjaa, käenkaalia, valkovuokkoa, vuohenputkea, kieloa, metsäkurjenpolvea sekä lehtokuusamaa. Pökölöitä ja maapuita on paikoin.

Alueen linnusto on edustavaa. Pesimäaikana on tavattu mm. idänuunilintu, mustapääkerttu ja pyrstötiainen. Itäinen purohaara (Murronoja) kuuluu yölaulajalintujen tärkeään esiintymisalueeseen, joka jatkuu rajatun kohteen pohjois- ja eteläpuolelle.

Alue on säilynyt pitkään melko luonnontilaisena, mutta puusto ei vielä ole järkevä vanhaa. Alueen läpi kulkee polkureitti. Murronojan uoma on ilmeisesti aikanaan ruopattu, mutta uoma on sittemmin luonnontilaistunut.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistö 398-406-41-1.

Pinta-ala 11,9 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) suojeluvaraus (SL).

Ympäristötyypit: Lehdot, puronvarret.

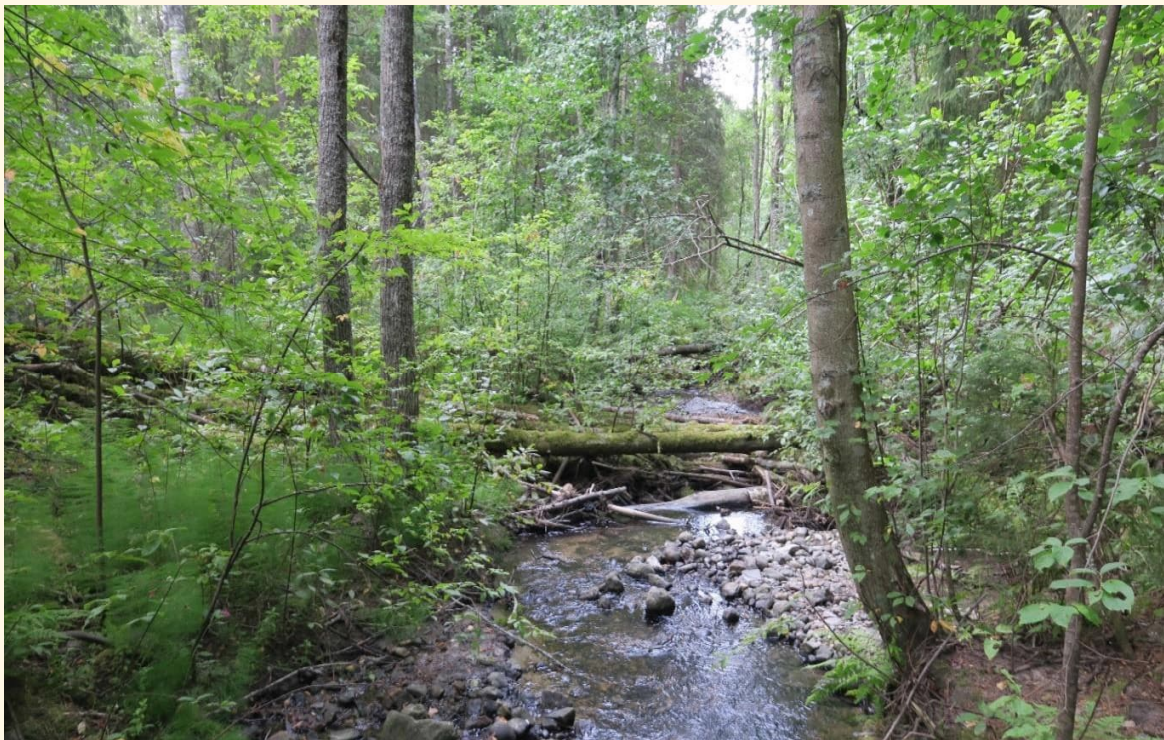
Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Korpinurmikka (NT), kosteiden lehtojen kasvilajisto, arvokas lehtimetsien linnusto, mm. idänuunilintu.

Uhanalaiset luontotyypit: Havumetsävyöhykkeen latvapurot (VU), havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet (EN), kosteat runsasravinteiset lehdot (VU).

Rauhoituksen tarkoitus: Topografialtaan ja luonnonoloiltaan arvokkaan puronvarsilehdon suojelu. Uhanalaisten luontotyyppien säilyttäminen. Yleiskaavan suojeluvarauksen toteuttaminen.

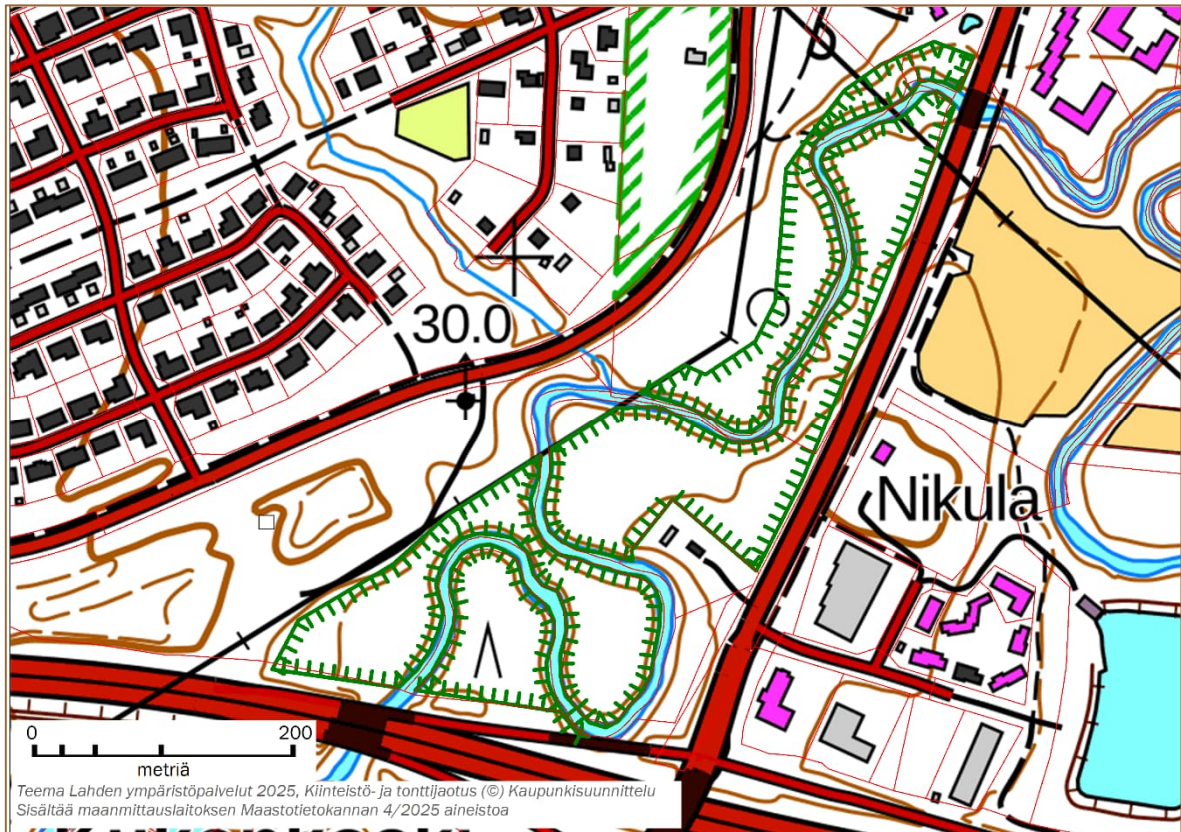
Hoito ja käyttö: Ei erityisiä toimenpidetarpeita lähitulevaisuudessa.

Lisätietoja: Muodostaa merkittävän puronvarsien suojelukokonaisuuden pohjoispuolella olevan Murronajan kanssa. Sikoniitun lehtoalueelta on rajattu kaksi LUMO-aluetta.

Sikoniitun itäisempi puro

3. Kukonkoski (Hennala)

Syvä metsäinen jokilaakso, jossa Porvoonjoki mutkittelee kauniisti. Kohde on Lahdessa harvoja luonnontilaisen kaltaisia jokijaksoja, sillä suurin osa Porvoonjoen ranta-alueista on aikoinaan raivattu pelloiksi. Rannalla on muutaman metrin levyinen savinen tulvatasanne, joka rajautuu jyrkähkö rinteeseen. Tulvatasanteiden kasvillisuus on edustavaa. Lajistossa on mm. lehtopalsamia, ranta-alpia, lehtotähtimöä, mukulaleinikkiä, kelta- ja valkovuokkoa, mustaherukkaa, mesiangervoa sekä koiranvehniötä. Haitallisista vieraslajeista jättipalsami ja valkokarhunköynnös ovat runsaita, mutta ne eivät kuitenkaan ole tukahduttaneet alkuperäistä kasvillisuutta. Tulvatasanteen puusto on tuomea ja harmaaleppää. Jokilaakson alarinteillä on paikoin rytöistä vanhan tuomen ja harmaalepän luonnehtimaan rinnelehtoa, jonka valuvesipinnoilla kasvaa mm. lehtopalsamia, lehtotähtimöä, hiirenporrasta ja mustaherukkaa. Kauempana uomasta on varttunutta ja vanhaa lehtomaisen kankaan kuusikkoa ja nuorehkoa lehtipuustoa. Metsien valtakasveja ovat käenkaali, hiirenporras, metsäalvejuuri ja lehtokorte.

Entisen asuintalon länsipuolella rajauksen keskiosassa on vanhaa kuusikkoa, jonka kasvilajistossa on tuoreen lehdon lajeja, mm. mustakonnanmarjaa, jänönsalaattia ja sinivuokkoa. Puustossa on nuoria vaahteroita ja kenttäkerroksessa harvinaisen paljon lehtokortetta. Talon pohjoispuolella on valuvesien kostuttamia juotteja, joissa kasvaa hiirenporrasta ja sukeltoa.

Alueelta on tavattu runsaasti eri lintulajeja. Huomionarvoisia lajeja ovat sirittäjä, varpus-haukka, satakieli, viitakerktonen, peukaloinen ja lehtokurppa. Alueen koillisosassa on tavattu uhanalainen (VU) aurinkoyökkönen (50 yksilöä vuonna 1989), jolle jokivarsi tarjoaa hyvän elinympäristön. Alueella on havaittu myös saukko.

Kohde on osa laajempaa luonnontilaisen kaltaista jokivartta, jonka Lahden eteläinen kehätie ylittää. Rajauksessa on mukana parhaiten säilynyt tien pohjoispuolinen alue sekä siihen luoteesta laskeva metsäisenä säilynyt puronotko. Jokivarsi on liito-oravan elinympäristöä. Ohikulkutien varteen on pystytetty hyppytolppia auttamaan liito-oravan tienlylystä.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistöt 398-406-7-328, 398-406-1-60, 398-27-9903-15, 398-27-9903-116. Rajaus ei sisällä jokiosuutta, joka on yhteisomistuksessa.

Pinta-ala 6,5 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Pohjoisosa asemakaavojen (18.11.1982, 11.10.1995) virkistysaluetta (VL). Lahden yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) suojeluvaraus (SL).

Ympäristötyytit: Porvoonjoki, tulvametsät, lehdot.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Liito-orava (VU, dir), saukko (dir), aurinkoyökkönen (VU), Lahdessa harvinaisia lehtokasveja (mukulaleinikki, keltavuokko).

Uhanalaiset luontotyypit: Keskisuuret savimaiden joet (EN), tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU).

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää Porvoonjoelle ominainen, savikkomaalla meanderoiva jokilaakso ja tulvarantojen kasvillisuus. Uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen.

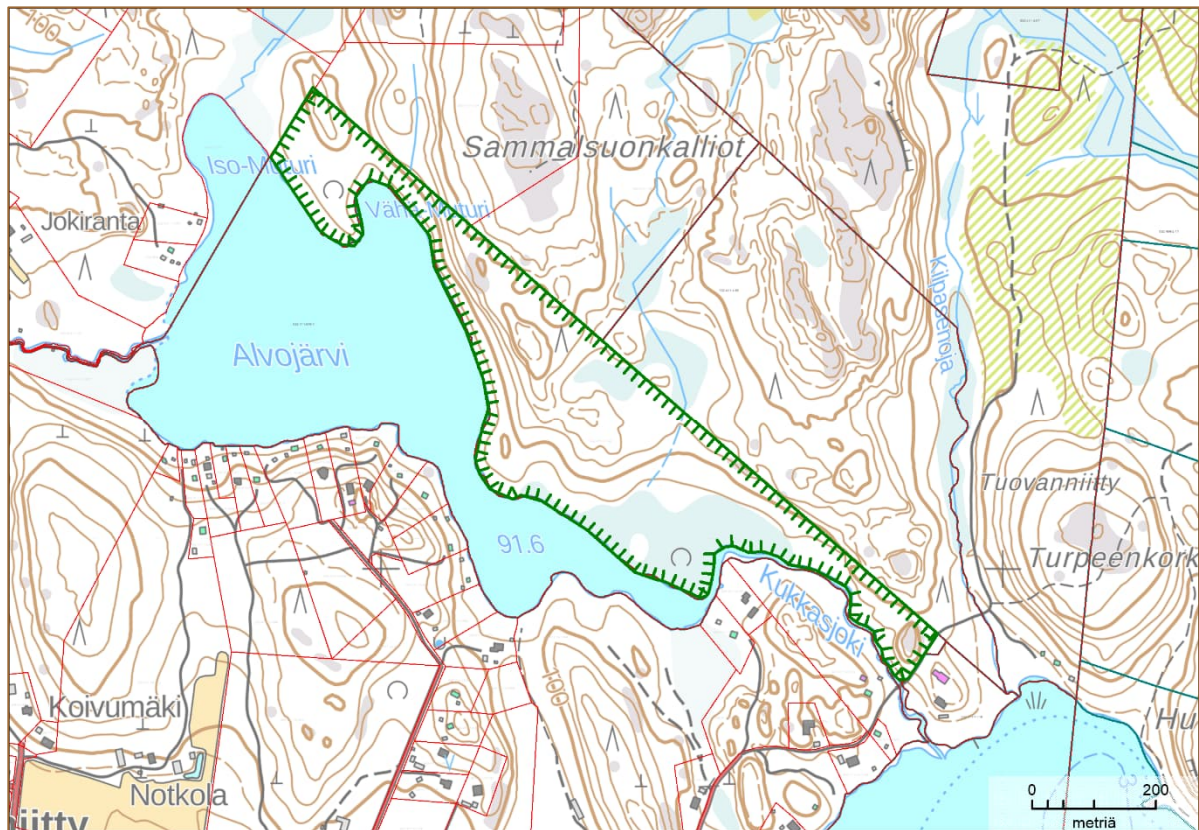
Hoito ja käyttö: Jyrkkärinteinen jokilaakso on hankala kohde kulkemisen kannalta. Mahdolliset polut kannattaa osoittaa kohteen länsiosaan, jossa on maasto helpompaa ja paremmin kulutusta kestävä. Pohjoispää vanhan Helsingintien varrella on roskaantunut. Haitallisten vieraslajien poisto.

Lisätietoja: Jokivarsi on LUMO-kohde, jonka eteläosa jäänyt vuonna 2020 valmistuneen Lahden eteläisen kehätien alle. Kohde on ainakin osittain vuokrattu Lahti Energialle.

Porvoonjoki

4. Alvojärven rantametsä (Villähde)

Alvojärven rantametsä on kaupungin omistama metsäpalsta, joka käsittää miltei kokonaan järven rakentamattoman pohjoisrannan. Rantajakso on puolentoista kilometrin mittainen. Siihen kuuluu Sammalsuonkallioiden rinnermetsiä, Kukkasiojen suulla oleva räme ja Kukkasiojen vartta muutaman sadan metrin matkalta.

Rantaan viettävät metsät ovat tuoreen kankaan sekametsiä, joiden ylispuuna on vanhoja, runsaan sadan vuoden ikäisiä mäntyjä ja kuusia. Järeitä koivuja on niukemmin, alikasvoksena on kuusta ja koivua. Pohjoisosassa kasvaa yleisesti myös haapoja. Metsä on koko alueella kerroksellista ja luonnontilaisen kaltaista, sillä puustoa ei ole käsitelty vuosikymmeniin. Koivupökölöitä, kelopuita ja yksittäisiä maahan rojautaneita runkoja on siellä täällä.

Pohjoisin pää on rehevää vanhaa kuusisekametsää, jossa on kuusen lisäksi kookkaita haapoja. Järeää lahopuuta on muuta aluetta enemmän. Metsä on lehtomaista kangasta. Keskellä on pieni laikku tuoretta lehtoa, jonka kasvilajistoon kuuluvat mm. kielo, metsäalvejuuri, sudenmarja, nuokkuhelnikkä, rauhoitettu valkolehdoikki, taikinamarja, koiranheisi ja mäkiluste. Toinen vanhapuustoinen kuusimetsäkuvio on alueen keskiosassa, jossa se reunustaa mäen laella olevaa rämettä.

Kukkasiojen suulla rinteiden alapuolella oleva kolmen hehtaarin laajuinen suo on pääosin isovarpurämettä, jolle tunnusomaista ovat mustikan, juolukan ja suopursun muodostama varvikko. Suo on luonnontilainen. Pohjoispäässä rannan tuntumassa on myös pieni räme. Ylärinteellä palstan rajalla oleva suo on luonnontilainen ruohokorpi. Sammalsuonkallion soilta laskee alueen puolelle pieni noro.

Alvojärven rantatöyräällä on miltei koko matkan suomyrtilistä ja siniheinästä koostuva reunus. Se katkeaa jyrkempien rinteiden ja pienen rantakallion kohdalla keskiosan niemenkärjessä. Kivikoinen Kukkasiojoki ja pohjoispäässä olevat majavan kaatamat ja kaulaamat haavat tuovat

rantamaisemaan oman lisänsä.

Järven rantaa myötäilee retkeilyyn käytetty polku. Toinen polku kulkee ylempänä rinteessä. Molemmat päätyvät keskiosan niemeen, jossa on melojien rakentama tulentekopaikka. Kukkasjokeen kohdalla polku on kulunut, mutta muualla retkeilijöiden jäljet eivät mainittavasti näy. Alue on pysynyt rauhallisena ja erämaisena. Pohjoispuolella on Nastolan laaja, metsäinen järviylänkö.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistö 532-411-4-125.

Pinta-ala 20,2 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU). Kaavassa on myös kompensatiomerkinä.

Ympäristötyyppi: Vanhat metsät, rämeet ja korvet.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Hömötiainen (EN), koskikara talvisin (VU), pyy (VU, dir), teeri (dir), kanadanmajava, saukko (dir), metsälehmus.

Uhanalaiset luontotyypit: Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet (EN), ruohokorvet (EN), kangaskorvet (CR), isovarpurämeet (VU), tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), varttuneet havupuuvallat tuoreet kankaat (VU). Noro on vesilain mukaan suojeltava luontotyyppi.

Rauhoituksen tarkoitus: Uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen, alueen säilyttäminen erämaisena.

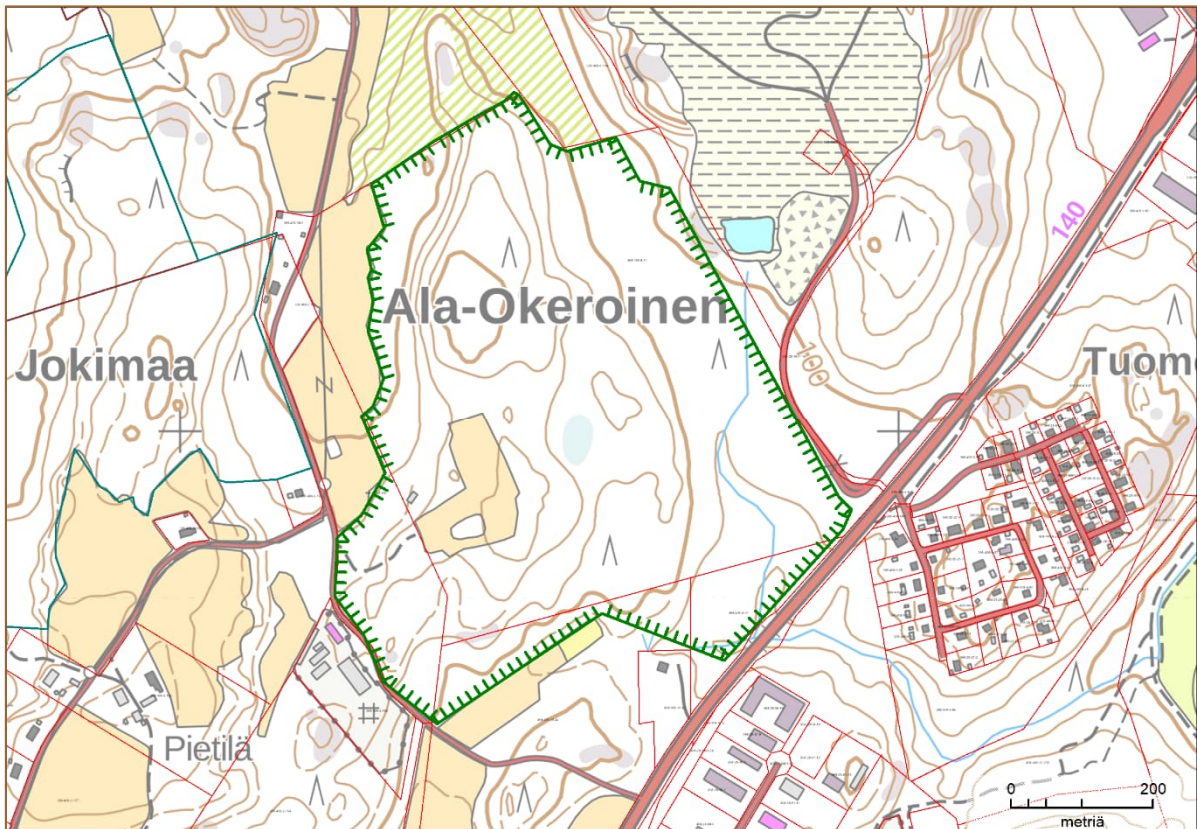
Hoito ja käyttö: Reitit pidetään polkumaisina. Melontareitistön kunnostaminen suunnitteilla.

Lisätietoja: Alvojärven metsäalue on Lahden Kytölä II:n rakentamisen kompensatiokohde, jonka kompensatiototeuttamistoimenpiteenä on suojelu. Koko alue on LUMO-kohdetta.

Rantaan viettävää rinteä alueen keskiosassa

5. Rälssinkallion metsä (Jokimaa)

Helsingintien länsipuolella oleva vanha, pääosin noin satavuotias kuusikko, jossa on sekapuuna järeitä haapoja ja hieman koivua. Kuusilahopuuta ja pystyyn kuivuneita, kirjainpainajista kärsineitä kuusia on melko paljon. Laajat alueet ovat tuoretta, runsasravinteista lehtoa, jonka kasvilajistoon kuuluvat mm. kevätlinnunherne, lehtomikkä, sinivuokko, mustakonanmarja ja mäkiluste. Lehtokasvillisuus on edustavinta pohjoispäässä, jonka rinteillä kasvaa edellisten lisäksi lehto-orvokkia, lehtokuusamaa, näsiää ja muutama metsälehmus. Myös alueen länsiosassa on pieni lehmuskasvusto.

Metsäalueen itäreunassa on saniaisista kasvava puronotko. Sen itäinen haara alkaa täyttömäeltä, läntinen haara on vesilain mukainen noro. Puronvarren kasvilajistoon kuuluvat hiirenporras, leskenlehti, jänönsalaatti, lehtotähtimö, mustaherukka ja melko harvinainen korpimurmikka (NT). Notkelman rinteillä on tuoreen lehdon kasvillisuutta, mm. käenkaalia, kivikkoalvejuurta, hiirenporrasta, lehtotesmaa, valkovuokkoa, oravanmarjaa, metsäkurjenpolvea ja lehtokortetta. Puusto on vanhaa kuusikkoa. Kauempana on lehtomaista kangasta ja rinteiltä tulevien valuvesien kostuttamia painanteita ja juotteja. Niissä on pieniä lehtokorpilaikkuja, joissa kasvaa hiirenporrasta, lehtotähtimöä, käenkaalia ja lähteisyydestä kertovaa sukeltoa.

Alue on vanhaa liito-oravan elinympäristöä, ja sen linnusto on monipuolista. Vanhojen metsien lajeista alueella on pesinyt mm. pohjantikka.

Metsäalueella on vanha metsäkoneen ajoura, muutama polku ja pieni pelto. Täyttömäeltä tuleva puro on liettynyt. Muutoin kohde on säilynyt luonnontilaisen kaltaisena. Alue rajautuu länsi- ja eteläpuolelta maanteihin, pohjoispuolella on tuore hakkuuaukea ja itäpuolella laaja, edelleen käytössä oleva täyttömäki.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistönnumerot: 398-406-9-71, 398-406-2-194, 398-406-9-10.

Pinta-ala 39,7 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Alueen itäosa on asemakaavassa (2.4.2009) retkeily- ja ulkoilualueetta (VR/s). Lahden yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) retkeily- ja ulkoilualueetta (VR).

Ympäristötyypit: Lehdot, vanhat metsät.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Liito-orava (VU, dir), vanhan metsän linnusto, mm. pyy (VU, dir), palokärki (dir), pohjantikka (dir), lehtokasvit (mm. lehtoimikkä, lehto-orvokki, metsälehmus).

Uhanalaiset luontotyypit: Tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), tuoreet runsasravinteiset lehdot (EN), lehtokorvet (EN), vesilain suojaama noro.

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää uhanalaiset luontotyypit, vanhan metsän piirteet ja lehtokasvillisuus. Turvata alueella elävä linnusto ja liito-orava.

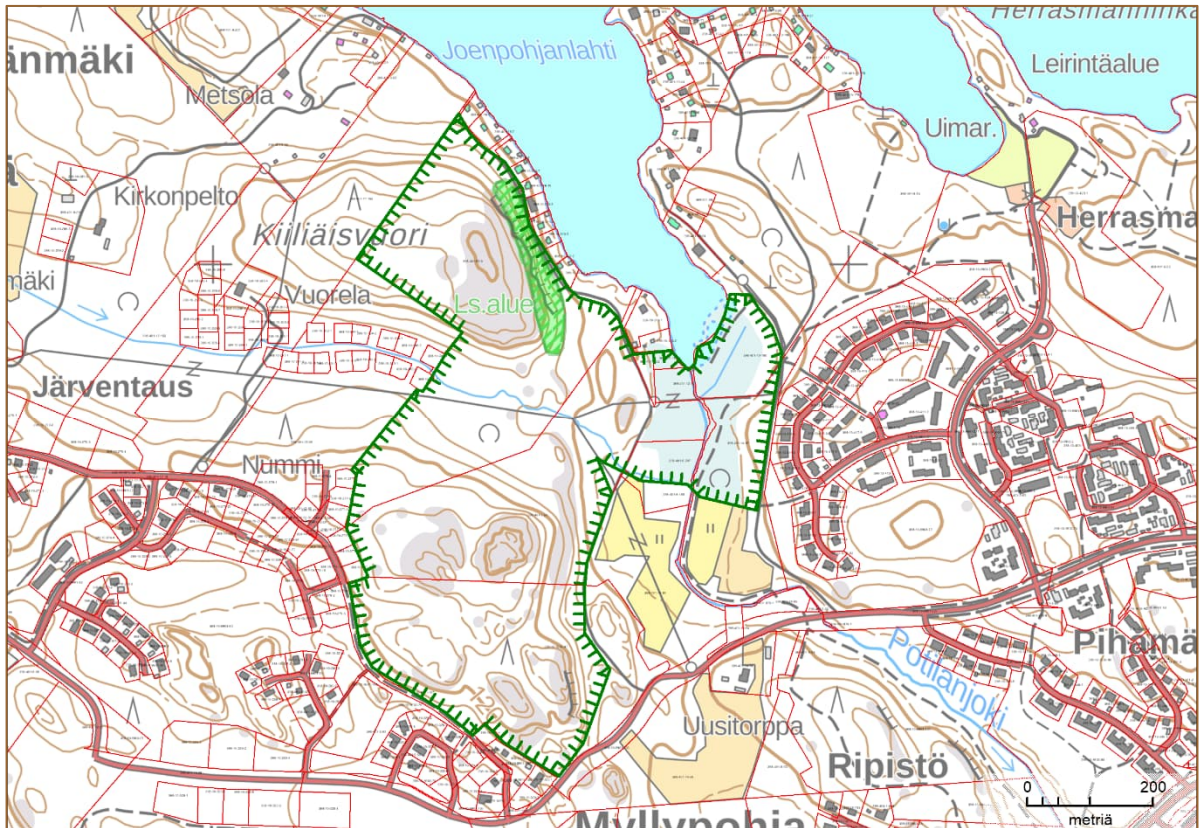
Hoito ja käyttö: Alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Kulunohjaus tarpeen, jos alueen käyttö lisääntyy. Puron kunnostuksen tarkastelu (liettynyt viereiseltä täyttömäeltä tulleesta aineksesta).

Lisätietoja: Alueelta on rajattu kaksi LUMO-kohdetta. Metsäalue muodostaa lähellä sijaitsevan Jokimaan ja Luhdanjoen metsien kanssa edustavan metsäverkoston, joka toimii myös ekologisen yhteytenä. Arvokas metsäalue jatkuu purouoman rinteillä myös Helsingintien eteläpuolelle. Peltoalue on ollut vuokralla vuoden 2023 saakka.

Maisema metsäalueen keskiosasta

6. Kiilläisvuori (Kytölä)

Alasenjärven lounaisrannalla sijaitseva Kiilläisvuori on jyrkkärinteinen kallioalue, jonka laki nousee lähes 50 metriä järven pinnan yläpuolelle. Laen itärinteellä on jalopuulehtona suojeltu lehmusmetsikkö. Hyvin säilynyt metsäalue jatkuu Kiilläisvuorelta etelään miltei kilometrin matkan. Metsäalueen eteläosassa on myös kalliomaastoa. Suojeluohjelmaan rajatussa alueessa on mukana lisäksi Alasenjärven laskupuron, Potilanjoen, alkujuoksu ympäröivine suo- maastoineen.

Kohde on pinnanmuodoiltaan ja luontotyypeiltään varsin vaihteleva. Potilanjoki on hitaasti virtaava, usean metrin levyinen uoma. Sen ympäristö on soistunutta, ajoittain tulvivaa metsää, josta osa on ruovikkoista koivuluhtaa, osa ruohokorpea ja osa vanhojen ojitusten ja turvekaivantojen kuivattamaa turvekangasta. Potilanjokeen laskee lännestä tuleva noro, jonka kohdalla on entisen sähkölinjan aukko ja metsittynyttä, entistä peltomaata. Läheisen asuinrakentamisen myötä noro on putkitettu uoman länsiosasta ja virtaa vapaasti vain itärinteessä.

Kiilläisvuori muodostaa jylhine rinteineen ja lakialueen männiköineen lähes täydellisen vastakohdan Potilanjoen puronvarrelle. Puusto on hyvin säilynyttä ja kallion laella on myös vanhoja, kilpikaarnaisia mäntyjä. Rinteet ovat enimmäkseen lehtomaista kangasta. Tuoreen lehdon laikkuja on siellä täällä. Vaateliaampiin lehtokasveihin lukeutuu metsälehmuksen lisäksi jänön- salaatti ja paremmin harjualueiden heinänä tunnettu mäkiluste.

Eteläosan kalliometsä on pinnanmuodoiltaan vaatimattomampaa. Sen erityispiirteenä on pohjoisrinteen vanha kuusikko, jossa kasvaa myös kookkaita haapoja ja nuoria vaahteroita. Kallioilta valuvien vesien kostuttamissa kohdissa on lehtokasvillisuutta – käenkaalia, sinivuokkoa, mustakonganmarjaa, kivikkoalvejuurta. Muualla vallitsee tuoreen ja lehtomaisen kannan lajisto. Vanha puusto ja lahopuun runsaus tekee rinnemetsästä aarnimaisen.

Kuusimetsä jatkuu luonnontilaisen kaltaisena, mutta hieman nuorempana kallioiden länsi- ja eteläpuolelle. Ihmistoimet näkyvät selkeimmin keskiosan notkelmassa, jossa on puretun sähkölinjan aukko. Notkelma on kauan sitten metsittynyttä peltoa, jonka puustoa on harvennettu. Potilanjoen suulla on pohjapato, jonne tulee ajotie koillisen suunnasta. Potilanjoen itäpuolella on ulkoilutie ja Kiilläisvuoren metsässä kulkee useita polkuja.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistöt 398-401-58-0, 398-401-5-22, 398-401-5-53, 398-401-9-207, 398-401-10-66, 398-401-10-185, 398-401-12-35, 398-401-398-401-14-95, 398-10-9903-47.

Pinta-ala 35,1 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Asemakaavan (15.9.2016) virkistysaluetta, jolla on säilytettäviä luontoarvoja (VL/s). Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) lähivirkistysaluetta (VL).

Ympäristötyyppi: Kallioalueet, vanhat metsät, lehdot.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Liito-orava (VU, dir), metsälehmus, huomattavia linnustoarvoja, mm. valkoselkätikka (VU, dir), pyy (VU, dir), hömötiainen (EN) ja töyhtötiainen (VU). Potilanjoki on saukon (dir) elinaluetta.

Uhanalaiset luontotyypit: Kangaskorvet (CR), ruohokorvet (EN), tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), vanhat havupuuvaltaiset lehtomaiset kankaat (EN), varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat (VU), havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujot (EN). Noro on vesilain mukaan säilytettävä kohde.

Rauhoituksen tarkoitus: Monipuolisen, hyvin säilyneen luontoalueen ja metsälinnuston suojelu. Uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen.

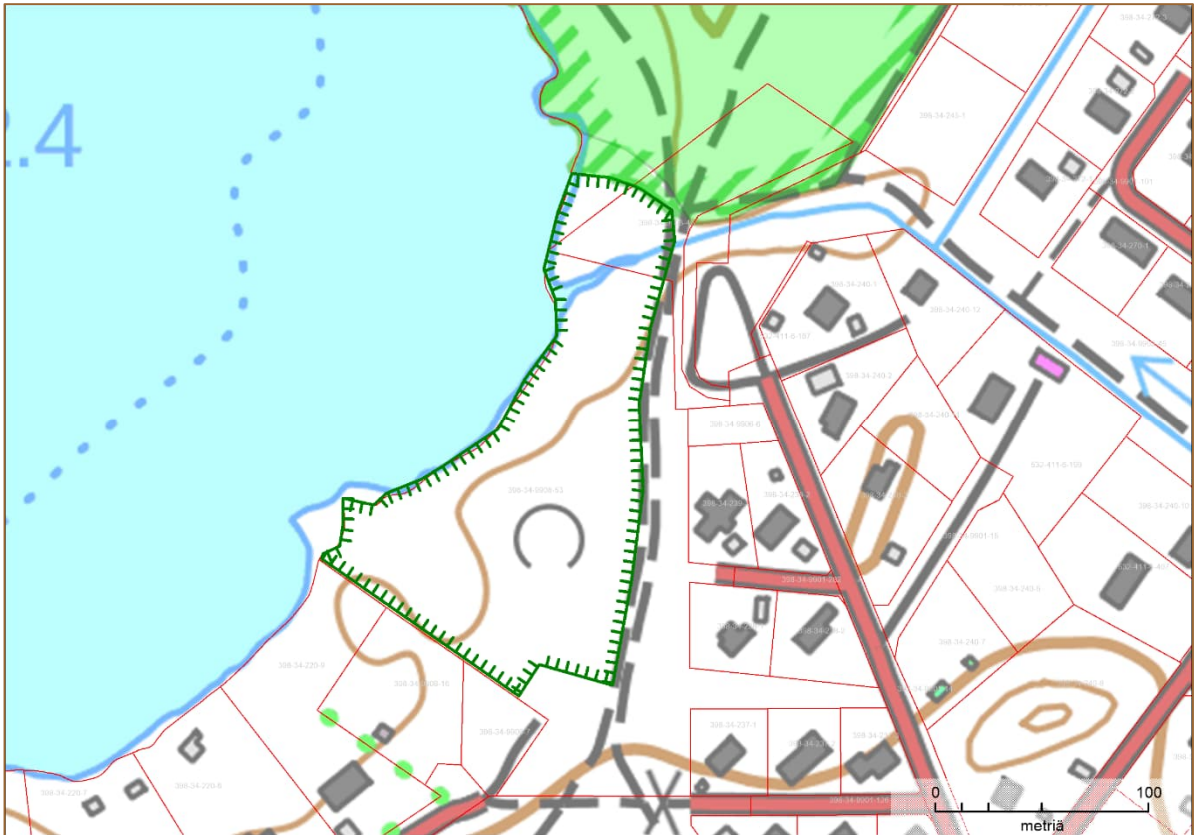
Hoito ja käyttö: Alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Polut pidetään kunnossa ja merkitään tarvittaessa. Kiilläisvuoren laen läheisyydessä on luvaton hirsirakenteinen tulipaikka. Läntiseltä asuinalueelta itään kulkee puuton viemäri linja. Järven pohjukan puronsuussa on pohjapato.

Lisätietoja: Rajaus sisältää luonnonsuojelulain mukaisena luontotyyppinä rajatun Kiilläisvuoren lehmuslehdon. Kiilläisvuori on keskeinen osa Alasenjärven lounaispuolista metsäverkostoa, johon kuuluu useita muitakin suojelemisen arvoisia kohteita. Alasenjärven pohjukka on viitasammakon (dir) elinympäristöä.

Kiilläisvuoren itäyrkänteen kallionaluslehtoa

7. Vanhankartanon rantalehto (Villähde)

Luontopolkuna toimivan ulkoilutien ja Kymijärven väliin jäävä metsäalue, jonka pohjoispään laskee Vanhankartanon alueelta tuleva puro. Alue rajautuu pohjoisessa Haikkarinnien luonnonsuojelualueeseen muodostaen sen kanssa yhtenäisen rantalehtoalueen.

Metsän rannanpuoleiset osat ovat alavia ja tulvavaikutteisia. Puustona on järeitä koivuja ja tervaleppiä sekä nuoria harmaaleppiä. Veden vaivaamien, kapeiden rannansuuntaisten luhtapintojen kasveja ovat mm. punakoiso, kurjenmiekkä, ranta-alpi, vehka, rentukka, raate, rantayrtti, luhtasara ja tupassara. Kauempana rannasta maasto nousee ja metsä muuttuu kulttuurivaikutteiseksi lehdoksi. Puusto on aukkoista. Valtapuuna ovat eri-ikäiset, parhaimmillaan yli 20 metrin mittaan varttuneet harmaalepät, sekapuuna on joitakin tervaleppiä, koivuja ja muutama iso haapa. Pensaskerros on tiehää ja koostuu harmaalepistä, pihlajasta, tuomesta, punaherukasta ja eri puolilla aluetta runsaana kasvavasta terttuseljasta. Osa harmaalepistä on riutunut ja lahoppua on runsaasti varsinkin alueen keski- ja eteläosassa. Aluskasvillisuudessa on vuohenputkea, kieloa, käenkaalia, oravanmarjaa, hiirenporrasta, metsäalvejuurta ja sananjalkaa. Puuston rakenne ja kasvilajisto viittaavat siihen, että ranta-alue on aikoinaan ollut talouskäytössä, ehkä karjan laitumena.

Pohjoispään laskeva puro on liejupohjainen ja rantametsän kohdalla kolmen metrin levyinen, luultavasti aikoinaan perattu. Puron rannalla kasvaa kookkaita tervaleppiä ja koivuja. Tiheänä pensaikkona on harmaaleppiä, tervaleppiä, paatsamaa ja pihlajaa. Puron pohjoispuolella on varttunutta tulvakoivikkoa ja nuorta harmaaleppikkoa. Rantatöyräällä on soutuveneitä. Myös puronsuun eteläpuolisen alueen rantatöyrästä käytetään venevalkamana, jonne pääsee lehdon läpi menevää polkua pitkin.

Villähteen rantametsät ovat uhanalaisen valkoselkätikan elinympäristöä.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistöt 398-34-9908-53, 398-34-9903-46, 532-411-6-555.

Pinta-ala 1,8 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Pohjoisosa asemakaavan (4.5.1986) uimaranta-alueetta (VV), eteläosa virkistysaluetta (VL). Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) lähivirkistysaluetta (VL).

Ympäristötyyppi: Lehdot, tulvametsät ja metsäluhdat.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Valkoselkätikka (VU, dir), pikkutikka.

Uhanalaiset luontotyypit: Tervaleppäluhdat (EN; niukkana rannan lähellä), tuoreet runsasravinteiset lehdot (EN).

Rauhoituksen tarkoitus: Uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen, linnustollisesti arvokkaan rantalehdon säilyttäminen ja kohteen pohjoispuolisen luonnonsuojelualan laajentaminen.

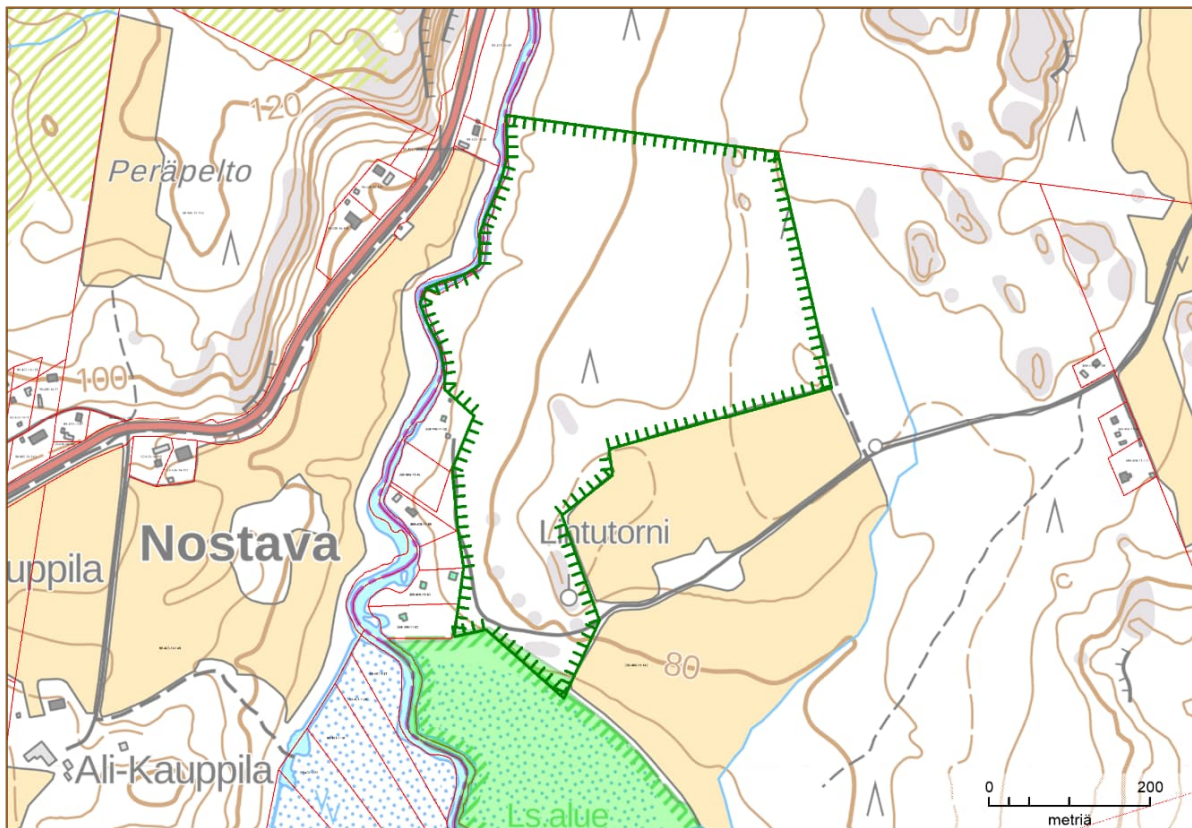
Hoito ja käyttö: Ranta-alue toimii soutuveneiden säilytyspaikkana, jonka tarpeellisuudesta tehty selvitys 2024. Asemakaavan käyttötarkoitus vanhentunut.

Lisätietoja: Rantalehto täydentää Haikkarinniemen luonnonsuojelualuetta.

Eteläosan harmaaleppälehtoa

8. Luhdanjoen metsä (Jokimaa)

Luhdanjokeen ja Luhdanjoen luonnonsuojelualueeseen rajautuva metsäalue, joka on välttynyt viime vuosikymmenien tehokkaalta metsätalouskäytöltä. Metsäalueen eteläosa on loivapiirteistä, paikoin kallioista maastoa. Puusto on varttunutta kuusikkoa. Aluskasvillisuus koostuu lehtomaisen kankaan lajeista, mm. kielosta, valkovuokosta, mustikasta, lillukasta, jänönsalaatista ja käenkaalista. Kalliopaljastumien välissä on kapeina juotteina kosteaa lehtoa, jonka kasvilajistoon kuuluvat käenkaali, valkovuokko, suokeltto, lehtotesma sekä metsäkorte ja metsäalvejuuri.

Kallioisen eteläpään pohjoispuolella on tasapohjaista, jokivarteen loivasti viettävää metsää. Alueen keskiosassa on sadan metrin levyinen kaistale entistä maatalousmaata, jota käytettiin peltona 1970-luvulle asti. Sen puusto on varttunutta koivikkoa, jonka alla kasvaa nuorempia kuusia. Aluskasvillisuus on kehittymässä kostean lehdon suuntaan. Niittykasvillisuuttakin on hieman jäljellä. Muu alue on vanhempaa kuusisekametsää. Ylispuusto on 60–80 vuoden ikäistä, mutta metsä näyttää vanhemmalta, sillä puustoa ei ole käsitelty vuosikymmeniin lukuun ottamatta alueen itäkulmaa, jossa on nähtävillä harvennuksen jälkiä. Lahopuuta on paikoin melko paljon. Sekapuuna kasvaa koivua ja haapaa. Metsäalue on lehtomaista kangasta, tuoretta lehtoa on pienillä aloilla. Jokivarteen viettävillä rinteillä on laikuittain myös kosteaa lehtoa. Niiden kasvilajistoon kuuluvat mm. mesiangervo, mustaherukka, jänönsalaatti, näsiä, valkovuokko, hiirenporras ja metsäalvejuuri.

Luhdanjoki tuo alueeseen oman lisänsä. Jokiuomaa reunustaa 20–30 metrin levyinen tulvaniitty. Uomassa kasvaa runsaasti sarjarimpeä, jota on tavattu Lahdesta ehkä vain Luhdanjoen ja Porvoonjoen varrelta. Jokeen laskee metsäalueelta kaksi muutaman metrin syvyisessä notkelmassa olevaa noroa. Norouomien rinteillä on lehtokasvillisuutta ja norojen alkupäässä kosteita painanteita, joissa kasvaa mm. velholehteä, leskenlehteä ja suokelttoa. Kasvilajisto ilmentää lähteisyyttä, vaikka avolähteitä ei ole.

Jokivarsimetsän luonnontila on hyvä ja linnusto monipuolinen. Lajistoon kuuluvat mm. harmaapäätikka, palokärki, pyy ja toisinaan myös varpuspöllö. Alueella ei ole polkuja eikä suuressa osassa metsää juuri muitakaan ihmistoimien jälkiä. Eteläpään läpi menee jokivarren loma-asunnoille päätyvä tie. Eteläpäässä on lintuharrastajien talkootyönä tekemä lintutorni, jonka kunnossapitoon kaupunki on osallistunut.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistö 398-406-11-142.

Pinta-ala 19,4 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) maa- ja metsätalousaluetta (M), eteläosassa on pienellä alueella suojeluvarausta (SL).

Ympäristötyyppi: Vanhat metsät.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Pyy (VU, dir), harmaapäätikka (dir), palokärki (dir), varpuspöllö (VU), lehtojen kasvilajeja, mm. näsiä.

Uhanalaiset luontotyypit: Tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), kosteat runsasravinteiset lehdot (VU), keskisuuret savimaiden joet (EN; Luhdanjoki). Norot on vesilain mukaan suojeltava luontotyyppi.

Rauhoituksen tarkoitus: Uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen. Luonnontilaisen kaltaisen metsäalueen ja rakentamattoman jokivarren säilyttäminen. Luonnonsuojelualueen laajentaminen.

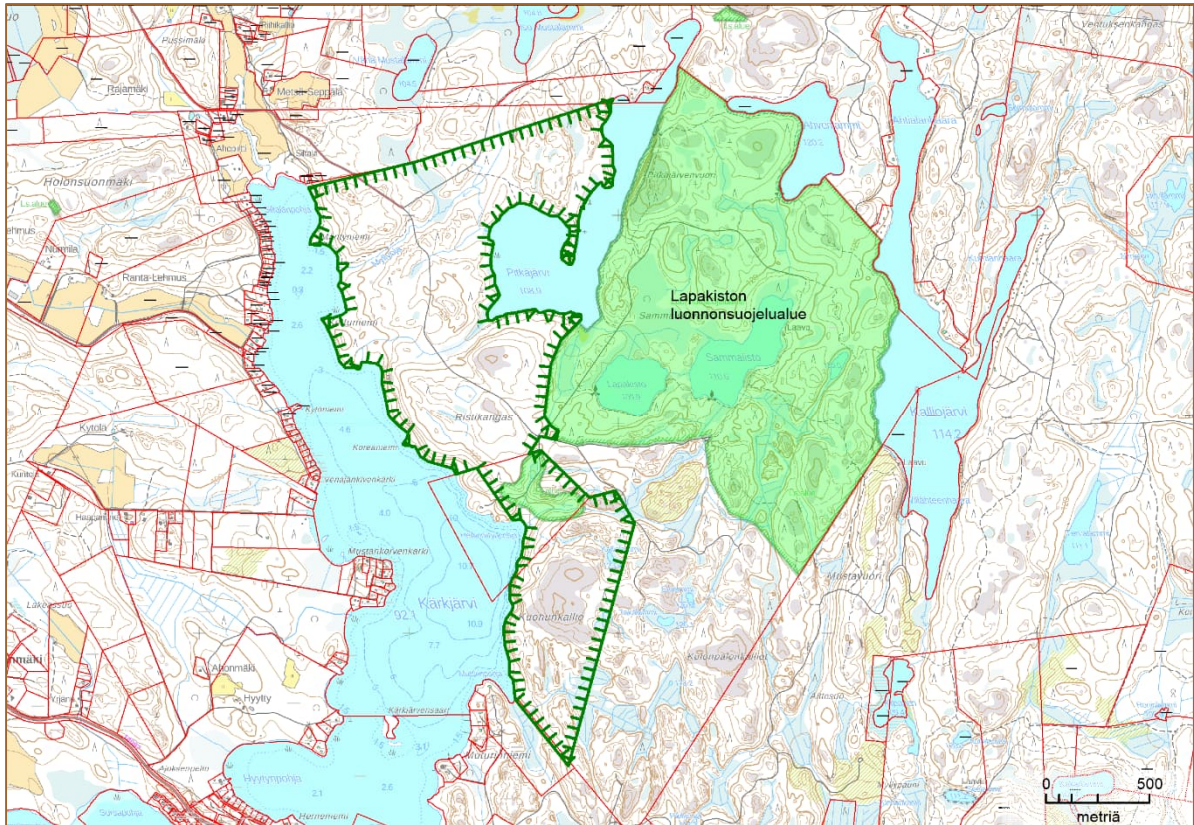
Hoito ja käyttö: Ei erityisiä toimenpidetarpeita lähitulevaisuudessa.

Lisätietoja: Kohde rajautuu eteläpuolelta Luhdanjoen luonnonsuojelualueeseen. Metsäalue muodostaa lähellä sijaitsevan Jokimaan ja Rälssin metsien kanssa edustavan metsäverkoston, joka toimii myös ekologisen yhteytenä.

Toinen metsäalueen noroista

9. Ristikangas–Kuohunkallio (Koiskala)

Vuonna 2012 perustettu, luonnonoloiltaan monipuolinen Lapakiston luonnonsuojelualue on Lahden suosituimpia retkeilykohteita. Lapakiston ympäristössä on tehty 1900-luvun puolella mittavia hakkuita, mutta osa alueen metsistä on jätetty hakkuiden ulkopuolelle. Laajin hyvin säilynyt metsäalue on Lapakiston ja Kärkjärven välissä oleva Ristikankaan–Kuohunkallion alue, jolla on yli puoli kilometriä yhteistä rajaa Lapakiston suojelualueen kanssa.

Ristikallion alueeseen kuuluu vanhaa metsää, lehtoja sekä jyrkkäpiirteistä kalliomaastoa. Pohjoisosassa on myös entisiä talousmetsiä, joissa hakkuiden jäljet erottuvat vielä hyvin. Vanhoja, runsaslahopuustoisia metsäkuvioita on etenkin alueen eteläosassa sekä Kärkjärven viettävillä rinteillä. Rantaan viettävä metsä on monin paikoin aarnimaista, sillä metsänhoitotoimia ei ole tehty kymmeneen vuosiin, ja puustokin on parhaimmillaan yli satavuotiasta. Rinteessä on myös lehmuslehtoja, joista laajin on suojeltu jalopuumetsikkönä.

Alueen linnusto on monipuolinen. Pesimäaikaisia havaintoja on mm. metsosta, ampuhaukasta ja lapinpöllöstä. Myös kalasääski on pesinyt alueella. Sen huteraan männynlatvaan rakentama pesä on pudonnut, eikä kalasääski ole kelpuuttanut sille tehtyä tekopesää. Metsälintujen lisäksi lajistoon kuuluu mm. kirkasvetisten järvien kuikka.

Lapakiston pysäköintipaikalle päätyvä tie kulkee Ristikankaan läpi, muu metsäalue on säilynyt rakentamattomana. Rakentamatonta rantaa on yli kolme kilometriä. Pitkäjärvestä laskee metsäalueen Kärkjärven rantaan kaksi puroa, joista pohjoisempi (Myllypuro) on nuorehkojen metsien reunustama, mutta purouoma on säilynyt hyvänä. Etelämpänä on pienempi metsäpuro, jota on paikoin perattu.

Lapakiston luonnonsuojelualueen suosio näkyy monin paikoin leveinä polkuina ja maaston kulumisena. Suojelualueen laajentaminen länteen päin vähentää Lapakiston käyttöpaineita ja monipuolistaa suojelualueita uusilla ympäristöillä, mm. lehmuslehdolla.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistö 532-404-2-4.

Pinta-ala 196,5 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) retkeily- ja ulkoilualueita (VR).

Ympäristötyyppi: Vanhat metsät, lehdot, järviluonto, puronvarret.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Monipuolinen metsälinnusto, mm. metso (dir), pyy (VU, dir), ampuhaukka (dir), metsälehmus

Uhanalaiset luontotyypit: Lehmuslehdot (VU), tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), vanhat havupuuvaltaiset lehtomaiset kankaat (EN), varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat (VU), havumetsävyöhykkeen latvapurot (VU).

Rauhoituksen tarkoitus: Vanhan metsän luontotyyppien turvaaminen ja Lapakiston suojelualueen laajentaminen ja käyttöpaineen vähentäminen.

Hoito ja käyttö: Alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Liikkuminen ohjataan merkityille poluille. Vanhat, laittomat nuotiopaikat hävitetään.

Lisätietoja: Kohde täydentää Lapakiston luonnonsuojelualueita. Useita LUMO-kohteita.

Lapinpöllökin on satunnaisesti pesinyt Ristikankaan alueella. Lapakiston luonnonsuojelualue saattaa olla sille nykyisin liian rauhaton, mutta Ristikankaan–Kuohunkallion alueella on rauhallisia pesimäpaikkoja. Kuva lapinpöllömosta on otettu Lapakistossa kesällä 2009.

10. Villähteen Kukkasen rantakosteikot (Villähde)

Kohteeseen kuuluu Villähteen Kukkasen lounaispään rantasoistumia ja Salpausselältä rantaan työntyvä moreeniharjanne. Etelärannan soistuma on vaihteleva ja tulvavaikutteinen. Oman lisänsä sinne tuo lounaisosaan purkautuvat Salpausselän lähdevedet. Alueen rajalla olevan pikkutien (Peltolantie) varrella on useita tihkupintaisia lähteitä ja niistä alkavia hetteisiä noroja. Lähteikköalueella kasvaa mm. käenkaalia, mesimarjaa, jänönsalaattia, mesiangervoa, ruso- ja vaalea-amerikanhorsmaa, mustaherukkaa sekä hiirenporrasta. Harvinaiset lähteikkökasvit puuttuvat. Vanhat ojat, viereen rakennettu hiekkatie ja pohjavedenottamo ovat heikentäneet lähteikköjen tilaa. Lähteisen alueen puustossa on eri-ikäisiä kuusia, myös vanhoja puita. Lähempänä ranta on mätäspintaista tulvakoivikkoa. Mättäillä kasvaa mustikkaa ja juulukkaa ja märillä välipinnoilla mm. järviruokoa, metsäkortetta ja suovehkaa. Puusto on luontaisesti kehittyntä ja lahopuuta on melko paljon. Alueella on vanhoja oja.

Itään siirryttäessä ranta-alue muuttuu koivikoksi, jonka kuivimmissa osissa kasvaa myös mäntyä ja kuusta. Rannan lähellä olevien rakennusten kohdalta puustoa on karsittu maiseman avaamiseksi. Kenttäkerroksessa on ranta-alpia, suo-orvokkia, metsäalvejuurta ja muita tyypillisiä kosteiden rantametsien kasveja. Soistuneen rantajakson itäpäässä on venevalkama.

Alueen itäosassa on jyrkkärinteinen Salpausselän reunamuodostumaan kuuluva moreeniharjanne. Sen puusto on harjualueille tyypillistä väljää mäntysekametsää. Länsirinteellä kasvaa tiheää nuorta kuusikkoa, harmaaleppää ja pihlajaa. Ylispuina on isoja haapoja. Harjanne on lehtomaista kangasta. Lahopuuta on siellä täällä yksittäisinä runkoina. Harjanteen laella ollut entiseen hiekkakuoppaan syntynyt lampi on kuivunut.

Alueen käyttö on keskittynyt uimarannalle ja itäpään venevalkamalle sekä harjualueelle, jonne tulee tie. Harjulla on myös leveitä polkuja. Merkittäviä soutuvenepaikkoja on uimarannan pohjoispuolella ja ranta-alueen itäosassa. Lounaisosassa on pieni ja itäpäässä suurempi pohjavedenottamo.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistöt 532-411-5-23, 532-411-85-2

Pinta-ala 8 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Eteläranta ja itäosa ovat asemakaavan (10.12.2014) virkistysaluetta (VL). Kaavaan on merkitty myös itäpään nykyinen venevalkama (LV) ja pohjavedenottamot suojavaohyöhykkeineen (ET). Lounaiskulmassa on toteutumaton varaus venevalkamalle (lv). Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) kohde on lähivirkistysaluetta (VL).

Ympäristötyyppi: Vanhat metsät, tulvametsät ja metsäluhdat.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Liito-orava (VU, dir).

Uhanalaiset luontotyypit: Kangaskorvet (CR), ruohokorvet (EN), sisämaan tulvametsät (EN), lähteiköt (EN). Lähteiköt ovat vesilain suojaamia pienvesiä.

Rauhoituksen tarkoitus: Uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen. Ranta-alueen tulvametsien, lähteikköjen ja harjuluonnon suojeleminen.

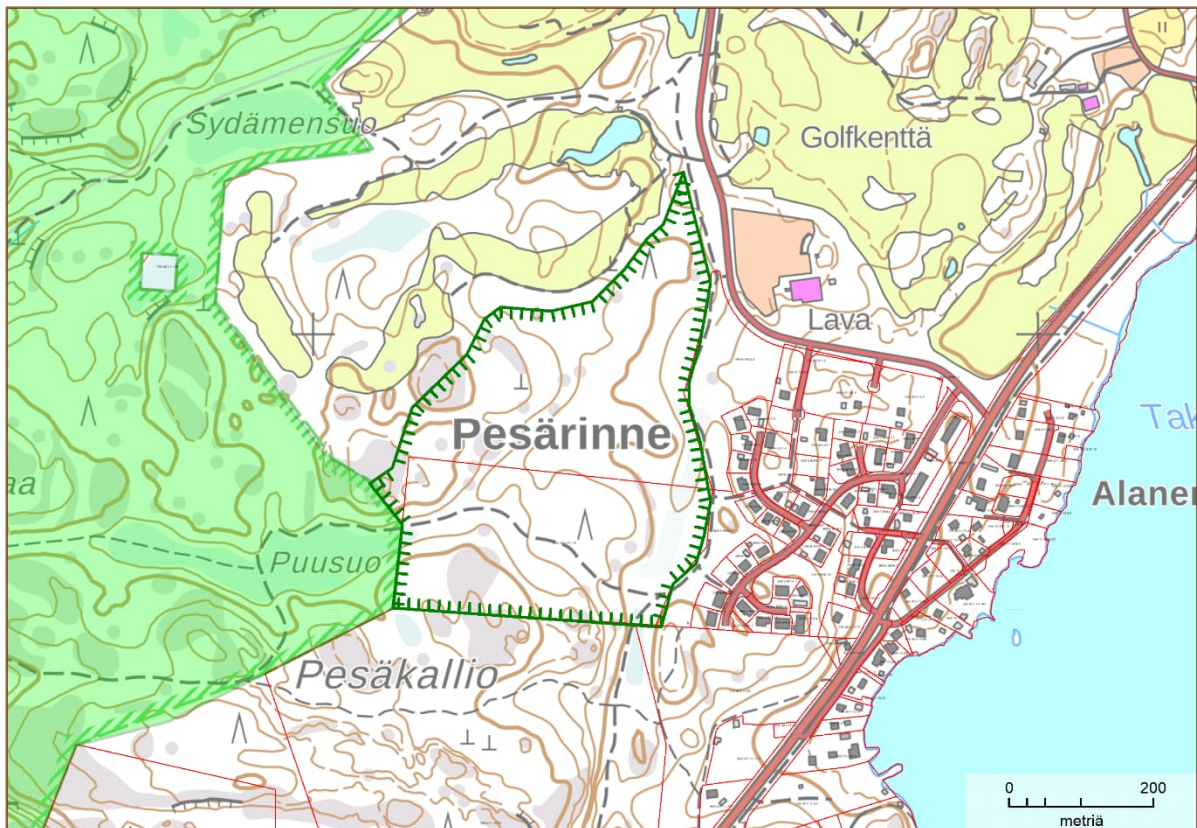
Hoito ja käyttö: Jos asemakaavaa halutaan toteuttaa, venevalkaman ja muiden rakenteiden toteuttamismahdollisuus suhteessa alueen luontoarvoihin on tutkittava tarkemmin. Ranta-alueiden nykyisen kaltaista käyttöä soutuveneiden säilytykseen ei ole tarpeen rajoittaa. Pohjavesialueen säilyminen on turvattava.

Lisätietoja: Lounaispään pohjavedenottamon vieressä on aarin laajuinen kasvusto haitallisiin vieraslajeihin kuuluvaa jättipalsamia. Kasvusto on syytä hävittää ennen kuin se leviää rantametsään.

Lounaisosan lähteikköä

11. Pesärinne (Pesäkallio)

Pesärinteen alueeseen kuuluu Takkulan golfkentän ja pientaloalueen välinen maasto, joka on vaihtelevaa, paikoin kallioista, paikoin soistunutta havumetsää. Alueen länsireunassa on kalliomaastoa, jonka puustona on varttuvaa, noin 40 vuoden ikäistä männikköä. Ylispuina on vanhempia, hakkuussa säästettyjä mäntyjä. Muu kasvillisuus on karuille kallioille ominaista: puolukkaa, kanervaa, metsälauhaa. Alueen eteläosassa on toinen kallioalue, jossa kasvaa hie- man vanhempaa männikköä.

Pesärinteen muissa osissa on varttunutta, paikoin vanhaakin kuusimetsää ja kuusivaltaista sekametsää. Suurin osa alueesta on lehtomaista kangasta, mutta pohjoispäässä ja rinteillä on siellä täällä myös lehtokasvillisuutta, jota rinteiltä tulevat valuedet ovat osaltaan ylläpitämässä. Lajistoon kuuluu oravanmarja, sinivuokko, valkovuokko, ahomansikka, mustakonnamarja ja kosteimmilla paikoilla hiirenporras. Kuusivaltaisten alojen puustoa ei ole käsitelty vuosikymmeniin, mutta vanhan poimintahakkuun jättämiä kantoja on edelleen näkyvissä. Luonnontilan tuntua lisäävät yksittäisiä lahopuurungot, joita on siellä täällä. Pohjoispään keskiosassa on lahopuukeskittymä, jossa on runsaasti 10–20 vuotta sitten kaatuneita kuusenrunkoja. Myrskynkaatoalan reunassa kasvaa kookas metsälehmus ja kymmenittäin nuoria metsälehmuksia.

Metsäalueen keskiosa on paikoin soistunutta ja kaakkoisreunassa on soistunut noronotkelma. Suot ovat ohutturpeisiä, kasvilajistoltaan vaatimattomia kangaskorpia ja ruohokorpia. Keski-osan korpialueen arvoa lisää kohtalaisen hyvä luonnontila ja pysty- ja maalahopuut. Kaakkois-osan korpialueella on vanhoja ajouria ja harvennushakkuun jälkiä.

Metsäalueen läpi kulkee Pesäkalliolle vievä valaistu ulkoilutie. Muualla on vain yksittäisiä, vähän käytettyjä näköisiä polkuja ja pohjoispäässä joitakin vanhoja, jo lähes metsittyneitä metsäkoneen ajouria. Rajatun alueen pohjoisreuna noudattaa golfkentän vuokra-alueita. Eteläreuna rajautuu kaupungin palstaan, jonka eteläpuolella on harvennettua, varttuvaa mäntykangasta. Itäreunassa on vanhaa tiepohjaa noudattava ulkoilutie. Sen varrella aluerajauksen sisällä on pieni pallokenttä ja kapea kaistale koivikkoa, joka on ojista päätellen vanhaa viljelypalstaa.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistöt 398-401-1-149, 15-110.

Pinta-ala 18 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) retkeily- ja ulkoilualuetta (VR).

Ympäristötyyppi: Kallioalueet, vanhat metsät, rämeet ja korvet.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Metsälehmus, harmaapäätikka (dir), palokärki (dir).

Uhanalaiset luontotyypit: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat (VU), tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), kangaskorvet (CR).

Rauhoituksen tarkoitus: Vanhan runsalahopuustoisen metsän säilyttäminen. Uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen. Pesäkallion luonnonsuojelualueen laajentaminen itään päin.

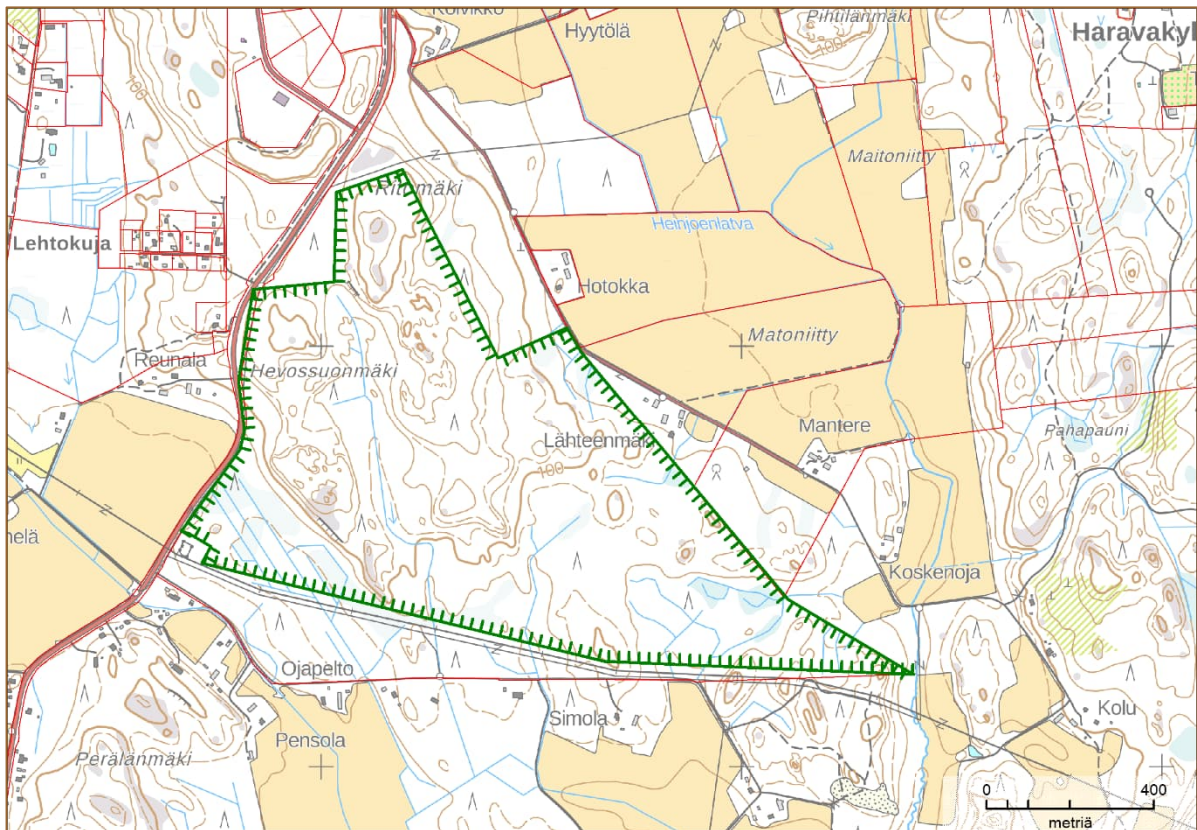
Hoito ja käyttö: Eteläpään läpi vievä ulkoilutie pidetään kunnossa. Alueelle ei perusteta uusia ulkoilureittejä.

Lisätietoja: Kohde kuului kaupungin METSO-kartoitukseen vuonna 2011. Runsaalahopuustoista luokan II kriteerit täyttävää aluetta oli 6 hehtaaria. Lahopuuta on sittemmin tullut hieman lisää.

Keskiosan korpialuetta

12. Hevossuonmäki (Villähde)

Hevossuonmäki on Villähteen eteläosassa sijaitseva neliökilometrin laajuinen metsäalue, joka on kokonaan kaupungin omistuksessa. Metsäalueen länsireunassa on maantie, eteläpuolella voimajohto ja itäpuolella peltoa. Metsässä ei ole teitä ja se säilynyt rauhallisena. Metsätaloutta alueella on harjoitettu vuosittuuhanteen vaihteeseen asti, mutta ei enää sen jälkeen. Talouskäytön jäljet näkyvät selvimmin ojitetuilla korpialueilla ja metsäalueen reunaosissa, joiden nuorimmat kuviot on jätetty suojeltavaksi esitetyn rajauksen ulkopuolelle.

Alueen eteläosaa luonnehtii pinnanmuodoiltaan melko tasainen maasto, joka on suurelta osin lehtomaisen kankaan kuusisekametsää. Alueen korpikuviot on ojitettu. Laajin ojitettu alue lounaiskulmassa. Alue on ojitusten seurauksena muuttunut turvekankaaksi, mutta puustona on iäkästä kuusikkoa ja lahoppuutakin on kohtalaisen paljon.

Metsäalueen keskiosassa on loivapiirteisiä kivennäismaaharjanteita ja niiden välissä korpikuviota. Ojat ovat kuivattaneet soita turvekankaaksi. Alueella on silti jäljellä myös melko hyvin säilyneitä korpikuviota, mm. pieniä metsäkortekoria, mustikkakoria ja ruohoisia kangaskoria. Puustokin on laajoilla alueilla hyväkasvuista. Pienet myrskynkaatoaukot kaatuneine kuusenrunkoineen lisäävät erämaista tunnelmaa. Luonnonoloiltaan edustavinta on Hevossuonmäeltä tulevan, takavuosina suoristetun noron keskijuoksun ympäristö. Soistunutta noronotkelmaa reunustavilla rinteillä on vaateliasta lehtokasvillisuuttakin, vaikkakin vain pienillä alueilla. Lajistoon kuuluvat mm. metsälehmus, sinivuokko, lehtomikkä, lehto-orvokki ja näsiä. Suurin osa rinteistä on lehtomaista kangasta ja kasvilajistoltaan tavanomaisempaa käenkaali-oravanmarjatyyppin lehtoa. Rinteillä kasvaa varttunutta kuusikkoa ja männikköä. Sekapuuna on haapaa. Takavuosina tehdyt poimintahakkuut näkyvät monin paikoin väljänä puustona.

Hevossuonmäen ja pohjoisempana sijaitsevan Ritomäen kallioisilla harjanteilla on varttuvaa, noin 40–50 vuoden ikäistä männikköä, jossa on alikasvoksena kuusta ja koivua. Kalliopinnoilla

on kanervaa, puolukkaa, metsälauhaa ja muita karuille kallioille ominaisia lajeja.

Hevossuonmäen metsä on takavuosien hakkuista huolimatta hyvin säilynyt, paikoin varsin edustava metsäalue. Lahopuuston määräkin on kasvanut viime vuosina nopeasti. Alueen arvoa lisää sen rauhallisuus. Kohteen linnustollinen merkitys on huomattava. Elokuun alussa tehdyllä käynnillä havaittiin kolme uhanalaista lajia: hiirihaukka, pyy ja töyhtötiainen. Metsäalue sopii hyvin myös liito-oravan elinympäristöksi.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistö 532-411-6-555.

Pinta-ala 92,4 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Asemakaavassa (4.11.2004) alueen pohjoisosa on teollisuusrakennusten korttelialuetta (TY-1). Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) retkeily- ja ulkoilualuetta (VR).

Ympäristötyyppi: Kallioalueet, vanhat metsät, rämeet ja korvet.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Hiirihaukka (VU), pyy (VU, dir), töyhtötiainen (VU), metsälehmus, lehto-orvokki, rusokääpä, sysikääpä.

Uhanalaiset luontotyypit: Kangaskorvet (CR), metsäkortekorvet (EN), tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), tuoreet runsasravinteiset lehdot (EN). Alueen norot ovat vesilain suojaamia.

Rauhoituksen tarkoitus: Uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen. Vanhan, linnustoltaan arvokkaan metsäalueen suojeleminen.

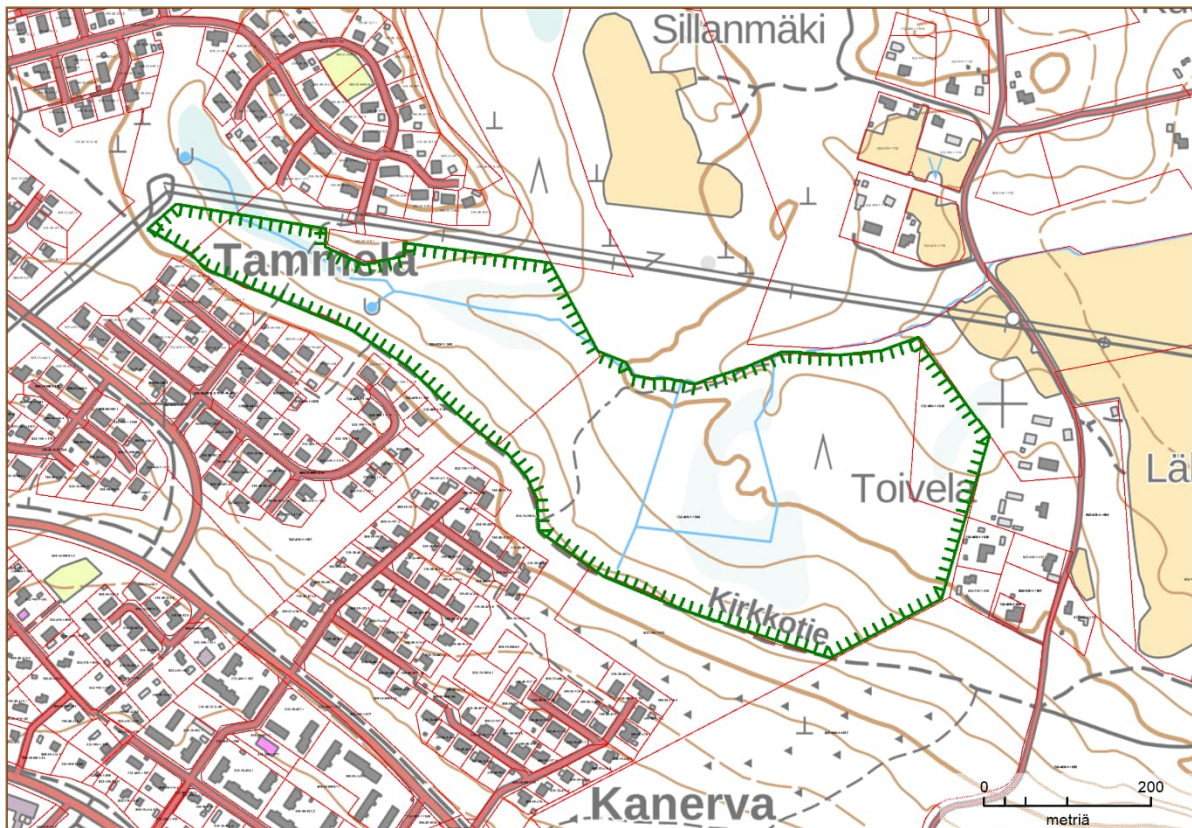
Hoito ja käyttö: Alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Korpien luonnontilan palauttaminen ojja tukkimalla.

Lisätietoja: Keskiosan lehtoalue on rajattu LUMO-kohteeksi. Kohteen asemakaavan käyttötarkoitus on vanhentunut.

Metsäkortekorpea alueen keskiosassa

13. Tammelan lähteikkömetsät (Uusikylä)

Tammelan ja Kanervan asuinalueiden pohjoispuolella, Toisen Salpausselän tyvellä sijaitseva metsäalue. Kohteella on lähteitä ja tihkupintoja sekä painanteisiin ja ojien varsille kehittyntä korpikasvillisuutta.

Alueen metsät ovat pääasiassa tuoretta kangasta. Paikoin on lehtomaista kangasta ja länsipäässä pieni kuvio kuivahkoa kangasta. Aluskasvillisuus on tyypeille tavanomaista (mm. mus-tikka, puolukka, kevätpiippo, metsälauha, kielo, käenkaali, kultapiisku, lillukka, sananjalka, metsäalvejuuri, metsätähti). Puusto on enimmäkseen varttunutta tai iäkstä; nuorempaa puustoa on vain parilla kuviolla. Lisäksi Kirkkotien reunalla on pieni taimikkokuvio. Pääpuulaji on lähes koko alueella kuusi. Mäntyä tavataan lähinnä Salpausselän alarinteellä kohderajauksen eteläreunalla. Lahopuustoa on niukasti lähinnä alueen länsi- ja itäpäässä.

Länsiosan soistuneen alueen poikki on kaivettu oja, jossa on myös luonnontilaisen kaltaisia jaksoja. Länsiosassa on myös pieniä kaivantoja, jotka ovat ilmeisesti vanhoja turpeenottokuoppia. Puustona on harmaaleppää, koivua ja pajuja, pensaista tavataan korpipaatsamaa ja mustahe-rukkaa. Kenttäkerroksen lajeja ovat mesiangervo, soreahiirenporras, kurjenjalka, metsäkorte sekä monet sarat ja heinät. Sammallaajistossa on useita lähteisyyden ilmentäjiä.

Peruskarttaan merkitty, luonnonmuistomerkkinä rauhoitettu Kuninkaanlähde sijaitsee syvässä kuopassa. Sen reunat on aidattu ja alas lähteelle johtaa puiset portaatt. Avolähteen reunalla kasvaa hieman kevätlinnunsilmää ja jänönsalaattia. Lähteestä alkava purku-uoma laskee pohjoispuoliseen ojaan. Uoman varrella kasvaa soreahiirenporrasta, metsä- ja isoalvejuurta sekä korpi-imarretta ja metsäkortetta.

Kuninkaanlähteen itäpuolella on ojan varrella tihkupintaista ja upottavaa lehtokorpea. Kasvilajistoon kuuluvat käenkaali, ojakellukka, soreahiirenporras, leskenlehti, mesiangervo, korpi-imarre, metsäkorte, suokeltto, iso- ja metsäalvejuuri sekä kevätlinnunsilmä.

Alueen keskiosassa on rinteen painanteissa ja tyvellä yleisesti ohutturpeisia korpisoistumia, joiden kenttäkerroksessa vallitsevat mustikan ym. kangasmetsälajien lisäksi saniaiset ja metsäkorte. Soistumat voidaan luokitella ruohokangaskorveksi. Rinteellä on myös tihkupintaisuutta.

Alueen itäosassa on peruskarttaan merkittyjä kaivettuja ojia. Tällä kohdalla rinteellä on useita pohjaveden purkautumiskohtia. Kahdesta avolähteestä alkaa noro, jotka laskevat pohjoisen suuntaan. Rinteen lehtomainen kangas vaihtuu laajaksi korpialueeksi, joka on osin muuttunut ojituksen ja puuston hakkuiden vuoksi. Kasvilajistoon kuuluvat soreahiirenporras, iso- ja metsäalvejuuri, suo-orvokki, metsä- ja korpi-imarre, lillukka, metsäkorte, käenkaali, mustikka, nurmilauha, mesiangervo, korpikastikka, korpikaisla, metsätähti, suo-ohdake, luhtarölli sekä harmaa- ja tähtisara. Pensaskerroksessa tavataan korpipaatsamaa. Suon edustavimmat osat ovat lähinnä saniaiskorpea. Luonnontilaisena alueella on saattanut olla myös ruoho- ja heinäkorpea. Alueen itäosasta otettu mukaan myös nuorempia metsiä suojavyöhykkeeksi kiinteistö-rajaja mukailten

Alueen länsiosan polulle on rakennettu ojan ylittävä silta. Kohteella on paljon polkuja ja se on suosittua ulkoilualueetta. Maasto on paikoin roskaantunutta ja kulunutta, etenkin Kuninkaanlähteen ympäristössä.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistönnumerot 532-409-1-1346 ja 532-401-1-1564.

Pinta-ala 21,5 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Uudenkylän osayleiskaavassa (11.10.2018) virkistysalue, jolla on suojeluarvoja (VL/s-1). Kohteen länsiosa asemakaavassa (16.10.1988) puisto- (P) ja suojelualuetta (S). Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) lähivirkistysaluetta (VL).

Ympäristötyypit: Rehevät korvet, pienvedet.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Hömötiainen (EN), pyy (VU, dir).

Uhanalaiset luontotyypit: Kangaskorvet (CR), lehtokorvet (EN), ruohokorvet (EN), lähteiköt (EN), vesilain mukaisia suojeltuja vesiluontotyyppiä (norot, lähteet).

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää uhanalaiset luontotyypit ja korpikasvillisuus sekä arvokkaat pienvesikohteet. Säilyttää ja vahvistaa alueen vanhan metsän piirteiden kehittymistä. Turvata alueella elävä linnusto.

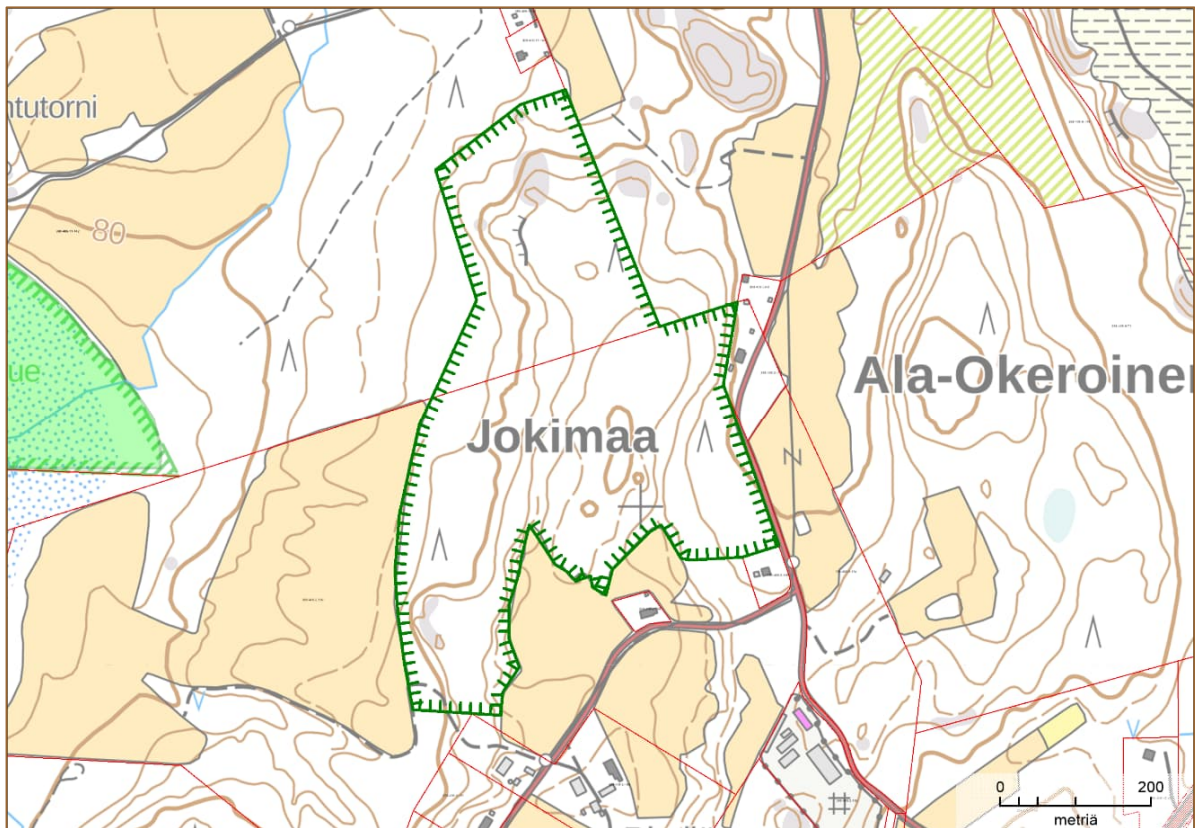
Hoito ja käyttö: Alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Kulkemista alueella olisi hyvä ohjata märkiä, kulumiselle herkkiä kohtia suojellen. Alueen länsiosan maasto tulisi siivota roskista.

Lisätietoja: Alueella on useita LUMO-kohteita (Kuninkaanlähde, Tammelan suojametsä, Tammelan puro, Tammelan lähteikkömetsä, Kirkkotien lähde ja noro). Suojelualueeseen on otettu mukaan myös alueen itäpäässä olevaa nuorempaa metsää kiinteistörajoja mukaillen. Itäpuolen alueen luontoarvot kehittyvät ja kasvavat ajan myötä.

Silmäkelähde Tammelan lähteikköalueella

14. Jokimaan metsä (Jokimaa)

Okeroinen läpi vievän Lintulantien varrella oleva metsäalue, jota ympäröivät pienet peltoalueet ja nuoret metsät. Koillispuolella on tuore hakkuuaukko. Kaupungin omistuksessa oleva metsä on säästynyt viime vuosikymmenien hakkuilta. Puusto ei vielä ole järin vanhaa, mutta hakkuiden jäljet puuttuvat ja lahoppuutakin on monin paikoin. Metsäalueen keskiosan läpi kulkee pohjois–eteläsuuntainen kalliainen harjanne, jossa on pieniä jyrkäniteitä ja avokallioita. Suurin osa harjanteesta on kuusi- ja mäntyvaltaista kangasmetsää.

Kallioiden rinteillä on varttunutta ja paikoin iäkstäkin kuusimetsää. Sekapuuna kasvaa mäntyä, koivua ja haapaa. Kenttäkerroksessa on lehtomaisen kankaan lajistoa, kuten käenkaalia, valkovuokkoa, oravanmarjaa, metsäalvejuurta ja lehtotesmaa. Rinteen yläosassa on pieninä laikkuna myös lehtokasvillisuutta, vaateliimpina lajeina sinivuokko, mustakonnanmarja, jänönsalaatti, kevätlinnunherne ja mäkiluste.

Metsä on näyttävintä alueen itäosassa, jonka iäkkäässä rinnekuusikossa on vanhoja, järeitä kuusia ja isoja haapoja. Pensaskerroksessa on kuusta ja pihlajaa ja aluskasvillisuudessa lehtomaisen kankaan lajeja. Lahoppuuna on joitakin viime vuosina kaatuneita kuusia. Järeitä haapoja kasvaa eniten mäen laella metsäalueen pohjoisosassa, jossa on myös järeitä kuusia. Lahoppuutakin on melko paljon. Kenttäkerroksessa on sinivuokkoa, valkovuokkoa, mustakonnanmarjaa, metsäorvokkia ja muita tuoreen lehdon lajeja. Luonnontilaisen metsän tuntua heikentää itäpuolen yksityismaalle hiljattain tehty hakkuuaukko.

Jokimaan metsä muodostaa lähellä sijaitsevan Luhdanjoen metsän ja Rälssin metsien kanssa vanhan metsän verkoston, joka tarjoaa sopivan elinympäristön ja kulkuyhteyden mm. liito-oravalle. Jokimaan metsästä on löydetty liito-oravan jätöksiä.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistöt 398-406-2-197, 11-142.

Pinta-ala 22,1 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) maa- ja metsätalousaluetta (M).

Ympäristötyyppi: Vanhat metsät, kallioalueet.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Liito-orava (VU, dir).

Uhanalaiset luontotyypit: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat (VU). Pieninä kuvioina tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), tuoreet runsasravinteiset lehdot (EN).

Rauhoituksen tarkoitus: Uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen, luonnontilaisen kaltaisen metsäalueen säilyttäminen.

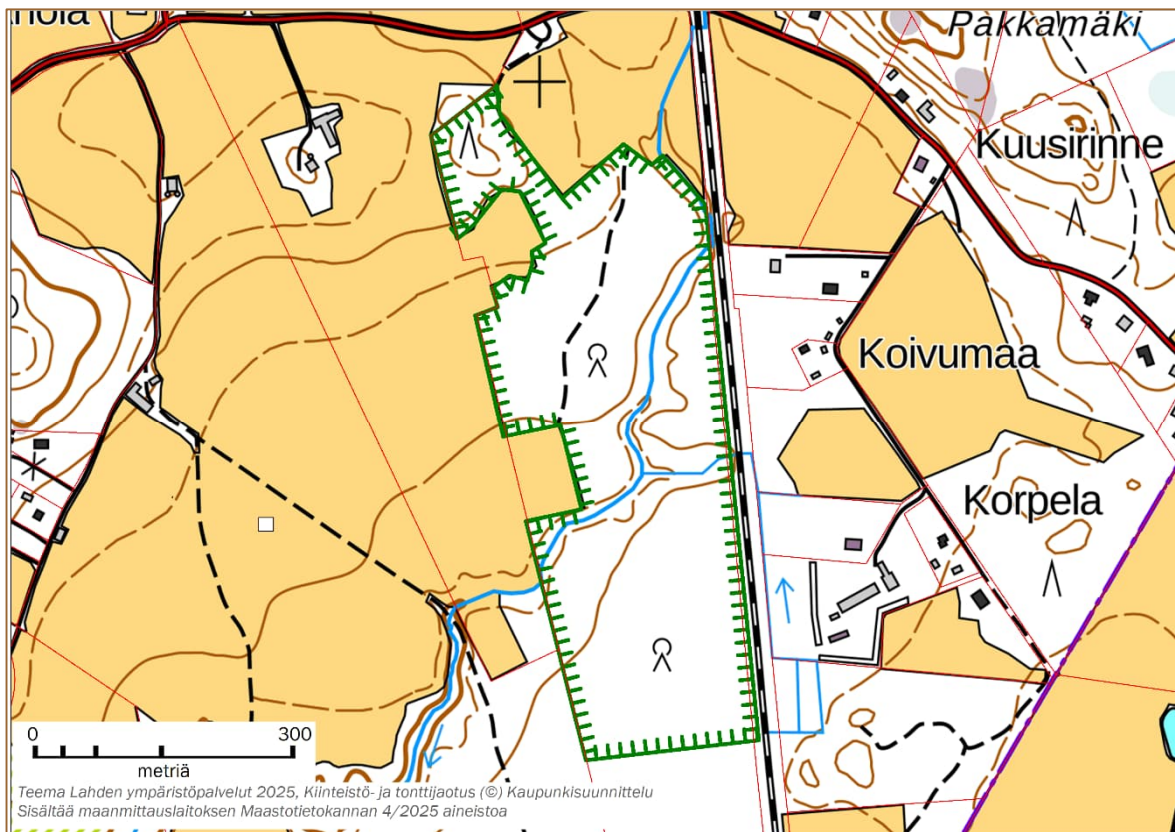
Hoito ja käyttö: Ei erityisiä toimenpidetarpeita lähitulevaisuudessa.

Lisätietoja: Kohde muodostaa lähellä sijaitsevan Luhdanjoen ja Rälssin metsien kanssa edustavan metsäverkoston, joka toimii myös ekologisen yhteytenä.

Kallionaluskuusikkoa Jokimaan metsän keskiosassa

15. Myllyjojan metsä (Ämmälä)

Ämmälän peltojen ja Loviisan radan välissä oleva metsäalue, jonka läpi virtaa Myllyjojaniniminen metsäpuuro. Alue on suurelta osin varttunutta, hoitamatonta kuusen- ja koivunsekaista metsää. Lahopuuta on paljon ja myös kookkaat haavat tuovat puuston vaihtelua. Aluskasvillisuudessa on Salpausselän eteläpuolisille ohutturpeisille savimaiden kuusikoille ominaista vaihtelua. Lajistossa on mm. mustikkaa, käenkaalia, valkovuokkoa, kieloa, jänönsalaattia, lehtotesmaa ja metsäalvejuurta. Huomionarvoisina kasveina voi mainita Lahden seudulla niukkana esiintyvän korpiorvokin ja käenleinikkien ryhmään kuuluvat leinikit.

Alueen läpi menevä Myllyjoja on Porvoonjokeen laskevan Rengonjoen latvahaara. Kahden metrin levyinen puro virtaa leveässä, muutaman metrin syvyisessä laaksossa. Luonnontilaista purouomaa reunustaa varttunutta ja vanhaa puustoa kasvava kuusisekametsä. Uoman varrella on paikoin laakeita tihkuvesipintoja, joissa on lähteiköille ominaista kasvillisuutta, runsaimpina lajeina leskenlehti, käenkukka, purolitukka, toukoleinikkilaji, huopaohdake ja valkovuokko. Varsinaisia lähteitä alueella ei ole, mutta ohuen maannoksen alla oleva savi pidättää vesiä. Uomaan laskee idän suunnasta noro, jonka varrella on kosteaa, mesiangervon, hiirenportaan ja oravanmarjan luonnehtimaa puronvarsilehtoa.

Myllyjojan metsään sisältyy myös eri-ikäisiä, vuosituhannen vaihteeseen asti talouskäytössä olleita metsiköitä. Niiden puusto on muuta aluetta nuorempaa ja koivikkoisempaa. Aivan metsän eteläpäässä rajauksen ulkopuolella on vanhaa, kuusivaltaista metsää, jossa on syvälle maahan uurtunut noro. Lahopuuta on runsaasti ja metsä on aarnimaisen oloista.

Pohjoispään läpi menee vanha tieura. Itäreunassa on liikuttu mönkijällä. Muualla ihmistoimet näkyvät lähinnä puuston ikärakenteessa, jota 1900-luvun lopulla tehdyt hakkuut ovat muuttaneet. Myllyjojan metsä on eteläpään hakkuujäljistä huolimatta edustava näyte Salpausselän

eteläpuolen savikkomaiden kuusikoista, joista suurin osa on kauan sitten raivattu pelloiksi. Alue tarjoaa hyvän pesimäympäristön mm. harmaapäätikalle, palokärjelle ja pyylle.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistö 398-405-7-275.

Pinta-ala 15 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU). Rajauksen eteläpuolinen metsäalue on yleiskaavassa merkitty asuinalueeksi (A), joka kuitenkin poistetaan seuraavassa kaavavaiheessa.

Ympäristötyyppi: Vanhat metsät, puronvarret.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Pyy (VU, dir), palokärki (dir), harmaapäätikka (dir).

Uhanalaiset luontotyypit: Savimaiden purot ja pikkujoet (CR), tuoret keskiravinteiset lehdot (VU), kosteat runsasravinteiset lehdot (VU). Norot ovat vesilain suojaamia.

Rauhoituksen tarkoitus: Uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen. Savikkomaille ominaisen metsä- ja puronvarsiluonnon säilyttäminen.

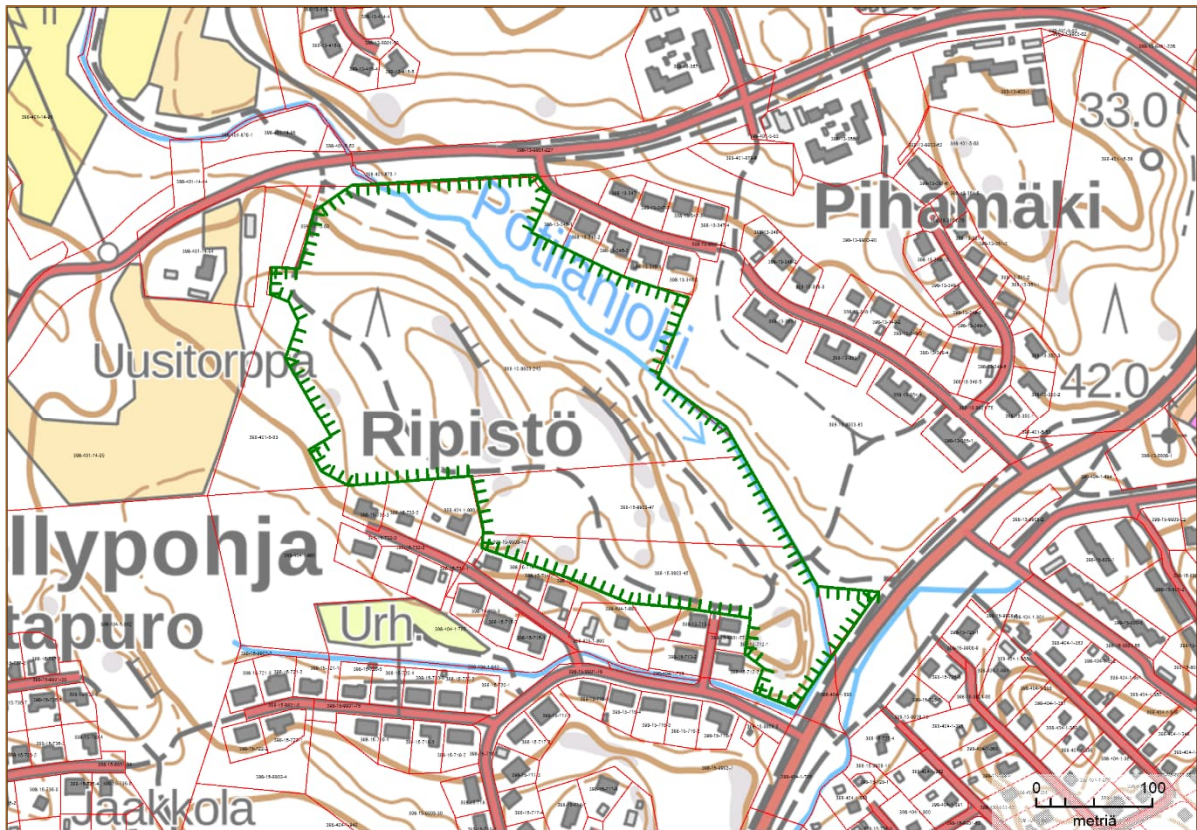
Hoito ja käyttö: Ei erityisiä toimenpidetarpeita lähitulevaisuudessa.

Lisätietoja: Alueen eteläpäässä ja itäreunassa on liikuttu mönkijällä. Moottoriajoneuvojen käyttö alueella lopetetaan. Kohteen eteläpuolisen metsäalueen A-varaus tulee poistumaan yleiskaavasta, jolloin kohteen laajentaminen mahdollista.

Metsää Myllyojan varressa

16. Ripistön metsä (Kytölä, Myllypohja)

Myllypohjan taajaman pohjoispuolella oleva metsäinen mäki, jota kiertää valaistu ulkoilutie. Pohjoisreunassa virtaa Potilanjoki-niminen puro. Ripistön alue on vaihtelevaa metsämaastoa. Mäen itärinteellä on iäkästä lehtomaisen kankaan kuusikkoa, jossa on paikoitellen paljon maahan kaatuneita kuusenrunkoja. Rinteen pienpuustoa on aikoinaan harvennettu. Maahan rojahtaneet rungot peittävät vanhan talouskäytön jälkiä ja antavat parhaimmillaan aarnimaisen vaikutelman. Pieniltä kalliojyrkänteiltä tulevat valuedet kostuttavat rinteitä – viljavimmissa kohdissa kallioiden alla on pieninä laikkuina käenkaali-oravanmarjatyyppin lehtoa. Rinteessä kasvaa myös kookas metsälehmus.

Rinteen eteläosa on varttunutta kuusisekametsää. Lahopuuta on niukemmin kuin rinteen pohjoisosissa, mutta metsä on luontaisesti kehittyntä. Eteläpuolella olevien pihamaiden tuntumassa on vaihtelevaa sekametsää: paikoin hoidettua, hieman aukkoista mänty-koivukangasta ja paikoin tiheää lehtomaisen kankaan kuusikkoa, johon puuston itseharventuminen on tuottanut runsaasti pieniläpimittaista lahopuuta. Rinteen vanhimmissa osissa kasvaa suuren kuusten lisäksi kookkaita haapoja ja koivuja. Pihamaiden lähellä on muutamia tammia, joista kookkaimmat ovat varttuneet viisimetrisiksi.

Mäen yläosa on melko iäkästä mäntykangasta, jossa kasvaa myös koivua, kuusta ja nuoria haapoja. Puusto on kerroksellista ja luonnontilaisen kaltaista, joskin lahopuuta on vain vähän. Maasto on kallioista, mutta avokalliota on vähän. Paikallisena nähtävyytenä on mäen laella oleva muutaman metrin korkuinen kulmikas siirtolohkare, jota on käytetty kiipeilypaikkana.

Pohjoispään notkelmassa virtaava Potilanjoki on Alasenjärven laskupuro. Syväälle maahan syöpyntä hiekkapohjainen uoma on Ripistön kohdalla viiden metrin levyinen, mutta kesäisin vain muutaman kymmenen senttimetrin syvyinen. Rannoilla kasvaa kookkaita kuusia sekä harmaa-

ja tervaleppiä. Uoman pohjoispuolella on entistä maatalousmaata, jossa kasvaa nykyisin kymmenmetrisiä raitoja ja pihlajia. Aluskasvillisuudessa on kostean lehdon lajeja, mm. vuohenputkea, mesiangervoa, ojakellukkaa ja metsäkurjenpolvea.

Ripistön alueen ympäri kiertää valaistu ulkoilutie. Rinteessä ja kallion laella on useita polkuja ja alueen länsireunassa metsittynyt vanha hiekkakuoppa. Alueen läpi kulkenut sähkölinja on purettu. Hieno metsäalue jatkuu lännessä Uusitorpan pellon reunaan asti. Muualla se rajautuu asutukseen ja nuoriin metsiin. Alueen arvo paranee puuston vanhetessa ja lahoppuun määrän lisääntyessä.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistöt 398-401-5-53, 398-10-9903-240, 398-15-9903-46, 9903-45, 9903-47.

Pinta-ala 10,7 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Alueen pohjoisosa asemakaavassa (15.9.2016) ja eteläosa asemakaavassa (1.5.1985) virkistysaluetta (VL). Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) lähivirkistysaluetta (VL).

Ympäristötyyppi: Kallioalueet, vanhat metsät, lehdot.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Liito-orava (VU, dir), metsälehmus.

Uhanalaiset luontotyypit: Kuivat runsasravinteiset lehdot (VU), varttuneet havupuuvallaiset tuoreet kanakat (VU), havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet (EN).

Rauhoituksen tarkoitus: Vanhan metsän suojelu. Uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen.

Hoito ja käyttö: Alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Aluetta kiertävä ulkoilutie pidetään kunnossa. Uusia reittejä ei perusteta.

Lisätietoja: Myös länsipuolella oleva Uusitorpan peltoon rajautuva metsäalue sopisi luonnonsuojelualueen osaksi. Palsta on yksityisomistuksessa. Ripistö ja Potilanjoki ovat LUMO-kohteita.

Länsirinteen kuusikkoa

17. Herrasmannin rantametsät (Ahtiala)

Luonnonoloiltaan vaihtelevia Alasenjärven rantametsiä, joista valtaosa kuuluu uhanalaisen valkoselkätikan elinympäristön hoitokohteisiin. Läntisten kohteiden välissä on Herrasmannin leirintäalue. Kohteiden eteläreunalla on ulkoilutie ja ranta-alueiden virkistyskäyttö on runsasta muuallakin kuin leirintäalueen ympäristössä.

Läntisin osa-alue on entistä peltoa, joka on käytön loputtua metsittynyt ja vettynyt. Alue on rantavyöhykettä lukuun ottamatta erikoisen näköistä koivikkoista järviruovikkoa. Rannalla on entinen, puoliuukeana säilynyt pihamaa. Alueen kaakkoiskulman loivassa rinteessä on tihkupintainen lähteikkö, jossa on kaivo. Lähteikön alapuolella rannassa on tervalepikkoa. Lähteikön kasvilajistoon kuuluvat mm. hiirenporras, korpi-imarre, korpikaisla, metsäkorte mesi-angervo ja punaherukka. Ulkoilutien varrella olevan lähteikön luonnonolot ovat hieman heikentyneet, kun itäpuolella olevaa pysäköintipaikkaa on hiljattain laajennettu.

Leirintäalueen itäpuolella oleva Saivarniemi on vaihtelevaa metsää, jonka ylispuusto on varttunutta väljää koivikko, sekapuuna on mäntyä ja joitakin isoja kuusia. Pensaskerros on takavuosina tehnyt ylispuuston harvennuksen jäljiltä monin paikoin tiheää. Yksittäisiä lahoppuurunkoja on siellä täällä. Länsireunassa metsä muuttuu iäkkääksi lehtomaisen kankaan kuusiksi. Saivarniemen läntiseen poukamaan menee tie, jonka päässä on hiekkapohjainen uimapaikka.

Ranta-alueen itäosassa oleva Sepänniemi on vanha asuinpaikka. Rakennukset on purettu ja entistä pihamaata reunustaa väljä varttunut koivikko. Puustossa on myös mäntyä ja joitakin kookkaaksi kasvaneita haapoja. Pihlajan ja haavan muodostama vesaikko on tiheää. Lahopuu puuttuu lähes kokonaan. Aluskasvillisuus on lehtomaisen kankaan lajistoa.

Sepänniemi

Sepänniemen itäpuolinen rantametsikkö on kosteapohjaista koivun, harmaalepän ja kookkaiden pajujen muodostamaa lehtoa. Puusto on aukkoista ja eri-ikäistä lahoppuuta on runsaasti. Länsipäässä on vesialuetta reunustavaan ruovikkoon rajautuva pieni metsäluhta, jonka puustona on vanhoja, järeitä tervaleppiä. Aluskasvillisuudessa on korpipaatsamaa, punaherukkaa, rentukkaa, ranta-alpia ja mesiangervoa. Metsikön itäreunassa on laaja kasvusto jättipalsamia. Sepänniemen eteläpuolinen rantalehto on varttunutta koivikkoa. Alue on ojista päätellen entistä maatalousmaata. Puustossa on paikoin myös tervaleppiä. Lahoppuuta on vain vähän.

Ranta-alueen lähellä suojeluohjelman kuvioiden etelärajalla on vilkkaasti käytetty ulkoilutie. Myös Sepänniemessä ja Saivarniemessä on liikuttu paljon. Molempien rannoilla säilytetään soutuveneitä. Saivarniemen rantaa seuraava polku on paikoin kulunut ja sen vierestä on karstittu puiden oksia järvimaiseman avaamiseksi.

Alasnjärven rantametsät ovat säilyttäneet vilkkaasta ulkoilukäytöstä huolimatta linnustollisen arvonsa. Pesimälinnustoon kuuluu mm. erittäin uhanalaiseksi (EN) taantunut hömötiainen sekä useita tikkalajeja.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistöt 398-401-5-13, 398-401-5-53, 398-401-58-0, 398-401-9-198, 398-401-9-210, 398-401-10-90, 398-401-36-4.

Pinta-ala 14,5 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Läntisimmät kolme kuviota ovat asemakaavoissa (28.5.2015, 15.6.1989) virkistysaluetta (VL) tai virkistysaluetta, jolla luontoarvoja (VL/s). Itäisimmillä kuvioilla ei ole asemakaavaa. Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 22.2.2025) kohteet ovat lähivirkistysaluetta (VL).

Ympäristötyyppi: Lehdot.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Valkoselkätikka (VU, dir), hömötiainen (EN), harmaapäätikka (dir), liito-orava (VU, dir).

Uhanalaiset luontotyypit: Lähteiköt (EN), tervaleppäluhdat (EN), varttuneet lehtipuuvaltaiset lehtomaiset ja tuoreet kankaat (VU).

Rauhoituksen tarkoitus: Uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen, linnustollisesti tärkeiden rantametsien säilyttäminen.

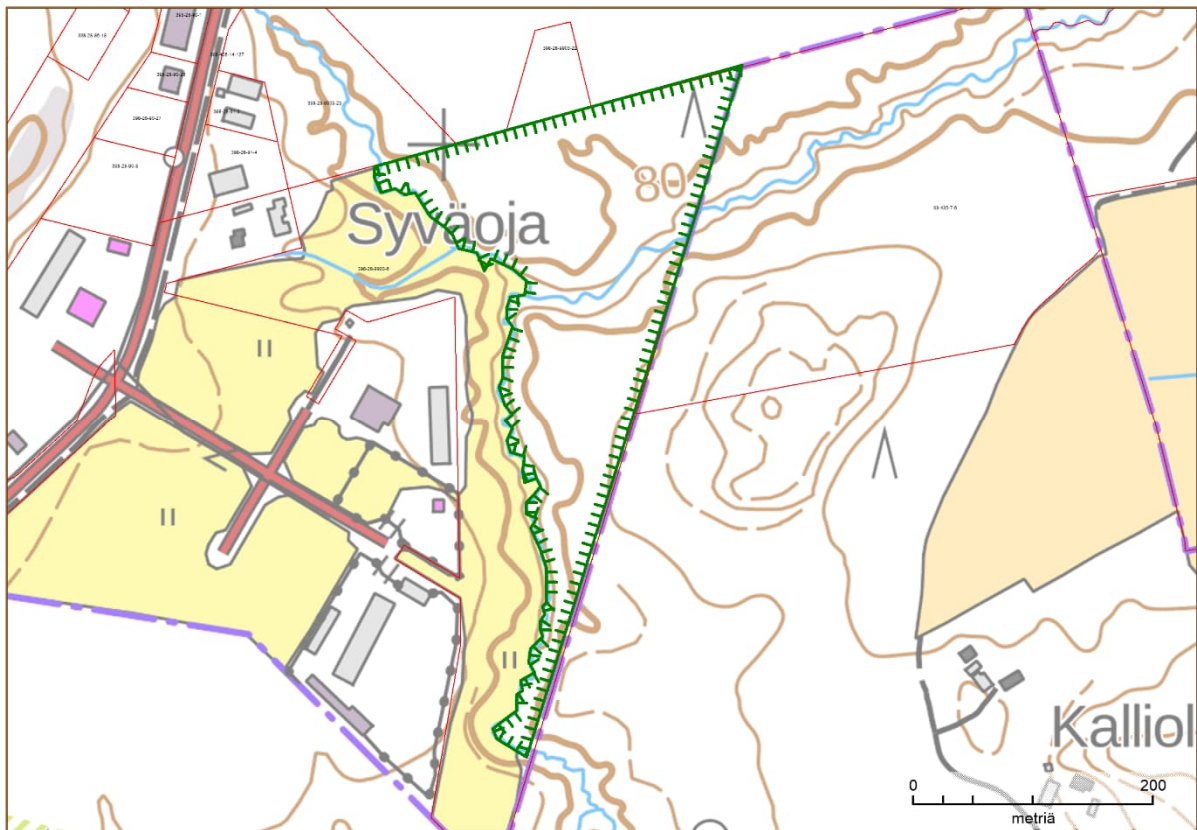
Hoito ja käyttö: Alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Jättipalsamin poisto Sepänniemen itäpuolelta. Kuusettumisen estäminen lehtipuuvaltaisilla alueilla. Ranta-alueille on tehty luvattomia nuotiopaikkoja ja rantapuustosta on revitty tuolta sytykkeeksi. Rantapuustoa on myös raivattu luvatta. Koirien uimaranta voidaan säilyttää.

Lisätietoja: Saivarniemen-Sepänniemen alueet ovat mukana valkoselkätikan elinympäristön hoitokohdeissa (Hämeen ELY-keskus). Kohteilta on poistettu nuorta kuusikkoa valkoselkätikan elinympäristön parantamiseksi loppuvuodesta 2022. Sepänniemen poukama on viitasammakon (dir) elinympäristöä.

Metsittyynyttä peltomaata läntisellä kuviolla

18. Syväoja (Jokimaa)

Syväoja on Porvoonjoen latvavesiin kuuluva pikkupuro. Se virtaa Lahden ja Hollolan rajalla hienojakoiseen maahan kauan sitten muodostuneessa purolaaksossa. Lahden puolella Syväojaan kuuluu kaksi purohaaraa, etelästä tuleva Makkaraoja ja pohjoisesta tuleva nimetön haara. Ne yhdistyvät entisen peltoalueen reunassa koillisen suuntaan virtaavaksi puron pääuomaksi.

Entisen pellon reunassa purouomien reunoilla on tuomista ja harmaalepistä koostuva kapea metsikkö. Nuoren lehtipuuston katveessa kasvaa mesiangervoa, nokkosta, koiranvehniötä, rantanurmikkaa ja muita tulvivien puronvarsien tyyppikasveja. Kahden metrin levyinen, kauniisti mutkitteleva pääuoma on kokonaan metsän ympäröimä. Luonnontilaista uomaa reunustaa enimmillään kymmenisen metriä leveä tulvatasanne, johon tulee valuvesiä ympäröiviltä rinteiltä. Tulvatasanteen kasveihin lukeutuvat mm. lehtotähtimö, vuohenputki, rönsyleinikki, sukelto, jänönsalaatti, lehtotesma ja hiirenporras. Pensaina on tuomea.

Puruomien metsärinteillä kasvaa varttunutta ja iäkästä kuusimetsää, jossa on sekapuuna koi-voja ja haapoja. Puusto on eri-ikäisrakenteista, vanhoja runkoja ja lahoppuutakin on siellä täällä. Rinteiden yläpuolisia osia on paikoin harvennettu. Nuorimmat alat ovat saaneet kasvaa viime vuodet omillaan, ja niihin on syntynyt tiheän puuston itseharventumisen seurauksena melko paljon pieniläpimittaista lahoppuuta.

Rinteet ovat lehtomaista kangasta, ja niillä on myös pieniä kuivien harjulehtojen laikkuja. Lehtolaikulla kasvaa mm. lillukkaa, kioloa, nuokkuhelmikkää, metsäkurjenpolvea, mäkilustetta ja lehtonurmikkaa. Rinteitä pitkin laskee purolaaksoon joitakin noroja. Kosteiden norjuottien varsilla on valkovuokkoa, metsäalvejuurta, hiirenporrasta ja muita kosteiden lehtojen kasveja.

Kohde rajautuu lännessä entiseen peltoon, pohjois- ja itäpuolella on nuorta sekametsää. Puronvarren peltorinteessä on tavanomaista heinäniittyjen kasvillisuutta, mm. koiranheinää, nurmipuntarpäätä, juolavehnää, pelto-ohdaketta, koiranputkea ja nokkosta.

Syvänojan alue muodostaa pienestä pinta-alasta huolimatta kohtalaisen hyvin säilyneen näytteen Salpausselän eteläpuolisille savi- ja hietamaille ominaisista puronvarsista. Niistä suurin osa on raivattu aikoja sitten pelloiksi tai otettu muuhun hyötykäyttöön. Hyvin säilynyt puusto on turvannut elinympäristön liito-oravalle.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistö 398-28-9903-6.

Pinta-ala 5,7 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Jokimaan asemakaavan (9.1.2003) lähivirkistysaluetta (VL, Syväojanpuisto). Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) maa- ja metsätalousaluetta (M).

Ympäristötyyppi: Vanhat metsät, lehdot, puronvarret.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Liito-orava (VU, dir), pyy (VU, dir).

Uhanalaiset luontotyypit: Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet (EN), kuivat runsasravinteiset lehdot (VU). Norot ovat vesilain suojaamia luontotyyppiä.

Rauhoituksen tarkoitus: Uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen. Salpausselän eteläpuolisille alueille ominaisen puroympäristön säilyttäminen.

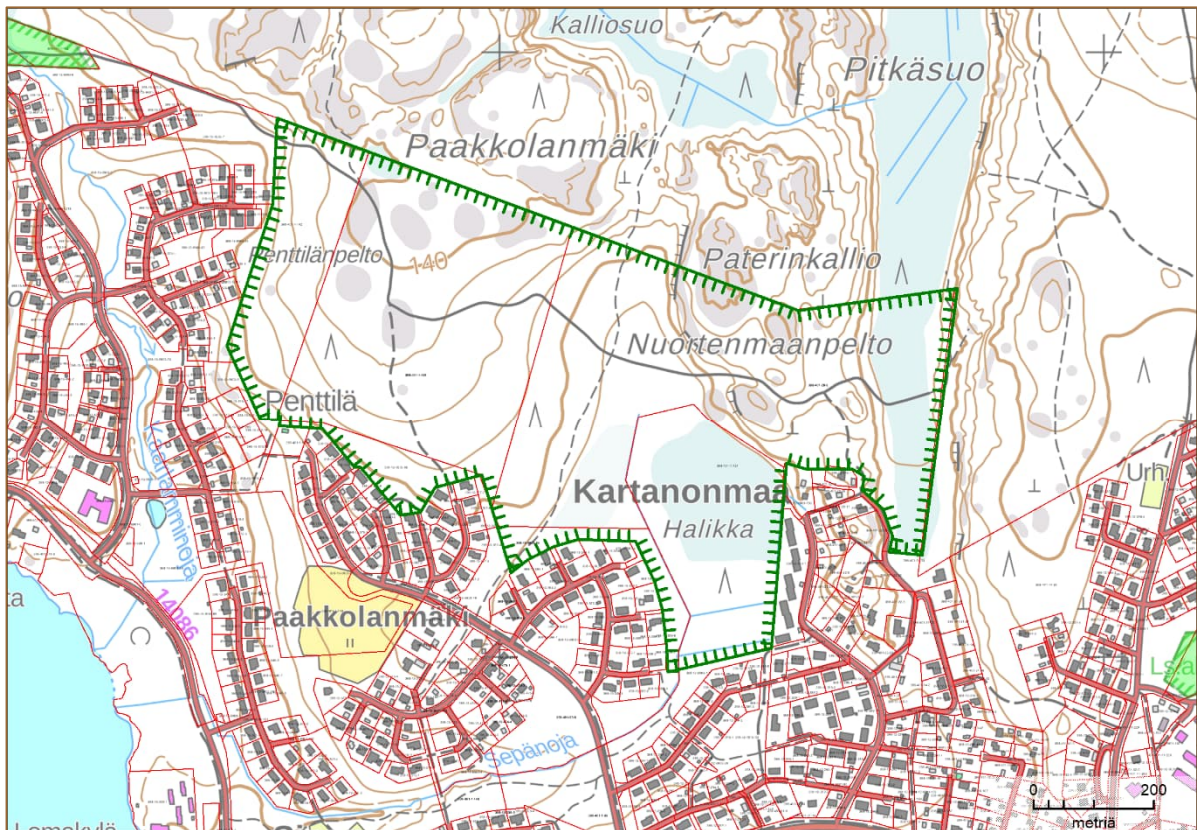
Hoito ja käyttö: Ei erityisiä toimenpidetarpeita lähitulevaisuudessa.

Lisätietoja: Alueelta on metsäinen yhteys laajemmille metsäalueille etelään ja pohjoiseen.

Rinnemetsää Syväojan puron pääuoman eteläpuolella

19. Kartanonmaan metsä (Ahtiala, Kunnas)

Kunnaksen pohjoispuolisella metsäylängöllä oleva monipuolinen luontokohde, jonka itälaidalla on kallioperän murroslaaksoon syntynyt suo ja keskiosassa metsäinen kallio-selänne. Kallioharjanteen länsipuolella on kuivahtanut suoalue ja metsämaastoa, joka muuttuu ylärinteen puolella männikköiseksi kalliometsäksi.

Itäreunan Pitkäsuo on runsaan viiden metrin mittaista mäntyä kasvava räme, jossa vuorottelevat suopursua, juolukkaa ja vaivaiskoivua kasvavat isovarpurämeet sekä jouhisaraa, pullosaraa ja tupasvillaa kasvavat sararämekuviot. Suon eteläpäässä kasvaa myös järviruokoa ehkä jäänteinä paikalla muinoin olleesta lammesta. Suon luonnontila on hyvä, vaikka sen reunaan siin on vuosikymmeniä sitten kaivettu muutama oja.

Alueen läpi vievä kallioharjanne – Paterinkallio – on vaihtelevaa metsämaastoa, jossa kasvaa yli satavuotiaita mäntyjä ja kookkaita haapoja, ja toisaalla huomattavasti nuorempaa koivikoista sekametsää. Enimmillään parikymmentä metriä ympäristöä korkeammalle kohoavien kallioiden lakialueet ovat karuja, puolukka- ja kanervavaltaisia. Puustossa on kilpikaarnaisia kalliomäntyjä. Rinteet ovat lehtomaista kangasta ja niiden vaihtelevan ikäinen puusto on mäntyvältäistä. Kallioiden alla on varttuvaa haavikoita.

Metsäalueen keskellä oleva Halikka on kauan sitten ojitettu räme- ja korpialue. Suokasvillisuus on säilynyt parhaiten Halikan itäreunassa, josta aikanaan on nostettu turvetta. Halikan ympäristön metsäkuvioista osa on entisiä, nyttemmin hyväkasvaisiksi metsiksi varttuneita peltomaita. Alueen näyttävien metsä on Halikan luoteispuolella, jonka loiva rinne on järeäpuustoista tuoretta ja lehtomaista kangasta. Satavuotias ylispuusto on kuusta, sekapuuna on mäntyä ja koivua ja lahoppuatkin on melko paljon.

Alueen luoteisosa on kallioimaastoa. Sen puusto ei vielä ole vanhaa, mutta luonnostaan väljäpuustoinen kuivahkon kankaan kallioalue on näyttävän näköistä. Kallioilla kasvaa mäntyjen lisäksi rauduskoivua ja katajia.

Alueen läpi kulkee useita ulkoilureittejä ja vähän käytetyn näköisiä polkuja. Luoteesta tuleva ulkoilutie on valaistu. Pitkäsuon yli on rakennettu pitkospuut. Alueen eteläpuolella on pientalokortteleita. Niiden läheisyys näkyy metsäalueella, jonne on levinnyt mm. eri isotuomipihlajia ja enimmäkseen viisimetrisiksi varttuneita tammia. Alueen pohjoisreuna rajautuu talousmetsiin. Niiden puusto on huomattavasti nuorempaa kuin kaupungin omistamalla alueella.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistöt 398-13-9903-65, 398-13-9903-64, 398-401-1-127, 398-401-1-149, 398-401-28-6.

Pinta-ala 56,1 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Pitkäsuon eteläosa asemakaavan (11.1.2001) retkeily- ja ulkoilualueita, jonka hoidossa huomioitava luontoarvot (VR/s). Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) retkeily- ja ulkoilu-alueita (VR).

Ympäristötyyppi: Kallioalueet, vanhat metsät, rämeet ja korvet.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Lehtopöllö, teeri (dir).

Uhanalaiset luontotyypit: Isovarpurämeet (VU), tupasvillarämeet (VU), sararämeet (EN), varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat (VU).

Rauhoituksen tarkoitus: Monimuotoisen, suota, kalliometsää ja vanhaa metsää sisältävän alueen säilyttäminen. Uhanalaisten luontotyyppien ja linnustoarvojen turvaaminen.

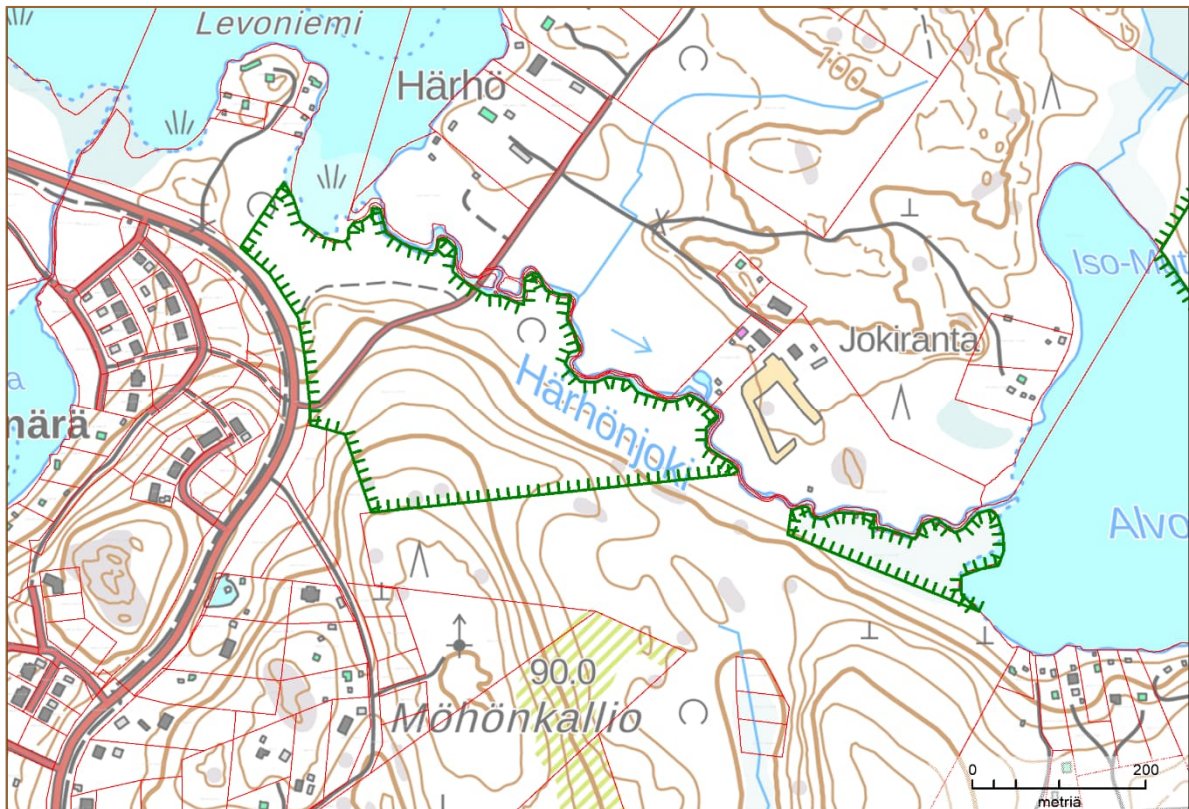
Hoito ja käyttö: Alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Ojien tukkiminen parantaisi Halikan luonnonoloja, mutta vaatii tarkkaa suunnittelua. Alueella olevat ulkoilutiet ja polut pidetään kunnossa. Uusia reittejä ei perusteta. Entisten peltomaiden annetaan metsittyä luontaisesti.

Lisätietoja: Keskiosan vanhin metsäkuvio oli mukana kaupungin METSO-kartoituksessa vuonna 2011. Runsaslahopuustoista luokan II kriteerit täyttävää kangasmetsää arvioitiin olevan 8,2 hehtaaria

Pitkäsuon yli pääsee pitkospuuta pitkin

20. Härhönjoen rantametsät (Villähde)

Härhönjoen rantametsiin kuuluu Kärkjärvestä Alvojärveen laskevan jokiuoman eteläranta ja sadan metrin mittainen osuus Kärkjärven etelärannasta. Mukana on myös Mönökallion pohjoisrinteen metsää. Alue on luonnoloiltaan ja historialtaankin vaihtelevaa, sillä mukana on erilaisia metsiä ja aikoinaan maatalouskäytössä ollutta jokirantaa.

Kärkjärven eteläranta on ajoittain tulvivaa koivikkoista metsää, jossa kasvaa myös tervaleppiä, harmaaleppiä ja kuusia. Vesialueen puoleinen reuna on luhtaista ja lajistossa on mm. ranta-alpia, kurjenmiekkä ja järviruokoa. Edustavin rantametsä on Levoniemen itäpuolella oleva poukama, joka on tervaleppää, hieskoivua ja mäntyä kasvavaa korpea. Sen puusto on varttunut, mutta järeitä puita ei vielä ole. Aluskasvillisuudessa on juolukan, suopursun ja muiden suolajien lisäksi järvien rannoilta tuttua järvikortetta, terttualpia ja kurjenjalkaa. Korpialue on kesäisin kuiva, mutta tulvii keväisin ilmeisen näyttävästi.

Joen yli vievän tien pohjoispuolella on jokivarren tulvatasanne, joka on entistä, vanhojen sarkojien viivoittamaa niittyä. Puustona on varttuvaa, luontaisesti kasvanutta koivikkoa. Pientä lahoppuuta on runsaasti. Pensaskerroksessa on lähinnä tuomea ja punaherukkaa. Alue kehittyä ajan saatossa kosteaksi lehdoksi. Tien itäpuolella on vaihtelevaa jokivarsimetsää: tulvivaa koivikkoa, tervaleppäryhmiä, laikuittain vanhaa kuusisekametsää ja myös nuorta lehtipuustoa kasvia aukkoja. Kasvupaikkatyypit vaihtelevat lehtomaisesta kankaasta kosteaan lehtoon.

Alvojärven rannan erillinen kuvio on vankkaa kuusta kasvavaa korpea, joka muuttuu rannan lähellä tervaleppäluhdaksi. Luhtaa on pieni alue jokisuulla, eikä se ole erityisen edustavaa, sillä puusto ei vielä ole järeää. Kurjenmiekkää, rentukkaa ja muuta luhtakasvillisuuttakin on vain uoman tuntumassa.

Jokivarteen rajautuva Mönökallion rinne täydentää luontokohdetta, mutta on maastona aivan erilaista kuin ranta-alueet. Rinteen puustoa on monin paikoin hoidettu. Rinne on enim-

mäkseen varttunutta lehtomaisen kankaan kuusikkoa ja kuusisekametsää. Lehtokasvillisuutta on laikuittain monessa paikassa, huomionarvoisimpana lajina lehto-orvokki. Rinteen yläosassa on kookas siirtolohkare, jonka vieressä kasvaa toistakymmentä runkoa käsittävä lehmuryhmä. Lahopuuta on mainittavasti vain rinteen hoitamattomissa, itsekseen harventuneissa metsäkuvioissa.

Alueen läpi menee maantie ja jokivarressa on vanha traktoriura. Polkuja ei ole. Alueen rajausta noudattaa rantoja ja eteläpuolella kulkevaa maantietä, jolloin mukaan tulee myös Kärkjärven rantametsiä suojaavaa kangasmaan puustoa.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistö 532-411-13-1297.

Pinta-ala 11,9 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Villähteen-Koiskalan osayleiskaavassa (2.7.2009) useita luo-alueita, muutoin maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, jolla on erityisiä ulkoilun ohjaustarpeita (MU) tai erityisiä ympäristöarvoja (MY). Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) lähivirkistysaluetta (VL).

Ympäristötyyppi: Lehdot, tulvametsät ja metsäluhdut.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Hömötiainen (EN), lehto-orvokki, metsälehmus, saukko (dir). Levonniemen pohjukat ovat viitasammakon (dir) elinympäristöä.

Uhanalaiset luontotyypit: Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet (EN), tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), kosteat runsasravinteiset lehdot (VU), sisämaan tulvametsät (EN).

Rauhoituksen tarkoitus: Uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen, rantalehtojen, tulvivan jokivarren ja arvokkaaksi kehittyvän metsäalueen säilyttäminen.

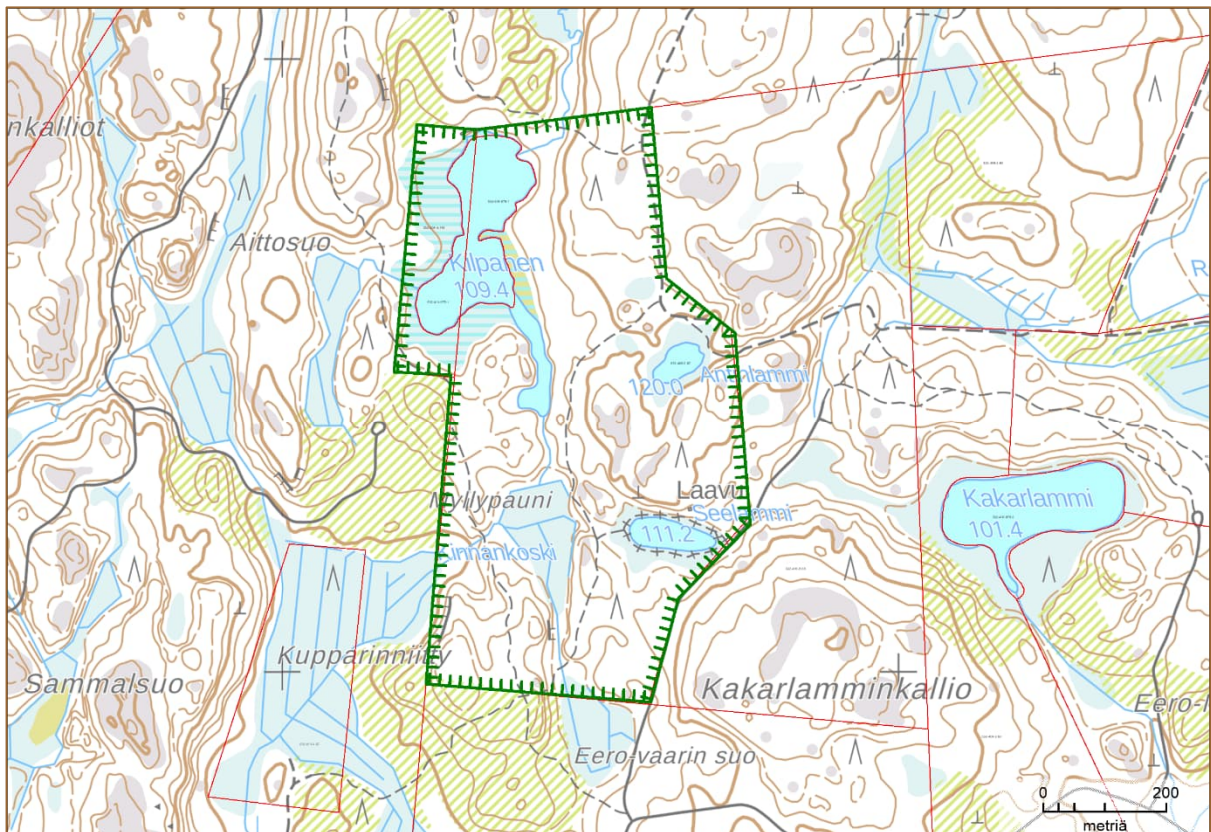
Hoito ja käyttö: Ei erityisiä toimenpidetarpeita lähitulevaisuudessa. Purouomaa noudattava melontareitti pidetään kunnossa

Lisätietoja: Luonnonoloiltaan vaihteleva alue, jonka arvo kasvaa merkittävästi puuston vanhetessa.

Härhönjoki on 3–4 metrin levyinen. Virtavesien luokittelussa se tulkitaan puroksi.

21. Kilpanen (Nastola)

Kilpanen on pienehkö matala, osin umpeen kasvanut järvi. Järven eteläosassa olevat majavan patorakennelmat ovat muuttaneet järven luonnetta: järven länsi- ja eteläosassa on runsaasti veden riuduttamaa, pystyyn kuollutta puustoa, lähinnä nuorta koivua ja kuusta. Vesialuetta reunustaa sara- ja ruokoluhta, erikokoisia liejuisia allikoita on paljon. Kasvilajistoon kuuluvat mm. pullosara, jouhisara, vehka, ulpukka ja lamparevesikuusi. Alueen itäosassa on kaksi pienempää, luonnontilaisena säilynyttä metsälampea, Antinlammi ja Seelampi.

Kilpanen on ollut pitkään majavan pesimäaluetta. Majavan pato on järven eteläosasta lähtevän puron suulla. Kesällä 2018 pato oli vielä melko hyvässä kunnossa, vaikka aivan tuoreita merkkejä majavista ei ollut nähtävissä. Järven alkuperäinen tila on vedenpinnan noustua voimakkaasti muuttunut, mutta nykyisellään se on monille vesilinnuille hyvää pesimäaluetta. Järven luonnontilaisen kaltainen laskupuro on paikoin kivikkoinen ja paikoin mutapohjainen, sitä ympäröivä metsä on melko nuorta. Kilpasen eteläpuolella sijaitseva Kinnankoski on pieni, mutta näyttävä koskipaikka, jossa on pudotusta useita metrejä. Järven pohjoisrannalla on mökki.

Kilpasen itäpuolella on varttunutta tuoreen ja lehtomaisen kankaan kuusivaltaista sekametsää, jossa on sekapuuna koivua, mäntyä, harmaaleppää, haapaa ja niukasti myös metsälehmusta. Kaakkoispuolella on vaihtelevaa, pääosin talouskäytössä ollutta metsämaastoa. Parhaiten on säilynyt Kilpasen itäpuolinen alue.

Suojeltavaksi esitetyn alueen lounais- ja länsipuolella on hakkuualueita. Alueen kaakkoiskulmassa olevalla Seelammilla on Pajulahden retkeilyreitistöön kuuluva laavu.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistöt 532-406-4-192, 532-406-876-1, 532-411-876-1, 532-406-2-87.

Pinta-ala 41,6 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) alue retkeily- ja ulkoilualueetta (VR), järvi ja lammet vesialuetta (W).

Ympäristötyyppi: Järviluonto, puronvarret.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Kanadanmajava.

Uhanalaiset luontotyypit: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoret kankaat (VU), metsälammet (VU), havu-metsävyöhykkeen latvapurot (VU). Alueen lammet ovat vesilain mukaan säilytettäviä pienvesiä.

Rauhoituksen tarkoitus: Uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen, erikoisen, monipuolisen luonnonympäristön säilyttäminen, vesilinnuille hyvän pesimäalueen säilyttäminen.

Hoito ja käyttö: Alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Mikäli majavat jättävät alueen, tulisi huolehtia siitä, että padot pysyvät kunnossa eikä vedenpinta pääse laskemaan. Seelammin laavun ja ulkokäymälän huoltoajo turvataan. Uusia reittejä ei rakenneta.

Lisätietoja: Alueen pohjoisosassa oleva puronvarsi, Kilpasen itäpuolinen metsä, Kilpasen eteläpuolinen puronvarsi, Kinnankoski, Seelammi ja alueen itäosassa oleva Antinlammi ovat LUMO-kohteita. Kohteella sijaitsevat lammet ovat yhteistä vesialuetta.

Kilpasen kuollutta puustoa

Turransuon keskellä on laajempi kivennäismaasaareke, joka on pääasiassa varttunutta kuusi-valtaista metsää. Sekapuuna on koivua sekä vähän haapaa ja mäntyä. Alikasvoksena tavataan pihlajaa, raitaa ja vaahteraa. Alue on aiemmin talousmetsänä hoidettua ja harvennettua, joten lahoppuustoa on vain vähän. Kasvillisuus on enimmäkseen luokiteltavissa lehtomaiseksi kankaaksi, jonka lajistoa ovat mm. mustikka, käenkaali, metsäkastikka, puolukka, metsätähti, oravanmarja, metsäorvokki, metsäalvejuuri, kangasmaitikka, kielo, vuohenputki, metsäkurjenpolvi ja pikkutalvikki. Metsäsaarekkeen pohjoisreunalla on pienialainen ruoho-mustikkakorpi, jossa kasvaa tervaleppää. Saarekkeen eteläpuolinen osa Turransuosta on mustikkaturvekangasta, jonka puustona on kuusta ja mäntyä.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistöt 532-406-22-69, 532-406-22-3, 532-409-1-1786, 532-409-1-203, 532-409-1-1792

Pinta-ala 68 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Uudenkylän osayleiskaavassa (11.10.2018) itäosa lähivirkistysaluetta (VL). Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) retkeily- ja ulkoilualuetta (VR), lampi vesialuetta (W).

Ympäristötyypit: Rehevät korvet, vanhat metsät, luonnontilainen lampi.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Hömötiainen (EN), pyy (VU, dir), pohjantikka (dir).

Uhanalaiset luontotyypit: Varpukorvet (EN), varttuneet havupuuvallaiset lehtomaiset kankaat (NT), metsälammet (VU).

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää uhanalaiset luontotyypit ja suokasvillisuus sekä arvokas erämainen lampi. Säilyttää ja vahvistaa alueen vanhan metsän piirteiden kehittymistä. Turvata alueella elävä linnusto.

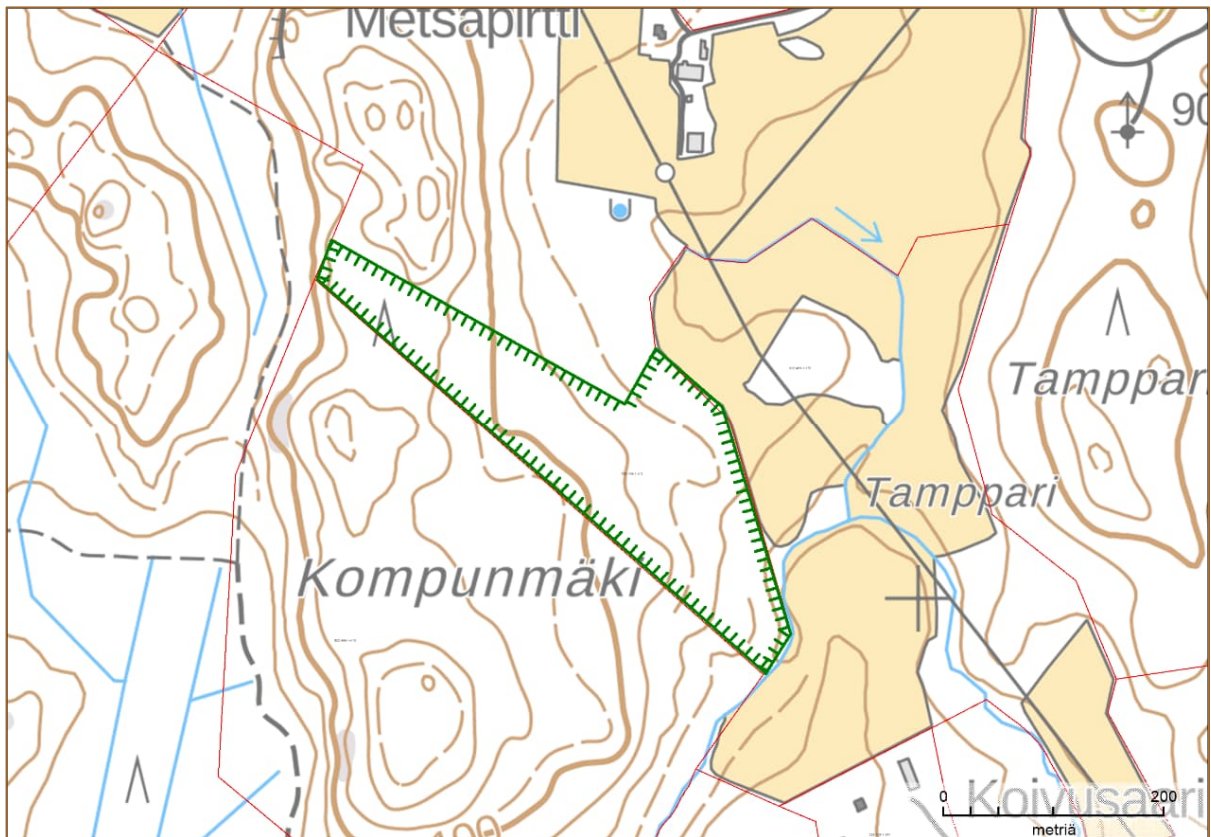
Hoito ja käyttö: Alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Turransuon ennallistamiskelpoisuus ja mahdollisuudet tulisi selvittää.

Lisätietoja: Alueella on useita LUMO-kohteita (Turranmetsä, Turransuon metsäsaareke, Turranmäki, Turransuo, Turranlammi, Turranlammin rantametsä ja Turransuon haapametsä).

Turranlammi

23. Kompunmäki (Uusikylä)

Sylvöjärven lounaispuolella, Kompunmäen koillisosassa sijaitseva metsäalue, jonka puusto on varttunutta ja pieneltä osin iäkästä. Kuusen lisäksi tavataan koivua; muuna puustona on vähän harmaaleppää ja pihlajaa. Alueella on paljon lahoppuustoa (kannot, maapuut, oksat), mutta suuri osa siitä on melko ohutläpimittaista.

Alueen kasvillisuus on lähes kokonaan lehtomaista kangasta. Kenttäkerros on monin paikoin niukka johtuen puuston tiheydestä ja valon vähäisyydestä. Kasvilajistoon kuuluvat käenkaali, mustikka, oravanmarja, ahomansikka, sormisara, metsäalvejuuri, metsäorvokki, metsäkastikka, metsäkurjenpolvi, puolukka, kielo, lillukka ja kivikkoalvejuuri.

Kohteella on avolähde, joka on ilmeisesti aikoinaan kaivettu karjan juomakuopaksi. Lähteestä saa alkunsa lyhyt noro, jonka varrella kasvaa mm. kevätlinnunsilmää, rönsyleinikkiä ja saniaisia. Noro laskee vetensä pellon reunan lähelle syntyneeseen lehtokorpeen. Sen kasvilajistoon kuuluvat lisäksi metsäkorte, rentukka, ojakellukka, leskenlehti, soreahiirenporras, mesiangervo, lehtotesma, nurmilauha, luhtarölli, korpi- ja viitakastikka, nokkonen, suo-orvokki, käenkaali ja luh-talemmikki.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistö 532-409-1-412.

Pinta-ala 4,9 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Uudenkylän osayleiskaavassa (11.10.2018) maa- ja metsätalousaluetta (M). Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) maa- ja metsätalousaluetta (M).

Ympäristötyypit: Vanhat metsät, rehevät korvet.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Hömötiainen (EN).

Uhanalaiset luontotyytit: Lehtokorvet (EN), varttuneet havupuuvallaiset lehtomaiset kankaat (NT), vesilain mukainen suojeltu vesiluontotyyppi (noro).

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää uhanalaiset luontotyytit sekä arvokas kasvillisuus ja pienvesi-kohte. Säilyttää ja vahvistaa alueen vanhan metsän piirteiden kehittymistä. Turvata alueella elävä linnusto.

Hoito ja käyttö: Ei erityisiä toimenpidetarpeita lähitulevaisuudessa.

Lisätietoja: Kompunmäen lähde on LUMO-kohte. Kompunmäki muodostaa läheisen Kurenojan metsän kanssa arvokkaan luontokohteen.

Kompunmäen metsää

24. Oksasen alueen jokivarsimetsä (Laune)

Oksasen alueen jokivarsimetsä on Launeen kaupunginosan etelärajalla sijaitseva Porvoonjokeen viettävä metsäalue, jonka pohjoispäässä on nelisenkymmentä metriä korkea kallio. Kallion laella on varttunutta tuoreen kankaan männikköä ja kuusisekametsää. Puusto ei vielä ole vanhaa, mutta metsä on kerroksellista, eikä hakkuiden jälkiäkään ole nähtävissä. Puusto on järeintä kallioalueen pohjoisrinteellä, joka on muuta aluetta rehevää lehtomaista kangasta. Kallioisen metsäalueen läpi kulkee paljon käytetty polku. Kalliokasvillisuus on paikoin ulkoilukäytön kuluttamaa ja polun ympäristö on hieman roskaantunutta. Kasvilajistossa on kanervaa, puolukkaa, sianpuolukkaa, ahosuolaheinää ja muita karuille kallioille tyypillisiä kasvilajeja.

Jokuoman suuntaan viettävä kalliorinne on jyrkkä. Uoman varrella on enimmillään lähes kymmeneen metriin nouseva jyrkänne. Rinteen alla on lehtomaista kangasta ja pieniä lehtolaikkuja. Puusto on nuorenpuoleista ja lehtipuuvältaista, mutta vuosituhaten vaihteen tienoissa tehdyissä hakkuissa on säästetty joitakin kookkaita kuusia, haapoja ja koivuja. Aluskasvillisuus on kielovaltaista. Viljavimmissa kohdissa kasvaa näsiää, mustakonnanmarjaa, valkovuokkoa, lehtokuusamaa ja nuoria vaahteroita. Jokivarressa on harmaaleppien lisäksi nuoria vaahteroita.

Maasto muuttuu joen ylittävän Kyläkunnantien kivisillan eteläpuolella, jossa on iäkstä, paikoin hieman kallioista kuusisekametsää. Lahopuutakin on melko paljon toisin kuin pohjoispään kallioalueella. Rinne on lehtomaista kangasta. Valuvesien kostuttamassa alarinteessä on myös laikuittain tuoretta ja kostea lehtoa. Kasvilajistoon kuuluvat mm. mustakonnanmarja, lehtotesma, kielo, hiirenporras ja lehtokorte. Puustossa on järeitä haapoja. Jokivarressa on kuusen lisäksi koivua, tuomea, pihlajaa ja nuoria vaahteroita.

Porvoonjoki virtaa metsäalueen eteläpäässä 1970-luvulla oikaistussa uomassa. Aiemmin se teki mutkan lännen kautta. Vaikka uoma on verraten nuori, sitä reunustaa luontaisen kaltainen parinkymmenen metrin levyinen mesiangervo, lehtotähtimöä ja kiiltopajua kasvava tulvasanne. Uoman vieressä on nähtävissä vanha kaivusoraikko. Metsäalueen läpi kulkee ulkoilureittinä käytetty polku. Eteläpäässä uoman länsipuolella on metsitettyä peltoa.

Oksasenalueen jokivarsimetsä on Lahden kaupungissa savikkomaalla virtaavan Porvoonjoen ainoa kalliorantainen jakso. Hyväkasvuinen metsäalue ja polkureitistö jatkuu jokivarresta itään Sylvia-kodin suuntaan. Porvoonjoki reunametsineen toimii myös ekologisena yhteytenä.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistöt 398-405-14-157, 398-24-9903-133, 398-407-1-54, 398-412-2-2.

Pinta-ala 8,3 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Pohjoispään kalliomaasto on asemakaavan (3.3.2011) virkistysaluetta (VL-20), jolla on luonnon monimuotoisuutta säilyttäviä arvoja (luo). Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) lähivirkistysaluetta (VL).

Ympäristötyyppi: Kallioalueet, Porvoonjoki ja puronvarret.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Liito-orava (VU, dir).

Uhanalaiset luontotyypit: Tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat (VU). Porvoonjoki on keskiuuri savimaiden joki, joka on luontotyyppinä erittäin uhanalainen (EN).

Rauhoituksen tarkoitus: Uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen. Jokivarsiympäristön luonnonarvojen säilyttäminen.

Hoito ja käyttö: Alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Alueen läpi vievä Porvoonjoen virkistysreitti pidetään kunnossa. Uusia reittejä ei rakenneta.

Lisätietoja: Alue on LUMO-kohde. Erityisarvona monipuolinen linnusto.

Kallionaluslehtoa jokivarren jyrkänteiden alla

25. Sipuran rantalehto (Ahtiala)

Alasenjärven koillisosassa oleva rantalehto, joka rajautuu Sipurantiehen ja ranta-alueen asutukseen. Lehtoalueen eteläpää on entistä, nyttemmin jo täysin metsittynyttä niittyä, muu alue on luontaisesti kehittynyttä rantametsää, jota vanhat ojat ovat voineet hieman kuivattaa. Ojista päätellen metsän kuivimmat osat ovat vuosikymmeniä sitten olleet maatalouskäytössä, ehkä heinäniittynä tai karjan metsälaitumena.

Metsä on hyvin alavaa ja märkyytensä vuoksi hankalakulkuista. Järven puoleinen reuna on muutaman kymmenen metrin leveydeltä tervaleppää ja hieskoivua kasvavaa metsäluhtaa. Aluskasvillisuudessa on mm. ranta-alpia, punakoisoa, vehkaa, järvikortetta, luhtasaraa ja tuppassaraa. Puusto on varttuvaa. Kaikkein edustavimmille tervaleppäluhdille ominainen mätäspintojen ja märkien välipintojen vuorottelu on heikkoa, sillä metsäluhta on vielä kehitysvaiheessa. Sen edustavuus paranee puuston ikääntyessä.

Rantaan päin siirryttäessä maasto muuttuu hieman kuivemmaksi. Puustossa on edelleen tervaleppiä, mutta hieskoivun osuus kasvaa. Tien lähialueella on myös haapoja ja muutama kuusi. Rytöistä tuomea on yleisesti koko alueella. Maahan kaatunutta ja pystyyn kuivunutta laho puuta on runsaasti ja osa tervalepistä on varttunut järeiksi. Pensaskerroksessa on tuomen lisäksi kiiltopajua ja punaherukkaa. Aluskasvillisuudessa vallitsevat mesiangervo, hiirenporras ja muut kosteiden lehtojen lajit.

Sipuran rantalehto on pieni, mutta edustava näyte Lahden seudun tulvametsistä. Sen luonnontila on hyvä. Ihmistoimet näkyvät vanhoina ojina, jotka ovat osin tukkeutuneita ja tulvivat ympäristöön. Ojat ovat matalia ja tarjoavat kasvualaa monille luhtakasveille. Rantalehto on hyvää ympäristöä uhanalaiselle valkoselkätikalle, jonka elinympäristöä Alasenjärven rantametsät ovat.

Rajatun alueen pohjoispuolella on uimaranta ja koivikkoinen valli, jossa säilytetään

soutuveneitä. Lehto jatkuu uimarannan puolelle, mutta muuttuu kuivemmaksi ja hoidetummaksi. Lehdossa ei ole polkuja tai muita tuoreita merkkejä ihmisten liikkumisesta. Upottavan märkä maasto ei ole houkuttellut kulkijoita.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistö 398-401-1-149.

Pinta-ala 3,7 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) lähivirkistysaluetta (VL).

Ympäristötyyppi: Lehdot, tulvametsät ja metsäluhdat.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Valkoselkätikan (VU, dir) ruokailualuetta.

Uhanalaiset luontotyypit: Tervaleppäluhdat (EN), kosteat runsasravinteiset lehdot (VU).

Rauhoituksen tarkoitus: Uhanalaisten luontotyyppien, edustavan rantalehdon ja tervaleppäluhdan suojele. Valkoselkätikan suojele.

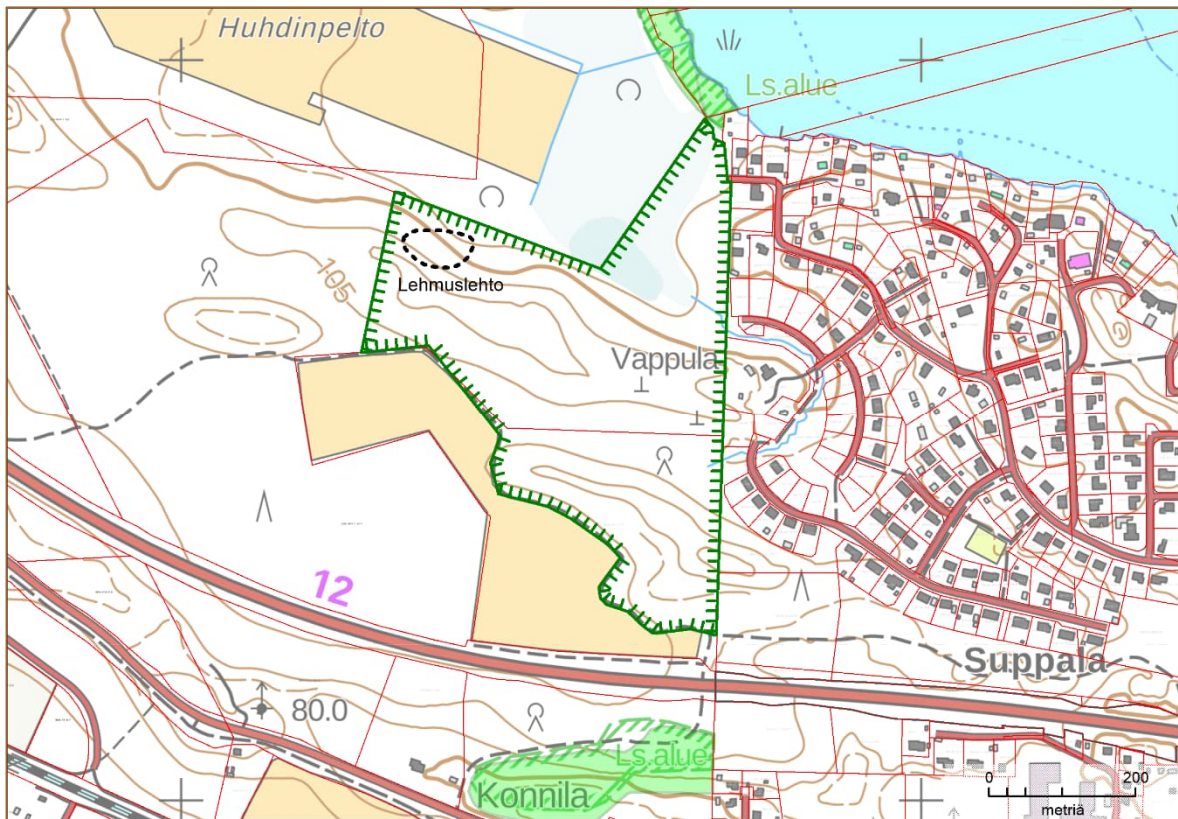
Hoito ja käyttö: Ainoastaan pohjoispuolella oleva uimaranta sopii virkistyskäyttöön. Lehtoalueella olevia oja ei avata.

Lisätietoja: Alue on mukana valkoselkätikan elinympäristön hoitokohteissa (Hämeen ELY-keskus). LUMO-kohte. Luhtaisen alueen pinta-alaosuudeksi on arvioitu 30 %. Ranta-alueet ovat täplälämpikorenon (dir) ja viitasammakon (dir) elinympäristöä.

Tervaleppäluhtaa rantametsän ulkoreunassa

26. Vappulan metsä (Kolava)

Kymijärven rannasta Valtatien 12 varteen ulottuva Vappulan metsä on kaupungin edustavimpia vanhan metsän kohteita. Alueen läpi menee kaksi itä-länsisuuntaista moreeniharjannetta. Eteläisemmällä harjanteella on hienoa vanhaa metsää, jossa kasvaa yli satavuotiaita kuusia ja runsaasti järeitä haapoja ja koivuja. Kuusi- ja koivulahopuuta on kymmeniä kuutioita hehtaarilla. Kenttäkerroksessa on mustikkaa, sinivuokkoa, valkovuokkoa, käenkaalia, kieloa, mustakonnaamarjaa, lehtomikkää, näsiää ja muita lehtomaisten kankaiden ja tuoreiden lehtojen lajeja. Myös pohjoisemmalla harjanteella on näyttävää, joskin nuorempaa lehtomaisen kankaan kuusisekametsää. Puusto on luonnontilaisen kaltaista, mutta lahopuuta on vain muutama kuutio hehtaarilla. Haapoja on yleisesti eri puolilla. Pensaskerroksessa on lähinnä pihlajaa. Alueen länsireunassa on lehmusesiintymä, jossa on 21 runkomaista lehmusta ja saman verran nuoria lehmuksia. Suurimman läpimitta on noin 40 cm.

Harjanteiden välialue on kostea notkelmaa, jossa on entiseen ojaan syntynyt noro. Puusto on järeää kuusikkoa, sekapuuna on koivua ja valtapuuston katveessa pihlajaa ja tuomia. Alue on kärsinyt kauan sitten tehdystä ojituksesta. Kenttäkerroksessa on hiirenporrasta, mustakonnaamarjaa, valkovuokkoa ja jänönsalaattia; notkelma lienee ollut lehtokorpea.

Pohjoispäässä metsäalue rajautuu lähteiseen korpialueeseen, jonka itäreunalla on nuorta, talouskäytössä ollutta sekametsää. Vaikeakulkuinen, paikoin upottava korpialue on vaihteleva, hankalasti tyyteltävää suota, jossa on ruohokorpien ja koivuluhtien piirteitä. Suolle purkautuu pohjavettä ja ajoittain ilmeisesti myös järvivesi tulvii sinne. Vanhat ojat ovat myös voineet muuttaa suon luonnontilaa. Puustona on hieskoivua, harmaaleppää, kiiltopajua, tuomea ja vähän kuusiakin. Kasvilajisto vaihtelee huomattavan paljon ja siihen kuuluvat mm. metsäkorte, käenkaali, oravanmarja, valkovuokko, rentukka, hiirenporras ja ranta-alpi sekä lähteisyyttä kuvastava leskenlehti ja suokeltto. Vanhoissa ojissa kasvaa mm. palleropalpakkoa. Suon

kuivimmissa reunoissa on kapeana vyöhykkeenä kuusikkoista kangaskorpia ja metsäkortekorpea.

Rajatun alueen pohjoispäässä on pieni alue talouskäytössä ollut metsää. Muualla on joitakin vanhoja traktoriuria, mutta vähän muita käytön jälkiä. Eteläreunan peltoa myötäilee ulkoilutie. Polkuja metsäalueella on vain muutama. Alueen pohjoiskärki rajautuu Huhdinpohjan suojeltuun tervaleppäkorpeen. Huhdinpohja on valkoselkätikan elinympäristöä. Myös Vappulan metsän puolella on valkoselkätikalle sopivaa ympäristöä.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistöt 398-34-9908-56, 398-34-9903-172, 398-404-1-711, 398-404-1-944.

Pinta-ala 18,4 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) retkeily- ja ulkoilualue (VR).

Ympäristötyyppi: Vanhat metsät, rämeet ja korvet.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Metsälehmus (luonnonsuojelulain 29 §:n mukainen esiintymä), liito-orava (VU, dir), valkoselkätikka (VU, dir).

Uhanalaiset luontotyypit: Kangaskorvet (CR), metsäkortekorvet (EN), lehmuslehdot (VU), tuoreet keskivänteiset lehdot (VU), tuoreet runsasvänteiset lehdot (EN), vanhat havupuuvaltaiset lehtomaiset kan-kaat (EN).

Rauhoituksen tarkoitus: Uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen, metsälehmuslehdon suoje-
lu, vanhan metsän suoje-
lu.

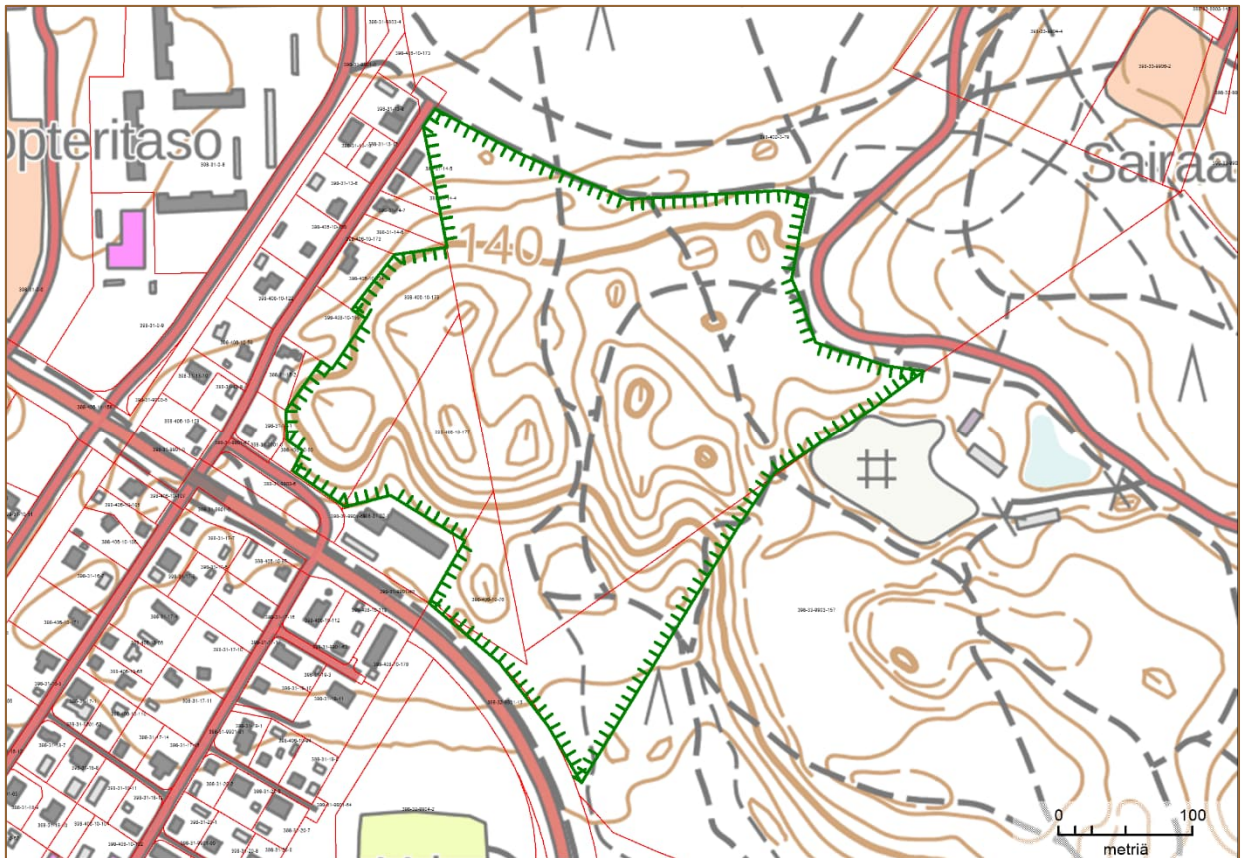
Hoito ja käyttö: Säilytetään luonnontilassa. Uusia reittejä ei perusteta.

Lisätietoja: Koko alue on luonnonoloiltaan arvokasta LUMO-alue. Arvokas metsä- ja korpialue jatkuu pohjoiseen yksityisen maille.

Metsäalueen keskiosaa

27. Tapanilan suppamaasto (Jalkaranta)

Tapanilan suppamaasto on pientaloalueen ja maisemoidun soranottoalueen välissä säilynyt metsäalue, jossa on kaksi hyvin jyrkkärinteistä, runsaan kahdenkymmenen metrin syvistä suppaa ja useita pieniä suppia. Suurimpien suppien välisellä harjanteella on vähälle käytölle jäänyt ulkoilureitti, jota pitkin on aiemmin kulkenut hiihtolatu. Suppien rinteillä ja lähiympäristössä on varttunutta kuusimetsää, jossa on myös järeitä kuusia ja mäntyjä sekä kohtalaisesti lahoppuuta. Lahoppuusto tekee alueesta aarnimaisen oloisen, vaikka puusto ei vielä ole vanhaa. Alueen pohjoispuolella alkaa Salpausselän tasainen, ajoittaisilla harvennuksilla valoisa pidetty harjumännikkö.

Suppamaasto on pinnanmuodoiltaan vaikuttava, mutta kasvillisuudeltaan tavanomaista tuoretta kangasta. Lajistossa on mm. mustikkaa, puolukkaa, metsäkastikkaa ja kieloa. Suppamaaston pohjoisreunassa ulkoilutien varressa kasvaa myös metsänätkelmää, joka on Salpausselälle ominainen, mutta muualla harvinainen hernekasvi. Huomionarvoisista linnuista alueella on tavattu palokärki ja pikkusieppo.

Alueen vanhoja ulkoilureittejä ei enää pidetä yllä, mutta niitä on käytetty mm. maastopyöräilyyn. Polut ovat paikoin kuluneita. Kohde muodostaa itäpuolella olevan metsäalueen kanssa laajahkon alueen, jossa Salpausselän metsäluonnon "alkuperäispiirteet" ovat hyvin esillä.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistönnumerot 398-402-3-79, 398-406-10-76, 398-406-10-173, 10-177, 398-33-9903-157.

Pinta-ala 11,1 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Asemakaavassa (11.5.1972) luonnontilassa säilytettävää puistoaluetta (PL-10). Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) retkeily- ja ulkoilualueetta (VR).

Ympäristötyyppi: Salpausselän metsät ja harjumuodostumat.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Pikkusieppo (dir), palokärki (dir).

Uhanalaiset luontotyypit: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat (VU).

Rauhoituksen tarkoitus: Geologisesti erittäin merkittävän metsäalueen säilyttäminen. Uhanalaisen luontotyypin ja linnuston turvaaminen.

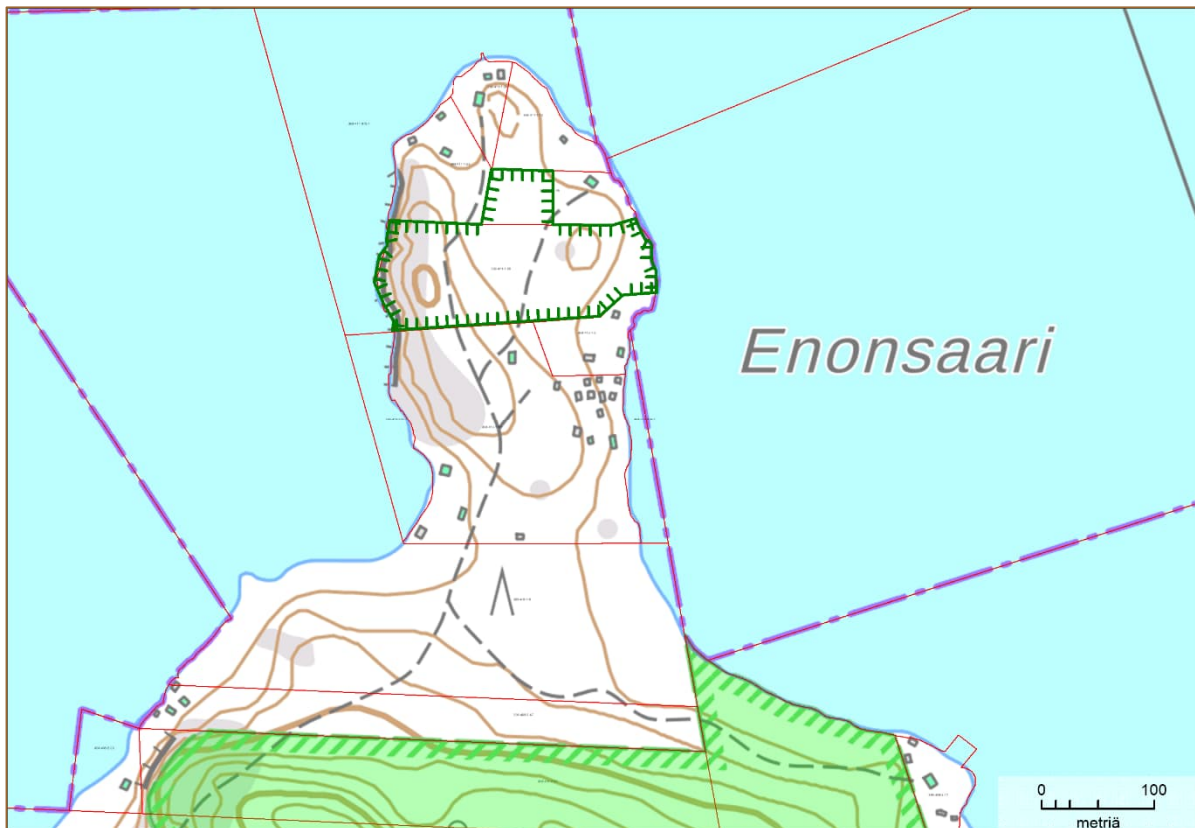
Hoito ja käyttö: Kohteella on merkitty maastoliikuntapolku. Uusia reittejä ei perusteta. Vanhoja reittejä ei kunnosteta, jolloin ne säilyvät polkumaisina.

Lisätietoja: Suppamaasto kuuluu LUMO-kohteisiin.

Supan pohjalle vievä polku

28. Enonsaaren metsä (Kilpiäinen)

Enonsaari on eteläisen Vesijärven suurin saari, josta huomattava osa on kaupungin omistamaa. Saarta on käytetty kaupunkilaisten virkistysalueena, mutta siellä on myös runsaasti yksityiskäytössä olevia kesämökkejä ja vanhoja huviloita. Lahti rauhoitti suuren osan omistamastaan maa-alueesta luonnonsuojelualueeksi vuonna 2010. Enonsaaren luonnonsuojelualueella on kuusivaltaista kangasmetsää, lehtoa ja hieman kalliomaastoa. Lahopuuta on runsaasti viime vuosien myrskyjen jäljiltä.

Enonsaaren pohjoispäässä on toinen kaupungin omistama metsäalue, joka ulottuu runsaan sadan metrin levyisenä palstana saaren läpi. Sen länsipää on rantaan lähes pystysuoraan viettävää kalliojyrkännettä ja louhikkoista kalliorinnettä. Kymmenmetrinen veteen päätyvä kalliojyrkänte on maisemallisesti näyttävä. Jyrkänteen laella on vaihtelevan ikäistä männikköä ja vanhoja kilpikaarnaisia mäntyjä. Kasvillisuus on tavanomaista karujen kalliometsien lajistoa, mm. lampaannataa, kanervaa, puolukkaa, ahosuolaheinää ja poronjäkäliä. Kalliolla on liikuttu vähän ja kasvillisuus on hyvin säilynyt.

Kallion itäpuolella on melko iäkäs, kuusta ja mäntyä kasvaa kangasmetsää ja pieni kuusta ja koivua kasvava lehtoalue. Metsän keskellä on myrskyn kaatama aukko, jossa on tuomea ja pihlajaa tiheänä vesaikkona. Lahopuuta on paljon, sillä kaatuneita runkoja ei ole korjattu pois. Lehtoalueelle ominaisia kasveja ovat kielo, valkovuokko, sinivuokko, lehtotesma, lehtokuusama, mustakonna-marja ja hiirenporras. Itärantaan viettävä rinne on hieman nuorempaa ja aukkoisempaa koivuvaltaista metsää.

Myös pohjoispään metsäalueen ja nykyisen luonnonsuojelualueen väli on hyväkasvuista metsää. Kaupungin maa-alueet ja niiden välissä oleva yksityiset palstat muodostavat laajahkon alueen, jossa Enonsaarelle ominainen rehevä metsäkasvillisuus ja luontotyytit ovat hyvin säilyneitä. Pohjoispään metsä näyttävine rantakallioineen ja lahopuineen tuo siihen oman tärkeän lisänsä. Pohjoispään rajauksessa on mukana koko kaupungin omistama palsta lukuun ottamatta sen koilliskulmassa olevaa mökin pihamaata.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistöt 358-411-1-20, 358-411-1-26.

Pinta-ala 2,28 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Enonsaaren osayleiskaavassa (17.7.2000) retkeily- ja ulkoilualueetta, jota hoidetaan luontoarvot säilyttäen (VR/S). Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) retkeily- ja ulkoilualueetta (VR).

Ympäristötyyppi: Kallioalueet, vanhat metsät.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyytit: Tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), silmälläpidettävistä (NT) luontotyypeistä kosteat keskiravinteiset lehdot ja varttuneet havupuuvaltaiset lehtomaiset kankaat.

Rauhoituksen tarkoitus: Vesijärven kalliosaarille ominaisten luontotyyppien säilyttäminen.

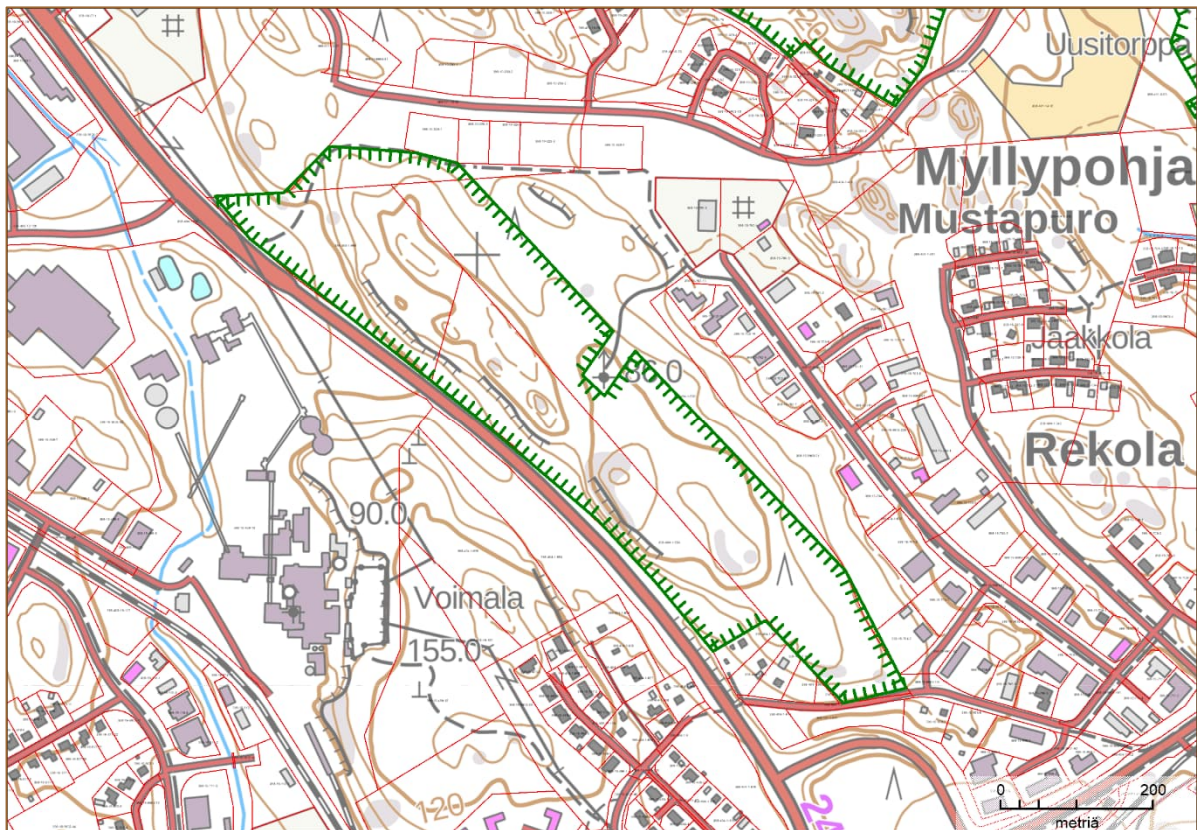
Hoito ja käyttö: Kallioalueelle tulee etelästä vähän käytetty polku. Uusia polkuja, rantautumispaikkoja tai muita käyttöä palvelevia rakenteita ei ole syytä perustaa pienelle metsäalueelle.

Lisätietoja: Kohde täydentää Enonsaaren nykyistä luonnonsuojelualueetta.

Länsirannan kalliomännikköä

29. Rekolanmäki (Myllypohja)

Rekolanmäki on Rekolan teollisuusalueen ja Kymijärven voimalan väliin jäävä metsäalue, jonka alavimman osan läpi kulkee Holman–Kymijärven maantie. Tien itäpuolella on 20 metrin korkuinen kallioselänne, jonka länsirinteellä on enimmillään kymmenmetrisiä jyrkän-teitä. Jyrkän-teiden laella on pieniä avokallioita ja vaihtelevan ikäistä kalliomännikköä. Suurin osa alueesta on varttunutta ja iäkästä kuusivaltaista metsää. Edustavimmat metsäkuviot sijaitsevat pohjoisosassa, jonka rinteiltä peittää noin 80–100 vuoden ikään varttunut kuusikko. Sekapuuna on koivua, mäntyä ja paikoin haapaa. Lahopuuta on yksittäisinä runkoina siellä täällä ja runsaammin tien lähialueilla. Aluskasvillisuudessa on tuoreen ja lehtomaisen kankaan lajeja. Pohjoispään harjanteella on vanhoja, yli satavuotiaita mäntyjä. Harjannetta myötäilevän polun ympäristössä on pieninä laikkuina kuivan lehdon kasvillisuutta, kuten sinivuokkoa, lillukkaa, metsäkurjenpolvea, kevätlinnunhernettä, nuokkuhelmikkää ja mäkilustetta.

Mäen eteläosa on varttunutta kuusi-mäntysekametsää. Puusto on eri-ikäisrakenteista, mutta lahopuuta on vähän ja vanhan harvennuksen jälkiä on nähtävissä siellä täällä. Aluskasvillisuudessa on tuoreen kankaan lajeja. Eteläisin pää on iäkästä tuoreen kankaan kuusikkoa, jota on takavuosina hoidettu pienpuustoa poistamalla.

Rekolanmäki on verraten hyvin säilynyt metsäalue, jossa luonnontilan tuntua heikentää maantieltä kantautuva liikennemelu. Mäen itäreunassa on linkkimasto ja alueen pohjoispäässä vanha, ulkoilureittinä palveleva tiepohja. Kallioalueella on hyväkuntoinen polku. Metsäalue rajautuu itäpuolelta nuoriin talousmetsiin. Pohjoispään kautta on yhteys Alasenjärven suunnassa oleville metsäalueille.

Myös maantien länsipuolinen kuvio on edustavaa metsää, vaikka se ei sisälly alueeseen. Tien lähialue on iäkstä kuusikkoa, jossa on järeitä kuusia ja mäntyjä. Metsä on kerroksellista, alikasvoksena on pihlajaa ja koivua. Lahopuuta on vain vähän. Aluskasvillisuus koostuu tuoreen ja lehtomaisen kankaan lajeista, huomionarvoisimpana jänönsalaatti. Kauempana tiestä metsä muuttuu männikköiseksi kalliomaastoksi. Eteläpäässä on viiden metrin korkuinen kalliojyrkäne, jonka tyvellä on kosteaa, kivikkoista maastoa. Eläimistöön kuuluu liito-orava, josta on tehty havaintoja etenkin tien länsipuolelta.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistöt 398-404-1-632, 398-404-1-654, 398-404-1-666.

Pinta-ala 16 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) lähivirkistysaluetta (VL).

Ympäristötyyppi: Kallioalueet, vanhat metsät, lehdot.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Liito-orava (VU, dir), kuivien lehtojen lajeja, mm. kevätlinnunherne, mäkiluste.

Uhanalaiset luontotyypit: Kuivat runsasravinteiset lehdot (pieniä kuvioita; VU), varttuneet havupuuvalliset tuoreet kankaat (VU).

Rauhoituksen tarkoitus: Vanhan metsän säilyttäminen ja uhanalaisten luontotyyppien turvaaminen. Liito-oravan elinympäristön säilyttäminen.

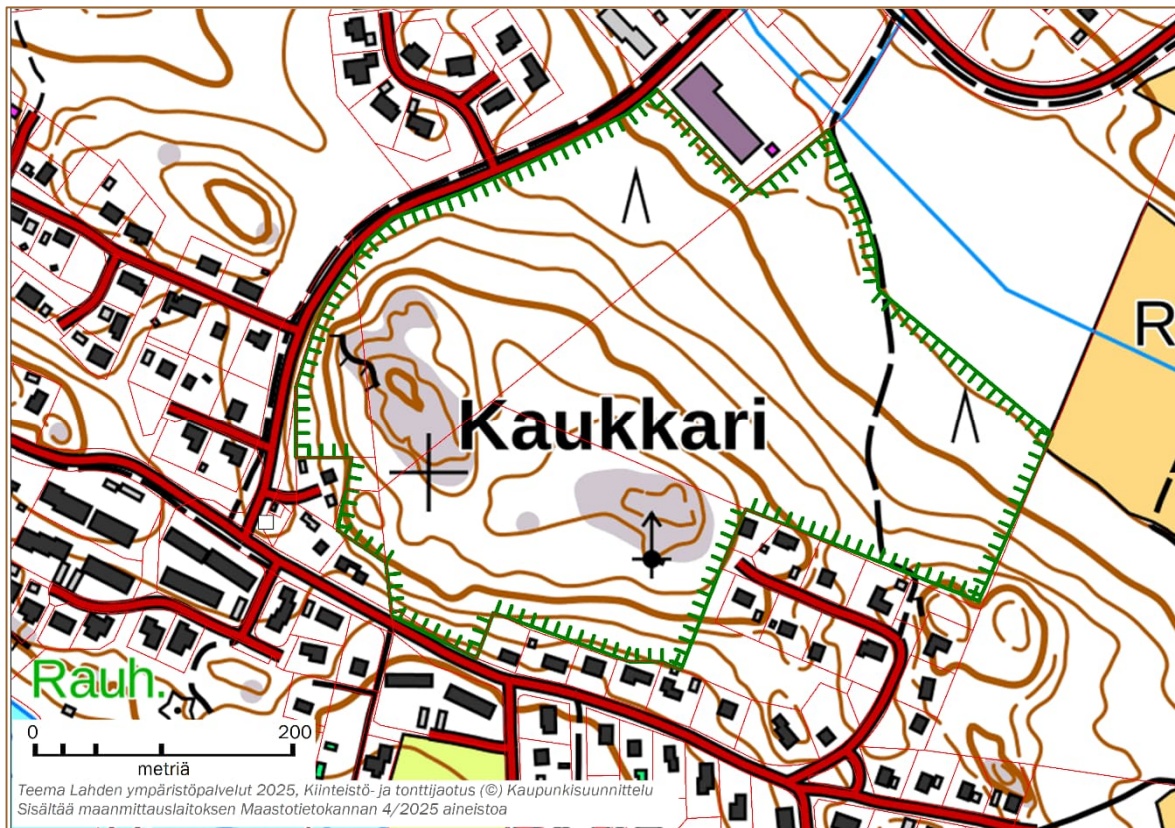
Hoito ja käyttö: Eteläpään kallioalueella oleva luvaton nuotiopaikka poistetaan. Polkureitin merkintä tarvittaessa.

Lisätietoja: Alueen pohjoispää on liito-oravalle hyvin sopivaa ympäristöä.

Pohjoispään kallionalusrinnettä

30. Kaukkarinmäki (Myllypohja)

Kaukkarinmäki on Kymijärven pohjoispään tuntumassa oleva kalliainen metsäalue, jota ympäröi pientaloasutus ja pohjoispuolen entinen peltolaakso. Alueen poikki kulkee Kymijärvenkatu. Hyväkasvuista metsää on kadun molemmilla puolilla, mutta rajaukseen on sisällytetty vain tien itäpuoli.

Kymijärvenkadun itäpuolella, runsaan kymmenen hehtaarin metsäalueella vuorottelevat varttuneet kuusikkokuviot, nuoremmat sekametsät sekä varttunutta ja vanhaa puustoa kasvavat kallioalueet. Mäen koillisrinne on kuusikkoa ja kuusivaltaista sekametsää. Takavuosina tehdyt metsänhoitotoimet näkyvät paikoin pienpuuston vähyytenä, paikoin tihentyneenä pensaskerrosena. Pensaskerrosessa on tavanomaisten puiden lisäksi vaahteraa. Kenttäkerrosta luonnehtii lehtomaisten kankaiden kasvillisuus. Kallioiden alla on myös pieniä korpimaisia juotteja, joissa kasvaa mm. hiirenporrasta, korpi-imarretta, metsäkortetta ja lähteisyydestä kertovaa suokeltoa. Vanhin metsän osa on alueen läpi vievän ulkoilutien itäpuolella. Puustona on iäkkeitä kuusia ja kookkaita haapoja. Aluskasvillisuudessa on valkovuokkoa, mustakonnanmarjaa, lehtoleinikkejä ja muita tuoreen lehdon lajeja. Eri-ikäistä lahoppua on melko paljon. Rinteiden valuvetisillä pinnoilla on kostean lehdon lajistoa, mm. metsäalvejuurta, hiirenporrasta, käenkaalia, mustakonnanmarjaa, leskenlehteä ja jänönsalaattia.

Mäen lakea peittää vanhanpuoleinen kalliomännikkö, jossa on sekapuuna kuusta, koivua ja haapaa. Etelärinne on väljäpuustoista mäntyvaltaista sekametsää. Rinteessä kasvaa tavanomaisten kalliometsälajien lisäksi nuoria vaahteroita ja muutamia yli viiden metrin mittaan varttuneita tammia. Valoisissa aukkopaikoissa on kuivan lehdon piirteitä, kuten mäkilustetta, nuokkuhelmikkää ja kieloa. Laajin avokallio on länsipäässä. Sen halkaisee muutaman metrin syvyinen rotkomainen kalliomurros.

Kaukkarinmäen itäosan läpi menee valaistu ulkoilutie. Mäen ympäri pääsee polkua pitkin. Ulkoilukäytön jäljet näkyvät selvimmin itäosan kallioalueella, jonka kasvillisuus on paikoin kulu- nutta.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistöt 398-15-9903-36, 398-404-1-476, 398-404-1-617, 398-404-1-861

Pinta-ala 16 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Länsiosa asemakaavan (18.10.1979) virkistysaluetta (VL) ja itäosan eteläpuolisko puistoaluetta (P). Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) lähivirkistysaluetta (VL).

Ympäristötyyppi: Kallioalueet, vanhat metsät.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Liito-orava (VU, dir).

Uhanalaiset luontotypit: Tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), kosteat keskiravinteiset lehdot (NT).

Rauhoituksen tarkoitus: Uhanalaisen luontotyypin turvaaminen, monipuolisen metsäalueen säilyttäminen, liito-oravan elinalueen turvaaminen.

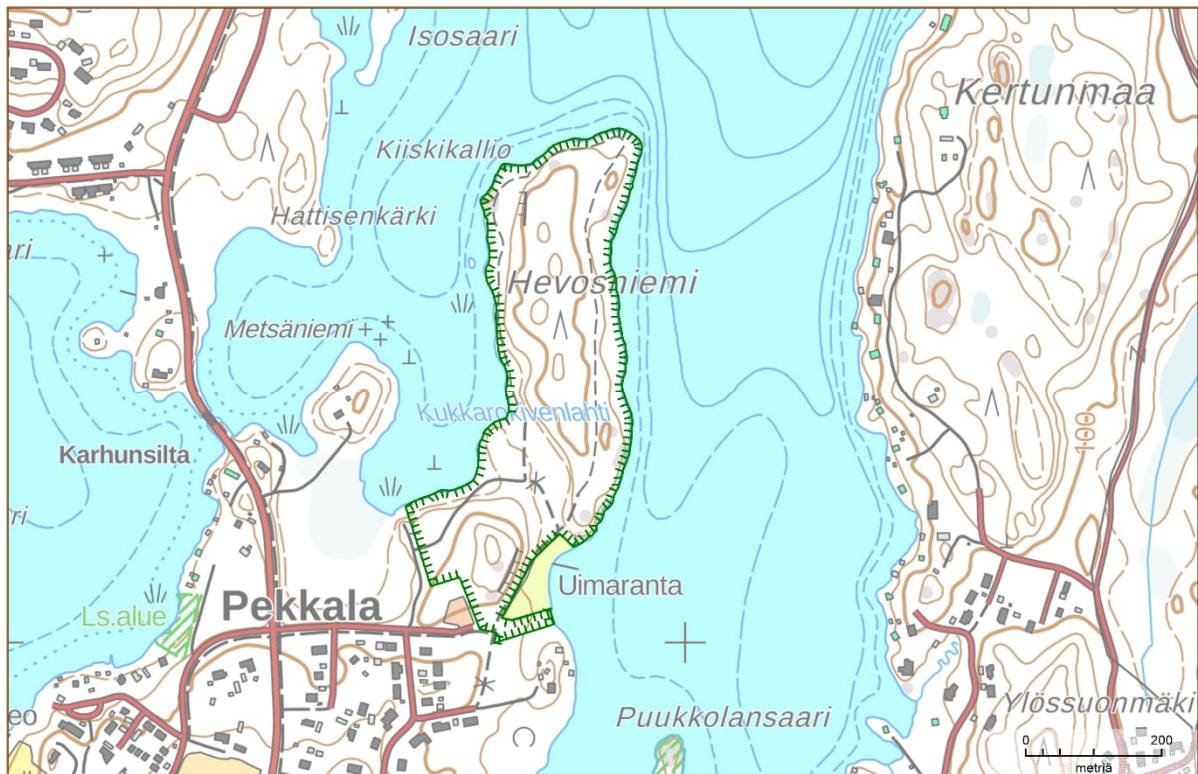
Hoito ja käyttö: Kohteelle on merkitty viitoilla ja puumerkeillä luontopolku kesällä 2023.

Lisätietoja: Kymijärventien länsipuolinen alue on pieni ja suojeluarvoiltaan itäpuolta vähemmän merkittävä, mutta se täydentäisi metsäaluetta ja turvaisi yhteyden säilymisen lännen suuntaan.

Itärinteen keskiosan metsää

31. Hevosniemi (Nastola)

Isosaaren rannalla oleva niemi, joka on suurelta osin puustoltaan varttunutta tai iäkästä sekametsää. Valtapuuston muodostavat kuusi, koivu ja haapa; alikasvoksena tai pienpuustona tavataan lisäksi raitaa, pihlajaa, vaahteraa, terva- ja harmaaleppää sekä vähän metsälehmusta. Kasvillisuus on enimmäkseen lehtomaista kangasta, joka lähenee niemen alavimmassa kohdassa tuoretta lehtoa. Kasvilajistoon kuuluvat mm. mustikka, käenkaali, kielo, lillukka, ahomansikka, sormisara, kivikkoalvejuuri ja mustakonnanmarja. Pensaskerroksen lajeja ovat taikinamarja, näsiä, lehtokuusama ja koiranheisi, mutta ne esiintyvät niemen alueella melko niukkoina.

Hevosniemen lakialueella on puustoltaan nuorempaa metsää, jossa vallitsevat mänty ja koivu. Kasvillisuus on tuoretta kangasmetsää, jonka aluskasvillisuus on tyypillistä: mustikka, puolukka, metsätähti, kultapiisku, kevätpiippo, metsälauha, metsäkastikka jne. Eri puolilla niemeä on pieniä kalliopaljastumia ja matalia jyrkänteitä, joissa ei tavattu merkittävää kalliokasvillisuutta.

Ainakin Hevosniemen eteläosa on tunnettua liito-oravan elinympäristöä ja kohteen linnusto on monipuolinen. Alueen rantapuustossa on havaittavissa valkoselkätikan ruokailujälkiä. Kohteella on jonkin verran lahoppuustoa (pökkelöt, maapuut).

Hevosniemen ympäri kulkee polku ja se on melko suosittu ulkoilualue. Niemessä on luvattomia nuotiopaikkoja ja länsirannalla venevalkama. Etelässä kohde rajautuu uimarantaan ja pysäköintialueeseen.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistö 532-406-62-721.

Pinta-ala 13,5 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) lähivirkistysalue (VL).

Ympäristötyypit: Vanhat metsät.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Liito-orava (VU, dir), raidankeuhkojäkäkä (NT), hömötäinen (EN), pyy (VU, dir). Valkoselkätikan (VU) ruokailualueita.

Uhanalaiset luontotyypit: Varttuneet havupuuvallat lehtomaiset kankaat (NT).

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää ja vahvistaa alueen vanhan metsän piirteiden kehittymistä. Linnuston ja liito-oravan elinolojen sekä luontotyyppien turvaaminen.

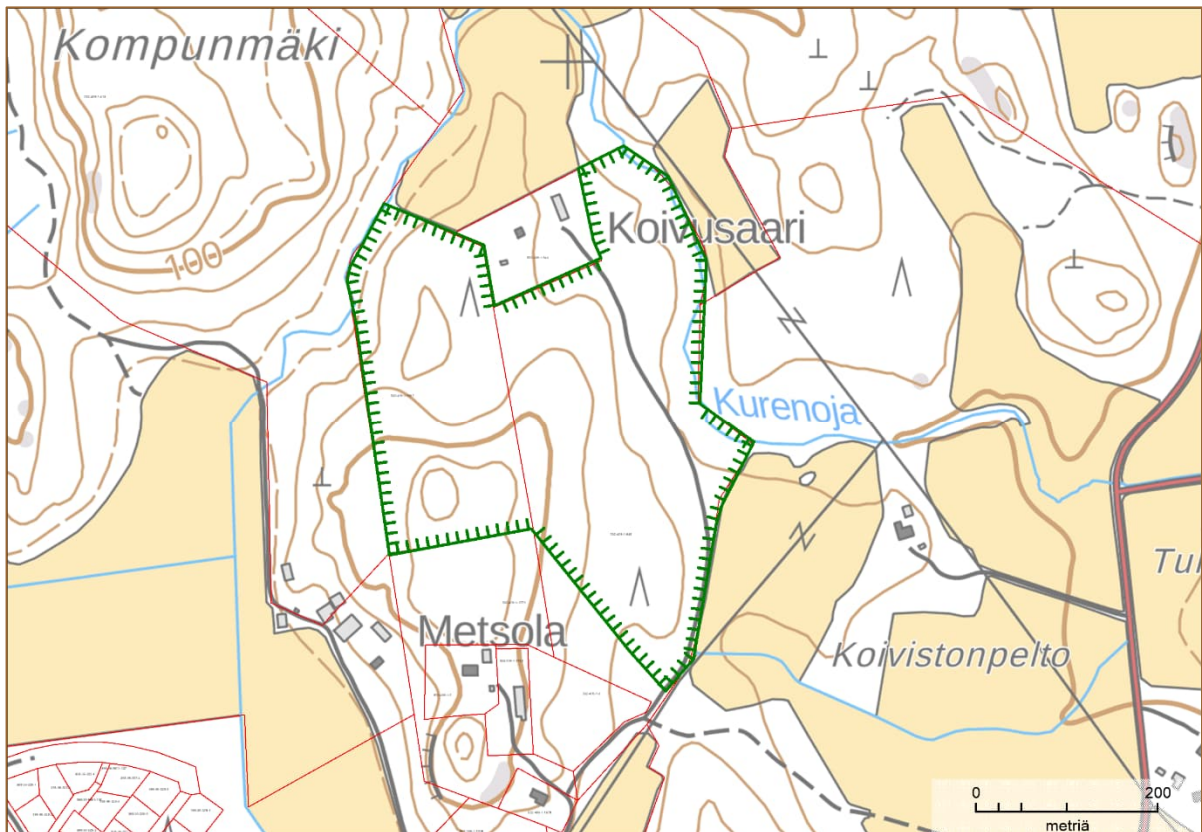
Hoito ja käyttö: Alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Luvattomat nuotiopaikat tulisi poistaa. Länsirannan venevalkama huomioidaan suojelumääräyksissä.

Lisätietoja: Suojelu tukee läheisen luonnonsuojelualueen (Rauhaniemi ja Puukkolansaari) sekä Hattisenkärjen linnustollisten ym. arvojen säilymistä.

Suurin osa Hevosniemestä on varttunutta sekametsää

32. Kurenojan metsä (Uusikylä)

Sylvöjärven lounaispuolella sijaitseva metsäalue, joka on suurimmaksi osaksi lehtomaista kangasta. Puusto on varttunutta tai iäkästä ja kuusivaltaista. Puustossa on lisäksi koivua, harmaaleppää, haapaa, raitaa, pihlajaa ja vaahteraa, vähän mäntyä sekä hyvin niukasti metsälehmusta. Lahopuuston määrä on melko vähäinen. Kenttäkerroksen lajeja ovat mustikka, käenkaali, lillukka, ahomansikka, kielo, metsäkastikka, metsäalvejuuri, kultapiisku, metsäorvokki, sormisara, kevätpiippo, oravanmarja, metsäkurjenpolvi, metsätähti, puolukka, metsäimarre, jä-nönsalaatti, kurjenkello ja sananjalka. Pensaista tavataan vadelmaa, näsiää ja lehtokuusamaa. Alueen lounaisosan mäellä on tuoretta kangasmetsää ja puustossa on myös mäntyä.

Koivusaarentien länsipuoliselta rinteeltä valuu kaksi noroa, jotka alittavat tien ja laskevat Kurenojaan. Norot ovat osin piilossa kivenlohkareiden alla ja niiden varrella kasvaa saniaisia. Koivusaarentien länsipuolisella alueen osalla on muutamia pienialaisia painanteita, joissa esiintyy kosteaa lehtoa. Kasvilajistoon kuuluvat soreahiirenporras, mesiangervo, viitakastikka, lehtotesma, metsäkorte, nurmilauha, käenkaali, lehtokorte, metsäalvejuuri, korpi-imarre, rönsyleinikki ja käenleinikkiryhmän laji. Alueen luoteisrajalla on oja, jossa kasvaa lajilleen määrittämättömästi steriiliä palpakkoa, ratamosarpiota, rentukkaa ja pikkulimaskaa sekä reunoilla mm. korpi-kaislaa, korpi-kastikkaa, soreahiirenporrasta ja terttualpia.

Koivusaarentien itäpuolisella alueella on hieman enemmän lahopuustoa kuin tien länsipuolella. Tämä osa alueesta rajautuu Kurenojaan, jonka varrella on sekä keski- että runsasravinteista kosteaa lehtoa. Pohjoispään lehdossa tavataan mm. kotkansiipeä ja lehtopalsamia; muu lajisto on samaa kuin edellä lueteltu. Puustossa on runsaasti tuomea. Osa purouomasta on luonnontilaisen kaltaista ja sen varrella on havaittavissa pohjavesivaikutusta, joka ilmenee lähteisyyttä ilmentävänä putkilokasvilajistona (mm. kevätlinnunsilmä) ja sammalvaltaisina tihkupintalaikuina. Selkeitä pohjaveden purkautumiskohtia ei havaittu, mutta tämä saattoi johtua kuumasta ja vähäsateisesta kesästä.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistöt 532-409-1-845 ja 532-409-1-1607.

Pinta-ala 14,8 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Uudenkylän osayleiskaavassa (11.10.2018) maa- ja metsätalousaluetta (M), itäisin osa luo-3-alue. Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M).

Ympäristötyypit: Lehdot, vanhat metsät.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Pyy (VU, dir), närhi (NT), palokärki (dir).

Uhanalaiset luontotyytit: Kosteat runsasravinteiset lehdot (VU), kosteat keskirasvinteiset lehdot (NT), varttuneet havupuuvalltaiset lehtomaiset kankaat (NT), vesilain mukaisia suojeltuja vesiluontotyyppijä (norot).

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää uhanalaiset luontotyytit ja lehtokasvillisuus sekä arvokkaat pienvesikohteet. Säilyttää ja vahvistaa alueen vanhan metsän piirteiden kehittymistä. Turvata alueella elävä linnusto.

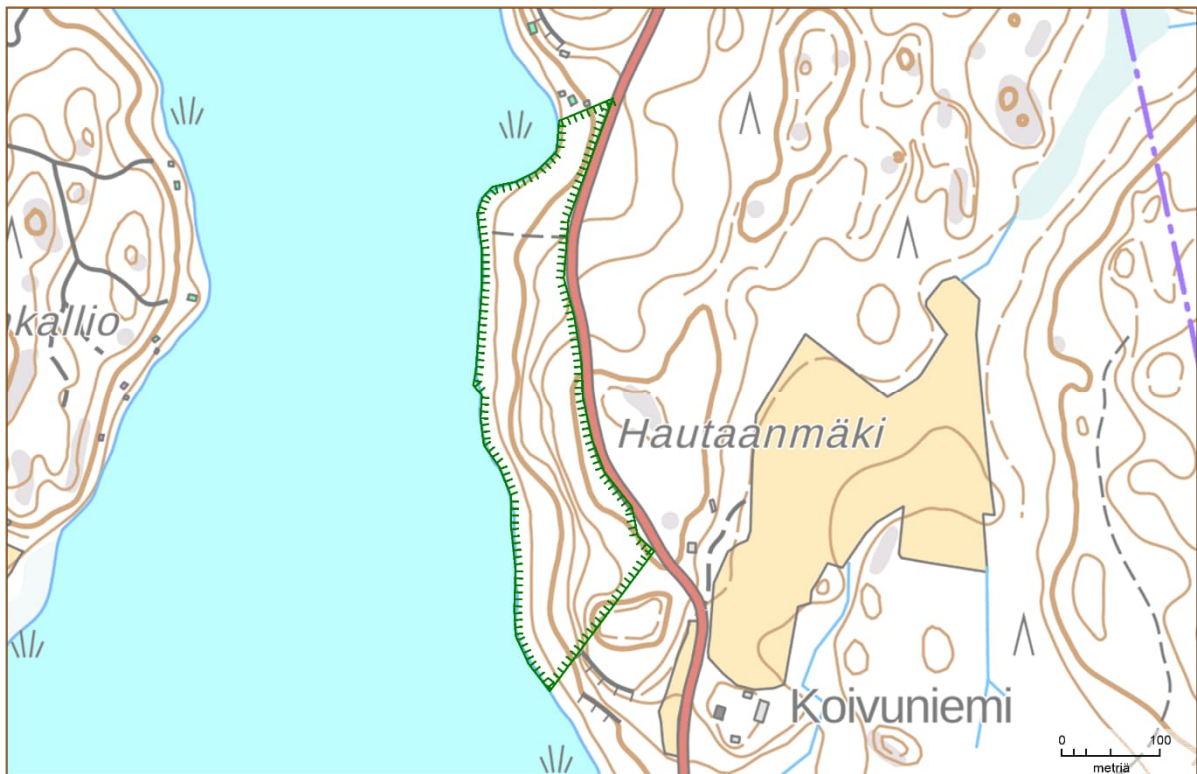
Hoito ja käyttö: Ei erityisiä toimenpidetarpeita lähitulevaisuudessa.

Lisätietoja: Kurenojan puro ja alueelta mainittu lähde ovat LUMO-kohteita. Kurenojan metsä muodostaa läheisen Kompunmäen kanssa arvokkaan kokonaisuuden.

Kurenojan metsää

33. Hautaanmäki (Uusikylä)

Sylvöjärven itärannalla, järven ja Heinolantien välissä sijaitseva rinnermetsä. Pääpuulaji on mänty, jonka lisäksi tavataan jonkin verran koivua ja haapaa sekä yksittäisiä kuusia. Alikasvoksena ja pienpuustona on lisäksi pihlajaa, katajaa ja vähän tammea. Kasvillisuus on lähes koko kohteella tuoretta kangasta, mutta ylärinteellä ja alueen pohjoisosassa se lähenee lehtomaista kangasta. Kenttäkerroksen lajeja ovat metsäkastikka, kielo, sananjalka, mustikka, metsälauha, metsätähti, lillukka, kivikkoalvejuuri, kevätpiippo, ahomansikka, sormisara, puolukka, metsälalvejuuri ja kanerva. Lisäksi mainittakoon pensaista näsiä, joka esiintyy hyvin niukkana. Hautaanmäen alueella on lahoppuuta niukasti, vain joitakin keloja ja maapuita.

Heinolantien reunalla on ilmeisesti ollut aikoinaan rakennuspaikka, jossa maaperä on rehevämpi ja kasvilajistoon kuuluvat mm. koiran- ja vuohenputki, puna-herukka, metsäkurjenpolvi ja särmäkuisma. Alueella on muutama kalliopaljastuma, joiden kasvisto on sisämaan karuille kallioille tyypillisen niukkaa: metsälauha, lampaannata ja ahusuolaheinä. Kalliorinteillä ja loh-kareilla kasvaa monin paikoin kallioimarretta.

Sylvöjärven rannalla kasvaa paikoitellen mm. kurjenjalkaa, ranta-alpia, suoputkea sekä viilto- ja pullosaraa. Järviruoko muodostaa kapean reunuksen ja alueen eteläosassa tavataan myös järvikaislaa. Rannalla on lahonneita ja käytöstä poistuneita veneitä sekä erilaista jätettä.

Kohteen perustiedot

Maanomistus: Lahden kaupunki, kiinteistö 532-409-1-23.

Pinta-ala 5,3 ha

Kaavat ja suunnitelmat: Uudenkylän osayleiskaavassa (11.10.2018) pohjoisosa maa- ja metsätalousaluetta (M), eteläosa MY- aluetta. Yleiskaavassa 2035 (Y-205, 12.2.2025) maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M) ja maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, jolla erityisiä ympäristöarvoja (MY).

Ympäristötyypit: Vanhat metsät.

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: Ei tiedossa.

Uhanalaiset luontotypit: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat (VU).

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää ja vahvistaa alueen vanhan metsän piirteiden kehittymistä.

Hoito ja käyttö: Ranta-alueella olevat käytöstä poistuneet veneet ja jätteet tulisi siivota pois.

Lisätietoja: Alue on LUMO-kohde.

Sylvöjärveen viettävää rinnettä

LIITE 2. Luonnonsuojeluohjelman kohteet kartalla

